

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı

ERKEK TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ ÇATIŞMASI, PSİKOLOJİK YARDIM
ARAMA, ERKEKLİĞE YÖNELİK TEHDİT ALGISI

Burcu YAPAR

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye ... En İyiyeye ...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Programı

ERKEK TOPLUMSAL CİNSİYET ROLÜ ÇATIŞMASI, PSİKOLOJİK YARDIM
ARAMA, ERKEKLİĞE YÖNELİK TEHDİT ALGISI

MALE GENDER ROLE CONFLICT, SEEKING PSYCHOLOGICAL HELP,
PERCEPTION OF THREAT TO MASCULINITY

Burcu YAPAR

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

Kabul ve Onay

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,
Burcu YAPAR'ın hazırladığı “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması, Psikolojik Yardım Arama, Erkekliğe Yönelik Tehdit Algısı” başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM	İmza
Jüri Üyesi (Danışman)	Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN-AVCI	İmza
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KEKLİK	İmza
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Duygu DİNÇER	İmza
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Fatma ARICI-ŞAHİN	İmza

Enstitü Yönetim
Kurulunun / ... /
Tarihli ve sayılı
kararı.

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 12/01/2021 tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca / / tarihi itibarıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Selahattin GELBAL
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Öz

Bu araştırma, Türkiye’de öğrenim gören erkek üniversite öğrencilerinin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirmeyi ve yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını çeşitli sosyodemografik değişkenlerin yanı sıra Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama ve Erkekliğe Yönelik Algıladıkları Tehdit durumları ile birlikte incelemeyi amaçlamaktadır. Ölçek geliştirme grubu ile birlikte toplam araştırma grubunu, Türkiye’de öğrenim gören 1129 erkek üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıların sosyodemografik bilgileri için araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu”, geliştirilen “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği”, “Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği” ve “Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçeklerden elde edilen verilerin analizi için SPSS 25 ve AMOS 23 paket programları kullanılmıştır. İlk olarak geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ardından erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının yaşa, okuduğu sınıfa, psikolojik yardım alma durumuna ve kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Bunun yanında erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının, psikolojik yardım aramada kendini damgalama ve erkekliğe yönelik algılanan tehdit ile ilişkisini belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon testi uygulanmıştır. Ayrıca ölçeklerin toplam puanları arasındaki yordama düzeyini belirlemek amacıyla Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmaların sonunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Araştırma sonunda elde edilen bilgiler ilgili literatür bağlamında tartışılıp yorumlanmış ve gerekli öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: erkeklik, erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması, kendini damgalama, psikolojik danışma

Abstract

This research aims to develop a scale to measure the gender role conflict of male university students studying in Turkey. It also aims to examine various sociodemographic variables and "Perceived Threats to Manhood" and "Self Stigma in Seeking Psychological Help". The research group consists of 1,129 male university students studying in Turkey. In the study, "Personal Information Form" created by the researcher for the sociodemographic information of the participants, "Male Gender Role Conflict Scale", "Self Stigma in Seeking Psychological Help Scale" and "Perceived Threat to Masculinity Scale" were used. SPSS 25 and AMOS 23 package programs were used for the analysis of the data obtained from these scales. First, validity and reliability studies of the developed scale were conducted. Then, a one-way analysis of variance was applied to determine whether the male gender role conflict showed a significant difference according to age, the class they studied, the status of getting psychological help and the number of siblings. In addition, Pearson Correlation test was used to determine the relationship between male gender role conflict and self-stigmatization in seeking psychological help and perceived threat to masculinity. In addition, Simple and Multiple Linear Regression analysis was performed to determine the predictive level among the total scores of the scales. At the end of the studies, it was found that a valid and reliable measurement tool was developed. The information obtained at the end of the study was discussed and interpreted in the context of the relevant literature and necessary suggestions were presented.

Keywords: masculinity, male gender role conflict, self-stigma, psychological counseling

Teşekkür

Her zaman daha iyiye, daha ileriye gitmeyi hedef belirlediğim yaşamımda bir eşiği daha atlamış olmanın haklı gururunu yaşıyorum. Şuan bulunduğum noktaya gelmemde emeği, desteği olan, bana bu yolculukta eşlik eden herkese teşekkürü bir borç bilirim. Başta yüksek lisans eğitimim boyunca birçok zorluğa beraber göğüs gerdiğimiz, her durumda desteğini hissettiğim sevgili danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Özlem Haskan-Avcı'ya şükranlarımı sunarım. Kendisi ile toplumsal cinsiyet alanında bir tez ortaya koymak benim için inanılmaz gurur vericiydi. Ne zaman umutsuzluğa düşsem tünelin sonundaki ışığa işaret ederek, beni daha da çalışmak için kamçılıyarak bu noktaya kadar getiren kendisine emekleri için çok teşekkür ederim, minnettarım...

Savunma jürimde yer alan başta Prof. Dr. İbrahim Yıldırım hocam olmak üzere; kendisinden feyz aldığım, her zaman benim için model olan Doç. Dr. İbrahim Keklik hocama, kıymetli görüşleri ile tezimin zenginleşmesine katkılar sağlayan, kendileri ile tanışmaktan ve jürimde yer almalarından büyük onur duyduğum Dr. Öğr. Üyesi Fatma Arıcı-Şahin ve Dr. Öğr. Üyesi Duygu Dinçer hocalarıma teşekkürü borç bilirim.

Tezimin veri toplama aşamasında desteklerini benden esirgemeyen Doç. Dr. Meliha Tuzgöl-Dost hocama, Dr. Öğr. Üyesi Elmaziye Temiz hocama, kendisinden görüş aldığım Dr. Öğr. Üyesi Ersin Uzman hocama çok teşekkür ederim. Analizler konusunda imdadıma yetişen değerli hocam Arş. Gör Samet Ata'ya da sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Veri toplamama yardım eden, bu süreçte en az benim kadar yorulan tek tek isimlerini burada sayamayacağım başta öğrencilerim olmak üzere sevgili arkadaşlarıma, büyüklerime, meslektaşlarıma en samimi duygularıyla teşekkür ederim. Özel olarak sevgili arkadaşlarım Elif San, Esra Çohadar, Ramazan Kadioğlu, Mehmet Karacar, Yücel Avşar sizlere ne kadar teşekkür etsem az.

Tez yazım süresince birbirimize rehberlik ettiğimiz, destek olduğumuz sevgili arkadaşlarım Alperen Avcı'ya, Şule Nur Ballı'ya, Hatice Vildan Yıldız'a, Müfide Çırak'a çok teşekkür ederim.

Ve son olarak süreç boyunca tezimi bitirebilmem için beni motive eden sevgili ailem; her zaman, her durumda, en yılgın anımda, yorgun düştüğümde hep desteğini hissettiğim, her halime sabırla katlanan başta kardeşim Duygu Yapar'a, annem, babam ve ağabeyim sizlere çok ama çok teşekkür ederim. Sizlerin hep gururu olmak dileğiyle...

Burcu YAPAR

İçindekiler

Öz.....	ii
Abstract.....	iii
Teşekkür.....	iv
Tablolar Dizini.....	viii
Şekiller Dizini.....	x
Simgeler ve Kısaltmalar Dizini.....	xi
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu.....	2
Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
Araştırma Problemi.....	6
Sayıtlılar.....	7
Sınırlılıklar.....	7
Tanımlar.....	7
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar.....	9
Erkeklik Kavramı.....	9
Erkeklik Çalışmaları.....	11
Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması.....	25
Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama.....	38
Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit.....	40
İlgili Araştırmalar.....	41
Bölüm 3 Yöntem.....	49
Araştırma Modeli.....	49
Veri Toplama Süreci.....	52
Bölüm 4 Bulgular ve Yorumlar.....	54
Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeğinin Geçerliğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	54

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeğinin Güvenirliğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	61
Bölüm 5 Sonuç, Tartışma ve Öneriler	86
Sonuç.....	86
Tartışma	87
Öneriler	95
Kaynaklar	98
Ek-A: Kişisel Bilgi Formu	109
Ek-B: Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği	112
Ek-C: Erkek Toplumsal cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği Örnek Maddeler	113
Ek-Ç: Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği	114
Ek-D: Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği İzni.....	117
Ek-E: Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği İzni.....	118
Ek-F: Gönüllü Katılım Formu	119
Ek-G: Etik Komisyon Onay Bildirimi	120
EK-Ğ: Etik Beyanı	121
EK-H: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu	122
EK-I: Thesis/Dissertation Originality Report	123
EK-İ: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı	124

Tablolar Dizini

Tablo 1	<i>ETCRÇÖ'ye İlişkin Faktör Analizi Sonuçları</i>	57
Tablo 2	<i>Önerilen Model için Kullanılan Uyum İndeksleri ve Eşik Değerleri</i>	59
Tablo 4	<i>ETCRÇÖ'nün Güvenirlik Analizleri</i>	62
Tablo 5	<i>Araştırma grubunun kendi demografik bilgilerine ilişkin tablo</i>	63
Tablo 6	<i>Araştırma grubunun ailesinin demografik bilgilerine ilişkin tablo</i>	64
Tablo 7	<i>Ölçeklerin normallik dağılımları ve merkezi dağılım ölçütlerine ilişkin tablo</i>	66
Tablo 8	<i>Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların yaş değişkenine göre ANOVA sonuçları</i>	68
Tablo 9	<i>Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların yaş değişkenine göre Kruskal Wallis sonuçları</i>	69
Tablo 10	<i>Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların sınıf düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçları</i>	71
Tablo 11	<i>Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların sınıf düzeyi değişkenine göre Kruskal Wallis sonuçları</i>	72
Tablo 12	<i>Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların cinsiyetten dolayı meslek seçimi söylemi değişkenine göre T testi sonuçları</i>	74
Tablo 13	<i>Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalma değişkenine göre Mann Whitney-U Testi sonuçları</i>	75
Tablo 14	<i>Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların psikolojik yardım alma durumlarına göre T testi sonuçları</i>	77
Tablo 15	<i>Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların psikolojik yardım alma durumları değişkenine göre Mann Whitney-U Testi sonuçları</i>	77
Tablo 16	<i>Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların kardeş sayısı değişkenine göre ANOVA sonuçları</i>	79
Tablo 17	<i>Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların kardeş sayısı değişkenine göre Kruskal Wallis sonuçları</i>	80
Tablo 18	<i>PYAKDÖ, ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin toplam puanları arasındaki Pearson Korelasyon Tablosu</i>	82

Tablo 19 <i>PYAKDÖ, ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin alt boyutları arasındaki Spearman's Rho Korelasyon Tablosu</i>	82
Tablo 20 <i>ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin PYAKDÖ'yü yordama düzeyine ilişkin Çoklu Regresyon analizi sonuçları</i>	84
Tablo 21 <i>ETCRÇÖ'nün PYAKDÖ'yü yordama düzeyine ilişkin Basit Doğrusal Regresyon analizi sonuçları</i>	85

Şekiller Dizini

Şekil 1. Açımlayıcı faktör analizi yamaç-birikinti grafiği.	51
Şekil 2. Doğrulayıcı faktör analizi modeli	58

Simgeler ve Kısaltmalar Dizini

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

Bölüm 1

Giriş

Bu bölüm; araştırma problemini, araştırmanın amacını ve önemini, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımları içermektedir.

Cinsiyet kavramı, kadın ve erkeğin fizyolojik (X ve Y kromozomuna sahip olma vb.) özelliklerini ifade ederken (Oakley, 1972), toplumsal cinsiyet kavramı kadın ve erkeğe toplum tarafından yüklenen rol ve görevleri ifade etmektedir (Öngen ve Aytaç, 2013). Toplumsal cinsiyet rolleri cinsiyetler arasında bir eşitsizliğe yol açmaktadır (Vatandaş, 2007). Kadınlar ev içinde konumlandırılan, ev, eş ve çocuklarla ilişkilendirilen (Kararlı Kuşçu, 2019) kırılgan, hassas, narin, duygusal bireyler olarak görülmektedir. Erkekler ise karar merci statüsünde, yöneticilik pozisyonlarında, kanun yapıcı, cesur, risk alabilen, çalışkan, rekabetçi (Sakallı ve Türkoğlu, 2019) güçlü bir duruş sergilemesi gereken, mantıklı, aktif (Savaş, 2018) bireyler olarak görülmektedir. Bu beklentiler bireyleri sınırlandırmakta, kalıplara sokmakta, meslek seçimlerinde etkili olmakta, kendilerini algılayış ve ifade ediş tarzlarında, yaşayış biçimlerinde belirleyici olmaktadır. Henüz anne karnındayken, cinsiyet belirli olduğu andan itibaren bireyler bir inşa sürecine girmektedirler.

Cinsiyete göre beklentiler farklılık göstermektedir. Biyolojik cinsiyetin bu şekilde toplumsallaştırılması çok erken zamanlarda başlamaktadır. Süreç içinde de sürekli olarak pekiştirilmekte, yeniden inşa edilmekte ve sürdürülmektedir. Cinsiyete uygun davranışların neler olduğuna dair izlenimlerin çok erken yaşlarda fark edilmeye başlanması ve buna uygun hareket edilmenin pekiştirilmesi bu yapının kuvvetlenmesini de beraberinde getirmektedir. İlk bakışta bireylere yüklenen rollerin erkeklerin lehine, kadınların ise aleyhine işlediğini söylemek mümkün olsa da yüklenen bu rol ve görevler hem erkek hem de kadınlar üzerinde birtakım olumsuz etkilere sebep olmaktadır.

Erkeklerin gücü elinde bulunduran; kadınların ise bu güce boyun eğen kişiler olarak resmedildiği günümüzde erkeklik de bir kriz içindedir (Selek, 2014). Bu krizin başlangıç noktasını erkekliğin tanımında bulmak mümkündür. Erkekliğin

kadın ve kadınlıkla ilgili olmayan (Şanlı, 2019), duygularını bastıran, sevgiye dair ifadelerde bulunmayan, güçlü duran şeklinde tanımlanması erkekler üstünde bir baskı oluşturmaktadır. Bu gibi baskılar, sınırlandırmalar sebebiyle erkeklerin yaşam kalitelerinin düştüğünü, bir çatışma yaşadıklarını, erken yaşta çeşitli sağlık problemleri ile karşılaştıklarını hatta çok erken yaşta hayatlarını kaybettiklerini söylenebilmektedir (Harrison,1978). Erkeklerin fiziksel ve ruhsal sağlığını etkileyen bu durum bir bakıma toplumun da sorunu olarak karşımızda çıkmaktadır. Bu çalışma da erkeklerin yaşadıkları çatışma durumunu ortaya koymak amacıyla bir ölçek geliştirmeyi hedeflemektedir. Yurtdışı literatürde mevcut olan ölçek yerine kültüre özgü bir ölçek geliştirme amaçlanmıştır. Mevcut çalışma sırasıyla ilgili alan yazını, konuyla ilgili yapılan araştırmalar, ölçeğin geliştirilme süreci, değişkenlerle birlikte elde edilen sonuçlar, bu sonuçların tartışılması ve öneriler şeklinde ilerlemektedir.

Problem Durumu

Cinsiyetin biyolojik yönünden ziyade toplumun cinsiyetlere yüklediği anlamları ifade eden toplumsal cinsiyet kavramı yaşamın her alanında varlığını göstermektedir. Sanattan siyasete, meslek yaşamından gündelik yaşam pratiklerine kadar her alanda toplumsal cinsiyetin etkisinden bahsetmek mümkündür. Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri bireylerden belirli şekillerde davranmasını beklemekte, bu kalıpların dışarı çıkmasına izin vermemektedir. Kadınları narin, zayıf, bağımlı, pasif olmakla; erkekleri ise cesur, rekabetçi, güçlü, duygularından arınık olmakla ve ailesine bakmakla yükümlü tutmaktadır. Bu durum toplumsal cinsiyet rollerinin bireyleri birtakım sınırlamalara zorladığına işaret etmektedir. Bu sınırlamaların bireylerin benliklerini tam anlamıyla sergilemelerinin önüne bir engel olarak çıktığı düşünülmektedir.

Toplumun kadın ve erkekte beklentileri onlar üstünde baskı oluşturmaktadır. Bireylerin bu beklentilere uyum sağlayamamaları, beklentileri ihlal etmeleri belirli bir zaman sonra toplumdan sosyal ve/veya fiziksel olarak dışlanmalarına (Barutçu, 2013) sebebiyet vermektedir. Bu durumlar da bireylerin ruh sağlığını bozuma uğratmaktadır. Erkek toplumsal cinsiyet rolleri, 1970'lerin sonlarına kadar psikoloji literatüründe belirgin şekilde incelenmemiş ve erkeklerin

toplumsal cinsiyet rollerinin sosyalleşmesinin psikolojik ve duygusal sorunlara nasıl katkıda bulunduğu hakkında çalışmaya rastlanmamıştır (O'Neil, 2008). Erkeklerin tam olarak işleyen insanlar olmalarını sınırlayan, katı toplumsal cinsiyet rolleri tarafından nasıl ezildiğini ifade eden toplumsal cinsiyet rolü çatışması ilk defa O'Neil tarafından tartışılmıştır (Heppner ve Heppner, 2008). Toplumsal cinsiyet rolü çatışması, toplumsal cinsiyet rollerinin kişi veya başkaları üzerinde olumsuz sonuçlara veya etkiye sahip olduğu psikolojik bir durumdur. Bu çatışmanın nihai sonucu, kişinin insan potansiyelini gerçekleştirme yeteneğinin kısıtlanması veya bir başkasının potansiyelinin kısıtlanmasıdır (O'Neil, 1981: 203). Toplumsal cinsiyet rolü çatışması teorisi, erkeklerin karşılaştıkları sorunları, patolojik hale getirmek ya da açık bir şekilde suçlamak yerine, uyumsuz durumsal ve sosyalleşme ile ilgili taleplerin sonucu olarak tanımlamasına imkan vermesi sebebiyle erkeklerin yaşamlarını ve toplumsal cinsiyet rollerinden etkilenme düzeylerini anlama açısından önem taşımaktadır. Erkeklerin bir durumda göstermesi beklenen davranışın başka bir durumda kabul edilmemesi, uygun görülmemesi erkeklerin nasıl davranması gerektiği konusunda bir karmaşa yaratmaktadır. Erkeklerin çatışma yaşamasında etkili olan durumun burada başladığından bahsedilmektedir (Wester, 2008).

Toplumsal cinsiyet rollerinin etkileri, oluşumu ve algılanışını belirlemek amacıyla ulusal ve uluslararası literatürde geliştirilmiş ve uyarlanmış olan birçok ölçek mevcuttur. Bu ölçeklerden bazıları şunlardır: "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği" (Altınova ve Duyan, 2013), "Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği" (Arıcı, 2011), "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği" (Gözütok, Toraman ve Acar-Erdol, 2017), "Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Tutum Ölçeği" (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2008), "Bem Cinsiyet Rolü Envanteri, Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği" (Sakallı-Uğurlu, 2002), "Toplumsal Cinsiyet Rol Stresi Ölçeği" (Bayar, Haskan-Avcı ve Koç, 2018). Bu çalışmaların toplumsal cinsiyet kavramını farklı perspektiflerden ele aldıkları görülmektedir. Bunun yanında yurt içi alanyazında toplumsal cinsiyet rolü çatışması kavramına yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Uluslararası araştırmalarda uzun yıllardır erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin kullanılarak çeşitli değişkenlerle (yardım arama davranışı, alkol tüketimi, anksiyete, depresyon, benlik algısı vb.) çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ayrıca farklı

erkekliklerle de çalışmalar yapıldığı, ölçeğin psikolojik danışma ortamında da ele alındığı ve bir paradigma geliştirilmeye çalışıldığı (O'Neil, 2008) bulunmuştur.

Toplumsal cinsiyet kavramı, kültürel yönleri olan bir kavramdır ve tutum ve davranış boyutlarında toplumdan topluma farklılık göstermektedir. Dünya üzerinde ortak bazı kalıpyargılar olsa da toplumsal cinsiyet olgusunun zamana, topluma, şartlara, kültüre göre değişkenlik göstermesi sebebiyle uyarlama yerine Türkiye kültürüne özgü bir ölçeğe ihtiyaç duyulmuştur. Ayrıca orijinal ölçekte yer alan bazı maddelerin “cinsellik” ile ilgili olmasının erkek üniversite öğrencileri tarafından rahatlıkla cevaplanamayacağına düşünülmesi ve bazı maddelerin de iş yaşamına dair ifadeler taşıması sebebiyle uyarlama yerine kültüre özgü bir ölçek geliştirmek hedeflenmiştir. Erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını belirleme ihtiyacından ortaya çıkan bu araştırmanın temel çıkış noktası literatürde bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını belirleyecek bir ölçeğe rastlanmayışıdır. Bu nedenle bu araştırma, konuyla ilgili bir ölçek geliştirmeyi ve ölçeği kullanarak çeşitli değişkenlerle ilişkisini ele almayı amaçlamaktadır. Toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının bireylerin psikolojik yardım aramada kendini damgalama durumları ile ilişkili olabileceğinin düşünülmesi ve erkekliğe dair algıladıkları tehdit ile yaşanan toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının ele alınması, toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının hangi durumlarla ne kadar ilişkili olduğunu ortaya koyma ihtiyacından doğmuştur.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın birinci amacı erkek üniversite öğrencilerinin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını ölçebilen bir ölçek geliştirmektir. Bu amaçla “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği” geliştirilerek, erkek üniversite öğrencilerinden oluşan bir grup üzerinde ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması amaçlanmıştır. Araştırmanın ikinci amacı, geliştirilen ölçeğin kullanılarak erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü çatışması, psikolojik yardım aramada kendini damgalama ve erkekliğe yönelik tehdit algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırmada ayrıca erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının, psikolojik yardım aramada kendini damgalama ve erkekliğe yönelik algılanan tehdidin kişisel ve

ailesel özelliklere göre değişip değişmediği de incelenmiştir. Bu kişisel özellikler; yaş, sınıf seviyesi, kardeş sayısı, daha önce psikolojik yardım alıp almama, alınan psikolojik yardım hizmetinin türü ve süresi; ailesel özellikler ise anne-baba eğitim durumu ve aile tipleridir. Bunlara ek olarak kişisel bilgi formunda yer verilmiş olan toplumsal cinsiyet ile ilgili olduğu düşünülen kapalı uçlu sorular (Size cinsiyetinizden ötürü belli meslekleri seçemeyeceğiniz söylendi mi?, Evinizdeki işleri bulaşık yıkama, çamaşır yıkama, ütü vb. en çok kim/kimler yapar/dı? vb.) sorulmuştur. Kişisel Bilgi Formu Ek-A'da sunulmuştur.

Erkekliğin sadece erkekleri değil aynı zamanda ilişkide bulunduğu tüm bireyleri etkilediği (Sayer, 2011) göz önüne alındığında erkeklerin kendilerini her anlamda sınırlandıran, kısıtlayan ve değersiz hissetmesine yol açan toplumsal dayatmaların farkında olmalarının gelecekte bu pratikleri yıkmak açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu farkındalığın kazandırılması ve uygulamaya geçilmesi için ülkenin eğitimli kesimlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitimli bireyler üzerinden gerçekleştirilecek çalışmalarla mevcut durumun ortaya konması ve sonuçlardan yola çıkılarak belirlenecek yol haritasıyla erkekler üstünde yıkıcı etkilere (daha yüksek kaza oranı, daha yüksek ölüm oranı, karşılaşılan sağlık problemleri, davranış bozuklukları, vb.) sahip toplumsal cinsiyet rollerinin (Harrison, 1978) değişimi ve dönüşümü önem taşımaktadır. Orijinal ölçeğin yurtdışında toplumsal cinsiyet alanına büyük katkılar getirdiği görüldüğünden Türkiye'ye özgü geliştirilecek olan ölçeğin de yurtiçi alanyazında bir boşluğu dolduracağını söylemek mümkündür. Mevcut ölçeğin kendi kültürlerine özgü nitelikleri barındırması ve uyarlanması durumunda Türkiye kültürüne karşılık gelmeyeceği ve farklılıklar taşıyacağı gerekçesiyle yeni bir ölçek geliştirme ihtiyacı duyulmuştur. Bu sebepten yapılacak bu çalışma alanyazındaki boşluğu doldurma amacına hizmet etmektedir. Geliştirilen ölçek ile ilgili araştırmacılar farklı çalışmalarda bulunarak alanın bir paydaşı olabileceklerdir. Erkeklerin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının, psikolojik yardım aramada kendini damgalama ve erkekliğe yönelik algılanan tehdit değişkenleriyle ele alınması ile konunun farklı perspektiflerden incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Problemi

Araştırmada, yanıt aranan problem “Erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını ölçmek amacıyla Türkiye kültürüne özgü olarak geliştirilen Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği geçerli ve güvenilir midir?” ve “Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile erkekliğe yönelik tehdit algılama ve psikolojik yardım aramada kendini damgalama durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorularına yanıt aranmaktadır.

Alt problemler. Temel amaç doğrultusunda araştırma kapsamında şu sorulara cevap aranacaktır:

- a) Bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışması puanları yaşa göre farklılık göstermekte midir?
- b) Bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışması puanları sınıf seviyelerine göre farklılık göstermekte midir?
- c) Bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışması puanları aile tiplerine göre farklılık göstermekte midir?
- d) Bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışması puanları kardeş sayısına göre farklılık göstermekte midir?
- e) Bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışması puanları anne – baba öğrenim durumuna göre farklılık göstermekte midir?
- f) Bireylerin erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile erkekliğe yönelik tehdit algısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- g) Bireylerin erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile psikolojik yardım aramada kendini damgalama arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- h) Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ve erkekliğe yönelik algılanan tehdit, psikolojik yardım aramada kendini damgalamayı yordamakta mıdır?

Sayıtlılar

Katılımcıların kendilerine uygulanan ölçme araçlarını içtenlikle ve dürüstlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırma grubunu Türkiye'deki çeşitli illerinde üniversite öğrenimi gören erkek öğrenciler oluşturduğundan sonuçlar yalnızca benzer özelliklere sahip erkek üniversite öğrencilerine genellenebilir.

Erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü çatışmalarına ilişkin elde edilen veriler Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği'nin ölçme yeterliliğiyle sınırlıdır.

Erkeklerin psikolojik yardım aramada kendini damgalamalarına ilişkin elde edilen veriler Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği'nin ölçme yeterliliğiyle sınırlıdır.

Erkeklerin erkeklığe yönelik tehdit algısına ilişkin elde edilen veriler Erkeklığe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği'nin ölçme yeterliliğiyle sınırlıdır.

Araştırmada farklı erkeklik gruplarına, farklı sosyoekonomik düzeylere ve farklı etnik durumlara ilişkin bir karşılaştırmaya gidilmemesi araştırmanın bir sınırlılık olarak sayılabilir.

Tanımlar

Cinsiyet: Bireyleri erkek ya da kadın yapan biyolojik (X ve Y kromozomuna sahip olma) farklılıklar olarak tanımlanmaktadır. (Oakley, 1972).

Toplumsal Cinsiyet: Biyolojik olarak belirlenenlerin aksine psikolojik ve kültürel olarak belirlenen kadın ve erkek özelliklerini tanımlamaktadır (Oakley, 1972).

Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması: Cinsiyet rollerinin kişileri sınırladığı, kısıtladığı ve değersiz hissettirdiği, bireyler üstünde olumsuz etkiler bırakan psikolojik durum olarak tanımlanmaktadır (O'Neil, 1981; Davis, 1988).

Kendini Damgalama (Self Stigma): Kişinin psikolojik yardım istemesi durumunda benlik saygısında bir azalmaya yol açan, bireyin sosyal olarak kabul

edilmeyeceğine dair algısıdır (Vogel, Wade ve Haake 2006). Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği (PYAKDÖ) bu araştırmada kendini damgalamayı belirlemek için kullanılmıştır. Bu ölçekten elde edilen yüksek puanlar kendini damgalama düzeylerinin de yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit: Erkeksi cinsiyet normlarını ihlal ettiği belirli hayali durumlarda erkeklerin tehdit algılarını, onların bu durumlardan ne kadar rahatsızlık duyacaklarını veya tehdit edileceklerini anlamaya yarayan bir kavramdır (Türkoğlu, Cingöz-Ulu, 2019). Bu çalışmada “Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği” bu durumu belirlemek için kullanılmıştır. Bu ölçekten elde edilen düşük puan daha yüksek tehdit algısını ifade etmektedir.

Kadınsılık Korkusu. Erkeklerin kadınsı, kadına ait şeylerden korktuklarını ifade etme amacıyla kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği” ile elde edilen alt faktör puan düzeyi bu isimle kavramsallaştırılmıştır. Kadınsılık korkusu alt faktöründen alınan puanlar katılımcıların kadınsılık korkusu yaşadıklarını göstermektedir.

Erkeklik İspatı. Erkeklerin, “erkek gibi” olduklarını kanıtlamaya yönelik ifadeleri belirtmek için kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği” ile elde edilen alt faktör puan düzeyi bu isimle kavramsallaştırılmıştır.

Yetersizlik Korkusu. Erkeklerin kendilerini yetersiz hissedeceklerinden korktukları ifadeleri belirtmek için kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği” ile elde edilen alt faktör puan düzeyi bu isimle kavramsallaştırılmıştır.

Korkunun Reddi. Erkeklerin çeşitli “korku” yaşantılarından kaçınmalarını belirtmek için kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği” ile elde edilen alt faktör puan düzeyi bu isimle kavramsallaştırılmıştır.

Rekabet. Erkeklerin diğer erkeklerle olan güç yarışını ifade etmek için kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamında “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği” ile elde edilen alt faktör puan düzeyi bu isimle kavramsallaştırılmıştır.

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Bu bölüm; erkeklik, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet rolü çatışması, psikolojik yardım arama, erkeklığe yönelik tehdit algısı gibi kavramların yer aldığı kuramsal çerçeveyi ve ilgili araştırmaları içermektedir.

Erkeklik Kavramı

Toplumsal cinsiyet çalışmalarında genellikle kadınlık halleri incelenirken de toplumun dinamiklerinden bir olan erkeklik hallerinin de incelenmesi önem taşımaktadır. Erkeklik hem akademik hem de toplumsal hayatta çok incelenmeyen ve ihmal edilen bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bozok (2009), erkeklik ve erkeklerle olan çalışmaların başlangıcını, 1970'lerin ikinci yarısından sonra feminist harekete katılan kadınların eşlerinin kendi erkeklikleri ile yüzleşmelerine ve kadının ikincilleştirilmesindeki rollerinin farkına varmalarına bağlamaktadır. Bu hareket sonrası erillik ve erkeklik tarihi ile ilgili çalışmalar ön plana çıkmış ve erkeklik, toplumsal cinsiyet kapsamında incelenmeye başlanmıştır.

Erkeklik çalışmalarının seyrini incelemekten önce kavramın tanımına bakmakta fayda görülmektedir. “Erkeklik” yapı itibarıyla üzerinde bir uzlaşıya varılmayan bir kavram olarak dikkat çekmektedir. Salt biyolojik anlamıyla tanımlandığı durumlar görülmekle birlikte kavramın sosyolojik ve psikolojik açıdan tanımlamalara sahip olduğu görülmektedir. Kavramın sözlük anlamına bakıldığında Türk Dil Kurumu’nun (TDK, 2020) “koca, yetişkin adam, er kişi, bay, sözüne güvenilir, mert, sert, kolay bükülmez” şeklinde erkeklığı tanımladığı görülmektedir. Gutmann (1997) antropologların erkeklik tanımında farklı görüşlere sahip olduğunu vurgulamakta ve erkeklığı tanımlamak için en az dört farklı yol olduğundan bahsetmektedir. Ona göre ilk olarak erkeklik kavramı, tanımı gereği, erkeklerin düşündüğü ve yaptığı her şeydir. İkincisi, erkeklik, erkeklerin erkek olmak için düşündüğü ve yaptığı her şeydir. Üçüncüsü, bazı erkeklerin doğaları gereği ya da isnat gereği diğer erkeklerden “daha erkeksi” olarak kabul edilmeleridir. Son olarak ise erkeklik, kadınların olmadığı bir şey olarak kabul edilmeleridir. Gutmann’ın dört boyutta incelediği tanıma bakıldığında toplumsal cinsiyet literatürü kapsamında da bu tanımın geçerli olduğunu söylemek

mümkündür. Connell'in (1998) de Gutmann'ın son ifadesine benzer şekilde erkekliği, eril olmayan üzerinden tanımladığı görülmektedir. Ona göre eril olmayan davranışlar şiddete eğilimli olmak yerine barışçıl olmak, baskın olmaktan çok uzlaşmacı olmak, futbol oynayamamak ve cinsellikte üstün olmaya çalışmamak olarak aktarılmıştır (akt. Haskan-Avcı, 2020). Erkek olmak, kadın olmamakla, eşcinsel olmamakla, herhangi bir "ezik, ikinci sınıf" sıfatları ile damgalanmamış olmakla ifade edilmektedir (Segal, 1992). Hooks (2004) "erkeklerin kalıtsal olarak hükmeden olduklarını; zayıf olarak algılanan her şeyden ve herkesten özellikle de kadınlardan üstün olduklarını; zayıf olana hükmetme, onları yönetme ve bu hakimiyeti çeşitli biçimlerdeki psikolojik terörizm ve şiddet yoluyla sürdürme hakkının erkeklere bahşedilmiş olduğunu iddia eden bir ataerkinin mevcut olduğundan bahsetmektedir. Yukarıdaki tanımlardan yola çıkarak erkekliğin, kadına ait her şeyden uzak olmak, güç ve iktidarı elinde bulundurmak, aktif olmak, homofobik olmak, baskın olmak, rekabetçi olmak ve şiddete eğilimli olmakla eş görüldüğünü söylemek mümkündür.

Kadınlık ve erkeklik birer toplumsal cinsiyet kategorisidir ve öncelikle biyolojik olarak başlamaktadır ve sonrasında toplum ve kültür tarafından sürekli olarak şekillendirilmektedir. Segal (1992) dünyanın neresinde olursa olsunlar, oğlan çocuklarının erkeklik ve kadınlık özelliklerini sadece ebeveynlerden ve toplumsal baskılardan dolayı öğrenmediklerini, bunun daha çok doğdukları andan itibaren cinsel farklılık fikrinin her ne kadar karmaşık ve değişik olursa olsun her yerde kadınlık/erkeklik karşıtlığına ilişkin hiyerarşik bir çerçeve sunan kültürlerin ve toplumların ağına girerek öğrendiklerini ifade eder. "Erkeklik ile kadınlık, doğaları gereği birbirleriyle ilişki içinde, yani toplumsal bir sınır çizme eylemi olarak ve kültürel bir karşıtlık olarak anlam taşıyan, ilişkisel kavramlardır. Bu ilişki, farklı toplumlarda ve tarihsel süreçlerde çizilen sınırların değişen içeriklerine bakılmaksızın değişmeden devam etmektedir" (Connell, 2015: 96). Erkeklik, büyük ölçekli kurumları ve ekonomik ilişkileri, yüz yüze ilişkileri ve cinselliği içeren bir yapı olan toplumsal cinsiyet ilişkileri içindeki uygulamaların yapılandırmalarıdır (Connell, 2000). Atay (2014) kadınlık ve erkekliğin birbirinin karşıtı olarak algılandığını ve bu sebepten iki kategori arasındaki gerek toplumsal gerekse psikolojik farklılıkların abartıldığını ifade etmektedir (akt. Yalçın ve Tanrıverdi,

2018). Bir sosyal kategorinin (kadınlık, erkeklik vb.) üyesi olmak bireyi kategorinin kendisinden beklendiği şekilde davranmaya itmektedir. Bireyin duyguları, davranışları, düşünceleri üyesi olduğu sosyal kategoriden etkilenmektedir. Yapılan söylemsel çalışmalar, erkeklerin belirli bir erkeklik kalıbına sonsuza kadar bağlı kalmadıklarını, zamanın ve durumun gerektirdiğine göre kültürlerin erkek davranışını hafızası içinden birtakım seçimler yaptıklarını ileri sürmektedir (Wetherell ve Edlay, 1999; akt. Connell, 2015). Erkeklik sosyal olarak inşa edilmektedir ve bu inşa süreci içinde taklit etmeyi, model almayı, pekiştirmeyi, doğallaştırma gibi birçok psikolojik mekanizmayı içerir (Yalçın ve Tanrıverdi, 2018). Erkeklik rolünün öğrenilmesinde ve erkekliğin şekillenmesinde etkili olan birçok kişi, kurum, otorite mevcuttur. Bunlar aileden dine, arkadaşlıktan askerliğe kadar çeşitlilik gösterebilmektedir. Erkeklik kültürel bir yapı olarak görülmektedir ve toplumsal cinsiyet rolü sosyalleşme süreci boyunca, erkekler kültürlerinin sahip olduğu erkeklik anlayışlarını içselleştirmektedirler. Erkekliğin toplumsal değişim ve dönüşümlerden etkilenmesi onu aynı zamanda kazanılan ve kaybedilen bir konuma da oturtmaktadır (Türkoğlu, 2013). Toplumun aykırı bulduğu, onaylamadığı bir davranış sonrasında “erkeklik” kaybedilme tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu da erkekleri sürekli olarak kendilerini ispat etmeye, sürekli olarak mücadele haline olmaya itmektedir (Selek, 2008). Bu durumun erkeklerin yaşamlarının her alanda etkiye sahip olması dolayısıyla erkeklik çalışmalarına neden önem verilmesi gerektiğini açıklamaktadır.

Erkeklik Çalışmaları

Erkekleri nasıl anladığımız, erkekliğe dair neye inandığımız, erkekliğin gelişimi hakkında bildiklerimiz pratik alanda, kamusal yaşamda büyük etkiler doğuracaktır. Bunu yapabilmek için de erkeklik konusunu doğru bir şekilde anlamak ve yorumlamak gerekmektedir (Connell, 2000). Erkekliğin gündelik yaşamda da bilimsel yaşamda da nelere karşılık geldiğini anlamak için soyut düzeyden somut adımlara geçilmesi gerekmektedir. Bu zamana kadar ihmal edilen, kadın çalışmaları üzerinden dolaylı olarak gündeme gelen erkeklik konusunun üstüne eğilmek önem arz etmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında erkeklikle ilgili yapılan çalışmaların kadın çalışmaları ile karşılaştırıldığında henüz çok yeni olduğu, son birkaç on yılda bu alanın gelişme gösterdiği bilinmektedir (Barutçu, 2015). Erkeklik çalışmaları ikinci dalga feminizme cevap olarak 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında Amerika'da ortaya çıkmış ve geleneksel erkeklik rollerini ve erkeklerden beklentilerin neler olduğunu tartışmaya açmıştır (Kidder, 2003; akt. Kepekçi, 2012). Bununla birlikte Erkek Kurtuluş Hareketi de erkeklerin mevcut ataerkil yapının erkekler üzerindeki tahakkümünden dolayı zarar gördüğünü savunan bakış açısıyla erkeklik çalışmalarına katkıda bulunmuştur.

Temelde eril kimliklerin nasıl inşa edildiğini ve erkeklerin bireysel veya belli bir topluluk olarak birbirlerine benzerliklerini ve/ya birbirlerinden farklılıklarını araştıran bu çalışma alanının, Avustralyalı toplumbilimci R. W. (Raewyn) Connell'in Masculinities ("Erkeklikler") adlı eserinin 1995 yılında yayımlanmasıyla birlikte bağımsız bir araştırma alanı olduğu kabul edilmiştir (akt. Horzum, 2018). Connell (2015) yeni araştırma konuları üzerinde yeni gruplarla yeni yöntemlerle çalışarak elde edilen bu başarının kayda değer olduğuna vurgu yapmaktadır. Erkeklikle ilgili yapılan çalışmalar birçok ülkeye yayılmakla birlikte birçok alana da sirayet etmiştir. Sağlık hizmetleri, erkeklerin trafik kazaları, iş yaralanmaları, diyet, kalp hastalığı ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar, okul ve okul dışı takım oyunları gibi birçok alan erkeklik bağlamında incelenmeye başlanmıştır (Connell, 2000). Böylelikle erkeklikle ilgili entelektüel tartışma pratik alana taşınarak çeşitli araştırmalarla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Connell (2015) erkeklığe dair bilimsel bir açıklama getiren ilk adımın Freud'dan geldiğini ifade eder. Freud'un erkeklik konusunu sistematik bir şekilde ele almamış olsa da otuz yılı aşkın bir süre erkeklik konusunun onun çalışmalarını takip ettiğini söylemektedir. Freud erkeklığın asla saf halde olmadığını, duygu katmanlarının bir arada var olduğunu ve bu katmanlar arasında da çatışmaların yaşandığını belirtmiştir. Yirminci yüzyılın başından bu yana, psikanalitik araştırmalar, cinsel yönelim ve kimlik duygusu da dahil olmak üzere yetişkin kişiliğin, ailelerin cinsiyet dinamiklerinin merkezi olduğu çatışmalı gelişim süreçleri yoluyla nasıl inşa edildiğini göstermiştir (Lewes 1988; akt. Connell, 2000).

Türkiye’de erkeklik ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında Serpil Sancar, Pınar Selek gibi araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen çalışmaların öne çıktığını söylemek mümkündür. Bu araştırmacılar erkeklerle yaptıkları yüz yüze çalışmalarla, erkeklerin farklı yaşam deneyimlerine, erkekliklerin toplum tarafından inşa edildiğine, erkekliğin nasıl bir dönüşüm ve kriz içinde olduğuna vurgu yapmışlardır. Erkeklerin hayat içinde geçirdikleri bazı evrelerin (sünnet, askerlik, evlilik, iş sahibi olma vb.) erkeklik pratiklerine nasıl etkide bulunduğunu aktarmışlardır. Bu pratiklerin hangi kaynaklardan beslendiğinin araştırılması önemli görülmektedir.

Segal (1992), egemen erkeklik ideallerinin gücünü, bireylerin sahip olduğu herhangi bir içsel özellikten almadığını, ideallere yüklenen anlamlardan ve erkeklerin kendilerinden olmayanlara karşı sözde üstünlüklerine vurgu yapan anlamlardan elde ettiklerini düşünmektedir. Erkeklik ideolojisi, “bireyin cinsiyetler arasındaki yapısal ilişkilerden kaynaklanan erkeklik ve erkek cinsiyeti hakkındaki kültürel inanç sistemlerini onaylamasını ve içselleştirmesini” içermektedir (Pleck, 1995 akt; O’Neil, 2008; 364). Goldberg (2010), erkeklerin, erkeksi ideal denilen konuma ne kadar yaklaşırlarsa davranışlarında, kendileri ve yaşamlarına ilişkin bakış açılarında da o kadar mekanik olacaklarını ifade etmektedir. Ona göre erkek, durmak bilmeden kendini kanıtlamaya çalışan bir makinedir. Erkek bunu yaparken aslolarak kendisini nasıl hissettiğine göre hareket etmemekte, şeylerin onu nasıl bir erkek gibi gözükmesini sağladığıyla güdülenmektedir. Bu yaşantılar sonrasında ise insan ilişkilerindeki becerisini kaybetmektedir. Erkekler kabul edilebilir “erkekçe” algılanabilecek şekilde davranabilmek için duygularını, insani ihtiyaçlarını yok sayacak ve unutacak şekilde toplumsallaştırılması nedeniyle uyuşturulmuş gibidirler (Goldberg, 1992). Connell (2015), ataerkil kültürde ezme – ezilme ilişkisinin sadece kadınları değil erkekleri de etkilediğine dikkat çekmektedir. Erkeğin, dünyanın her yerinde egemen cins, kadının ise boyun eğen cins olmasına ve buna imkan veren kültürel ve toplumsal yapıya karşı çıkmadan, bu yapıyı kırmadan erkekliğin olumsuz yönlerini yok etmek mümkün görünmemektedir (Segal, 1992). Erkeklerin duygusal sıkıntıları olduğunu, erkekliğe yönelik kalıpyargıların zararlı olabileceğini, erkeklerin bu durumdan mustarip olduğunu ve erkeklerin de sosyal ilişkilerinde duygularını ifade edip

“ağlayabileceğini” vurgulamaya ve anlatmaya çalışmak olumsuz bir anlam taşımamaktadır. Erkeklerin duygusal yaşamlarının çarpıtılması ve şiddet, yabancılaşma ve çevresel yıkımla nasıl bağlantılı oldukları hakkında konuşmak gerekmektedir (Connell, 2000). Goldberg (1992:22), “Erkek Olmanın Tehlikeleri” adlı kitabında bu konuyu şu sözlerle ifade etmektedir.

Feminist hareketin bugüne kadarki en belirgin ve ön yanı, kadının, eş ve hatta anne olarak çağlar boyu süren kutsal rollerine yönelik direncini ve içermesini cesaretle üstlenmeye gönüllü olmasıdır. Buna karşılık erkek, iyi bir koca olmak iyi bir baba, tedarikçi, aşık, vb. olmaya kadar oynadığı bir rolün sıkıcı ve boğucu yanlarını henüz tam olarak kavramış kabullenmiş olma ve bunlara karşı başkaldırma noktası değildir. Kendi egemenliğini ve erkekliğini kesintisiz olarak olumlamaya yönelik iç baskı nedeniyle, ne kadar çelişik cansızlaştırıcı olurlarsa olsunlar, sanki kendisine yönelik bütün beklentilere katlanabilmiş, bunları yerine getirebilmiş, hatta bundan zevk alıyormuş gibi hareket etmeyi sürdürmektedir. Artık ayrıcalık maskelerini indirmenin ve erkeğin durumu gerçekten olduğu şekliyle ortaya koymanın zamanı geldi.

Kendini erkek olarak hissedebilmek ve gösterebilmek büyük önem taşıırken erkekliğe gölge düşürebilecek olaylar da ayrı bir öneme sahiptir. Aşağılanma, namusuna, şerefine “leke” gelmesi erkekliğinin zedelenmesi anlamına gelebilmektedir. Biyolojik olarak erkek olan bireye toplum, zaman içinde nasıl davran(ma)ması, nasıl düşün(me)mesi, nasıl hisset(me)mesi, neleri beğenip beğenmemesi, nasıl bir bedene sahip olup olmaması ve nasıl bir cinsellik yaşayıp yaşamaması gerektiği konusunda sürekli bir baskı ile şekil verir. Erkekliğin kazanılması zor ve aşamalı bir süreç olması onu daha da kırılgan, korkulu hale getirmektedir. Türkiye özelinde bakıldığında erkeklerin “erkek olmak” için birtakım evrelerden geçmeleri gerektiği görülür. Bunlar sünnet ile başlayıp askerlik, iş sahibi olma, evlenme, çocuk sahibi olma gibi aşamalardan meydana gelmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2016 yılında evlenilecek kişide aranan özellikler kapsamında yaptığı araştırmada kadınların %92’sinin erkeğin bir işinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu oran iyi eğitilmiş olma, ilk kez evlenecek olma, aile yapılarının benzer olması, dindar olması gibi özelliklerin oranından çok daha yüksek bir orandır. Yine TÜİK’in 2016 yılında kadınların eşlerinden boşanma nedenlerini araştırdıkları çalışmada en yüksek oranın “evin ekonomik geçimini sağlayamama (%42.6)” ve “sorumsuz ve ilgisiz davranma (%61.5)” yanıtlarında olduğu görülmüştür. Bu nedenlere gelen yanıt oranları, “dayak/kötü muamele, aldatma, içki, ailede çocuklara karşı kötü muamele” gibi maddelere gelen yanıt

oranlarından çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu tablo erkeklerden beklenenlerin ve erkeklere yüklenen sorumlulukların toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklandığına, işaret eder niteliktedir.

Erkekliğin korkusuz olmakla, aktif olmakla eş görülmesi erkeklerin kendilerini tehlikelere sokmasına, sürekli olarak bir şeylerle meşgul olmalarına sebebiyet vermektedir. Segal (1992) az sayıda erkeğin, aslında yaradılışlarına uymadığı halde kaderin onlara bitmek bilmeden geleneksel erkekliği dayattığını ve erkeklerin bundan nefret ettiklerini belirtmektedir. Goldberg (1992), erkeklerin çok fazla bastırması sonucu öfkesini sadece dolaylı ve örtülü yollardan dışa vurduğunu bu durumun da coşkusal kopukluk, bireyler arası uzaklık ve kadınlarla ilişkilerde pasiflik kılığında ortaya çıkarmakta olduğunu ifade etmektedir. Örneğin Segal (1992) eşcinsellere yapılan zulmü genellikle erkeklerin başka erkeklerden oluşan azınlığa karşı bir hareketi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca bu zulmün tüm erkeklerin kendi içlerindeki kadınsılığı bastırmanın sonucu olduğunu ve bu durumun erkekleri kadınlardan uzak ve daha üst bir yere konumlandırmalarının da yolu olduğunu düşünmektedir.

Segal (1992) her erkeğin hayatı boyunca geleneksel erkekliğin ağır yükünü taşıdığını hatta bazı durumlarda bu ağırlığın altında ezildiklerini ifade etmektedir. Yaşam süresi olarak erkekler kadınlardan daha az yaşamakta, kalp hastalıklarına karşı daha çok yatkınlık göstermekte, hasta olduklarında bunu zayıflık işareti olarak görüp inkar ederek tedavi için yardım istemekte zorlandıklarını düşünmektedir. Harrison (1978) erkek cinsiyet rolünün erkeklerin sağlığı için tehlikeli olabileceğini anlattığı çalışmasında da erkeklerin ölüm ve yaralanma durumlarını incelemiştir. TÜİK 2018- 2019 yılı cinsiyet ve ölüm oranları incelendiğinde, ölümlere değişik faktörlerin sebep olduğu bilinse de bakıldığında gerek solunum sistemi hastalıkları gerek dışsal yaralanma ve zehirlenmeler, iyi huylu ve kötü huylu tümörlerin erkeklerin kadınlara göre daha çok karşılaştıkları ölüm biçimleri olduğu görülmektedir.

Goldberg (1992:30), erkeklerin kadınlardan daha az yaşamasına ilişkin teorisini şu sözlerle ifade etmektedir:

Kültürümüzde kadınların erkeklerden daha fazla yaşamasının nedeni konusunda bu verileri birleştiren kişisel bir teorim var. Erkeğin, bilinçaltında, kadınsız yaşayamayacağından korktuğuna inanıyorum. Kadınına karşı

geliştirdiği güçlü bağlanmanın dışında çoğu kez yalıtılmış, yabancılaşmış bir insandır. Çok az yakın erkek arkadaşı vardır. Diğer kadınlara ilgisini bastırmakta ve çocuklarına pasif, katılımsız bir baba olmaktadır. Bütün ihtiyaçları kadınına yöneliktir. Buna karşılık kadın erkeğini kaybettiği zaman bile onu besleyecek başka yakın ilişkilere sahiptir: çocukları ve diğer kadınlar. Erkeğe daha az bağımlı olması nedeniyle, başka bir erkek olsa da olmasa da ayakta kalmayı başarabilmektedir.

Genel kanı erkeklerin değişmeyi istemedikleri yönünde olsa da Hooks (2004) aslında erkeklerin değişmekten korktuklarını söylemektedir. Ona göre ataerki yüzünden erkekler, kendilerini tanıyamamakta, duyguları ile iletişime geçememekte ve de kendilerini ya da bir başkasını sevememektedirler. Sevebilmeyi başarmak için erkeklerin hükmetme isteğinden vazgeçmeleri gerekmektedir.

Toplumun doğuştan erkeğe sağladığı hiyerarşik üstünlük ilerleyen zamanlarda erkekleri birtakım bedeller ödemeye mahkum bırakmaktadır. İyi bir erkek olmaya atfedilen özellikler erkekler üstünde ağır bir sorumluluk haline gelmektedir. Toplumun idealize ettiği “erkek” olmaya yönelik davranışlar, duygulanımlar erkekleri kısıtlamakta ve baskı altında hissettirmektedir. Bu baskı da bireyleri itaat etmeye zorlamaktadır. İtaat etmedikleri veya uyum sağlamadıkları noktada ise öfke veya dışlanma ile karşılaşmaları çok daha olası hale gelmektedir. Normun dışına çıkmak kişinin toplumsal cinsiyetin sembolik düzeninden dışlanmasıyla sonuçlanmaktadır (Arpacı, 2013).

Erkekliğin ifade biçimleri, erkeklik tarzları ve ritüelleri zamanla değişmektedir (Segal,1992). Farklı erkekliklerin hangi doğrultularda yaygınlaştığını ya da kuvvet kazandığını anlamaya çalışmanın, farklı erkekler arasındaki ortak paydaları bulmaya çalışmak anlamlı (Özbay, 2013) olacağından araştırmacı tarafından bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasında etkili olduğu düşünülen hegemonik erkeklik kavramının açıklanmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Hegemonik erkeklik. Gramsci'nin sınıf ilişkilerinin istikrarını anlama amacıyla kullandığı terim Connell tarafından ödünç alınarak toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki benzer sorunlara aktarılmıştır (Baran, 2019). Hegemonik erkeklik, erkeklerin kadınlar üzerindeki iktidarının devam etmesine izin veren bir uygulama (yani sadece bir dizi rol beklentisi veya bir kimlik değil, yapılan şeyler) olarak düşünülmüştür. Hegemonik erkeklik Connell (2015) tarafından erkeklerle kadınlar, erkeklik ve kadınlık ve erkeklikler arasındaki eşit olmayan toplumsal cinsiyet

ilişkilerini meşrulaştıran, belirli tarihsel ve toplum nezdinde sosyal bir ortamdaki erkekliğin özel bir biçim olarak tanımlanmaktadır. Connell'in formüle ettiği bu kavram erkeklik çalışmalarının gelişmesine imkan sağlamıştır (akt. Messerschmidt, 2019). Hegemonik erkeklik kavramı, birçok toplumda erkeklikle ilgili ideal davranışların ve tutumların güç ve kontrole yol açan davranışlar olduğunu göstermektedir (Connell ve Messerschmidt, 2005).

Connell (2000) her yerde mevcut olan tek bir "erkeklik"ten söz edilemeyeceğini ancak "erkeklikler"den bahsedilebileceğini ifade etmektedir. Farklı kültürler ve tarihin farklı dönemleri cinsiyeti farklı şekillerde inşa etmektedir. Gutmann, erkeklik kategorilerini; tekli kimlikler olmadığını, her zaman ilişkisel olduğunu ve diğer parçalarla ve tasavvurlarla sürekli olarak kesiştiğini göstermiştir (akt. Messerschmidt, 2019). Var olan çoklu erkeklikler arasında bir hiyerarşi bulunmaktadır. Bu hiyerarşik düzende bazı erkekler baskındır ve bu, onları diğer erkeklere boyun eğdirmekte veya onları marjinalleştirmektedir. Bu erkeklik biçimi hegemonik erkeklik olarak tasvir edilmektedir ve en onurlu ve arzu edilen erkeklik biçimini tanımlamaktadır. Connell (2000), bu durumu bir okulda, işyerinde veya etnik grupta, erkekliği teşvik etmenin farklı yolları, erkek olmayı öğrenmenin farklı yolları, benliğin farklı kavramları ve erkek bedenini kullanmanın farklı yolları olmasıyla açıklamaktadır. Erkeklikler belirli tarihsel koşullar altında yaratılır ve bu koşullar değiştikçe erkeklik de yeniden inşa edilebilmektedir.

Hegemonik erkekliklerin toplumsal inşasında kadın ve erkek arasındaki bedensel benzerlikleri inkar edilir ve bastırılırken; bedensel farklılıklar abartılmaktadır (Messerschmidt, 2019) Aynı kültürel ve kurumsal ortamlarda dahi farklı erkeklikler üretilmektedir. Erkekliklerin çeşitliliğini kabul etmenin yanında erkekliğin farklı türleri arasında mevcut olarak ittifak, tahakküm, itaatkârlık gibi ilişkileri de anlamak gerekmektedir. Bu ilişkiler erkekler arasında gruba dahil etme, gruptan dışlama, diğerini sömürme ve sindirme gibi pratikler aracılığıyla kurulurlar (Connell, 2015). Hegemonik erkeklik hegemonikleşebilmesi, etkileyebilmesi, cazip görünmesi için iktidara, güce, kuvvete muhtaçtır ve bu hem fiziksel kuvvetin, sağlığın, performansın hem de aklın (deneyimin, görgünün, her türlü eğitimin) zirvesinde olduğu orta yaşta mevcuttur denebilir (Özbay, 2013).

Çoğul erkeklikler eşit değil, hiyerarşik bir cinsiyet mimarisi yaratmaktadır. İçlerinden en az bir tanesi erkek özneler en doğru, mantıklı, sağlıklı, normal, faydalı, makbul olanmışçasına (ve o doğrultuda tekmişçesine, zaten olması gerekenmişçesine) aktarılıyor, norm teşkil edermişçesine övülüyor ve erkek özneler de bu tip bir erkekliği benimsemenin, hayata geçirmenin, ona benzemenin ya da mümkün mertebe ona yaklaşmanın menfaatlerine olacağına inanıyor, kültürel dolayım ile inanmaya çağrılıyor, ikna ediliyorlar. Kabul gören, desteklenen, kutsanan, takdir edilen bu hegemonik erkeklik biçimi daima erkeklerin kadınlardan üstünlüğünü salık veren yapısal hakikat ile uyum içinde olmak zorundadır (Özbay, 2013). Ayrıca, hegemonik erkeklik ile birçok özelliği paylaşabilen, ancak sosyal olarak yetkilendirilmemiş olan etnik azınlıklar gibi sömürülen veya ezilen gruplarda üretilen marjinal erkeklikler, cinsiyet biçimleri de vardır (Connell, 2000). Connell (2015), ataerkil kültürde ezme –ezilme ilişkisinin sadece kadınları değil erkekleri de etkilediğine dikkat çekmektedir.

Hegemonik eril toplumsal yapı farklı türlerde güç ilişkilerinden oluşmaktadır ve toplumsal eylemler aracılığıyla sürekli ve yaygın bir biçimde yenilenmekte, yeniden yapılandırılmakta, savunulmakta ve değiştirilmektedir. Hegemonik erkekliklerin gündelik hayattaki bu yeniden üretimi, toplumsal cinsiyetle ilişkili toplumsal değişimin çok zor olmasının nedenidir. Hegemonik erkekliğin diğer erkeklik biçimlerine hakimiyeti sessiz ve örtük olabileceği gibi homofobik şiddet olaylarında görüldüğü gibi şiddetli ve görünür olabilmektedir. Homofobik söylemler erkekliği biçimlendirmekte ve hegemonik erkeklik üreterek genç erkeklerin agresif davranışlar sergilemelerine, homofobik tutumlar benimsemelerine, duygusal olarak birbirlerine mesafeli durmalarına ve heteroseksüel sömürüleri hakkında böhürlenmelerine neden olmaktadır (Messerschmidt, 2019). Bu hegemonik erkeklik yapısı da erkeklerin çatışma yaşamasında etkili olmaktadır. Örneğin duygusallığını ifade etmek, yaşamak isteyen bir erkek hegemonik yaptırım yüzünden sıkıntı yaşamakta benliğini tam olarak ortaya koyamamaktadır. Bu durumda da çatışma ortaya çıkmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Kavramı

Cinsiyet kavramı bireylerin biyolojik olarak eril ve dişi özelliklerini tanımlarken; toplumsal cinsiyet, toplumun ve kültürün kadın ve erkeğe yüklediği

anlamları, beklentileri ve sorumlulukları ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkekten nasıl davranması ve düşünmesi gerektiği konusundaki beklentilerini açıklar. Bireyler doğdukları andan itibaren cinsiyetine göre toplum tarafından belirlenmiş roller tarafından çevrelenmektedir. Toplum yaşamın ilk yıllarında kız ve oğlan çocuğun kıyafet renkleri, oyun ve oyuncaklarını farklılaştırırken ilerleyen yıllarda sosyalleşme sürecinde kadın ve erkeklerin yaşamdaki rolleri de birbirinden ayrıştırılmaktadır. Kadın daha çok özel alana itilirken erkekler daha çok kamusal alanda görülmektedir.

Biyolojik cinsiyet ile toplumsal cinsiyet arasında ayrım yapan ilk feminist araştırmacı Ann Oakley olmuştur. Oakley (1972) *Sex, Gender and Society* adlı kitabında “cinsiyet”i erkekler ile kadınlar arasındaki değişmez olarak bilinen cinsel organlar ve üreme kapasiteleri kapsamındaki biyolojik farklılıklar olarak, “toplumsal cinsiyet” kavramını ise çok çeşitli ve kültürel olarak değişkenlik gösterebilen cinsiyetle ilişkilendirilen sosyal farklılıklar olarak tanımlamıştır. Budgeon’a (2015) göre kadın ve erkek arasında olduğu iddia edilen farklılıkları belirleyen şey de kültürdür (Messerschmidt, 2019). Kamla Bhasin (2003) toplumsal cinsiyet kavramının salt kadınlık ve erkeklik şeklinde biyolojik bir kategori olmaktan çıkıp toplumsal kategorilere dönüştüğüne işaret eder. Ona göre kadın ve erkeğin sosyo-kültürel olarak tanımlanması, kadın ve erkeğin birbirinden ayrılmasına ve roller yüklemesine sebep olmaktadır (Arslan, 2018). Toplumsal cinsiyet, toplumsallaşma süreci ve kültürün içinde edinilen kadın ve erkek olma özelliklerine işaret eder, kadının ve erkeğin sosyal olarak belirlenen rollerini ve sorumluluklarını tanımlar, toplum içindeki konumlarını ve davranışlarını belirler (Altınova ve Duyan, 2013). Bu kavramın kapsamı ilk ortaya çıkışından beri, yalnızca bireysel kimliği ve kişiliği değil, sembolik düzeyde erkekliğin ve kadınlığın kültürel idealleri ile stereotiplerini, yapısal düzeyde ise kurumlar ve örgütlerdeki cinsiyete dayalı iş bölümünü içine alacak kadar genişlemiştir (Marshall, 1999:98; akt. Akçay ve Başer, 2018). Feminist kuramcılar toplumsal cinsiyetin, cinsiyetin kültürel yorumu olduğunu ya da kültürel olarak inşa edildiğini iddia etmektedirler (Butler, 2005).

Araştırmacıların tanımları incelendiğinde toplumsal cinsiyet kavramında ortak noktaların olduğunu söylemek mümkündür. Bireylerin biyolojik cinsiyetleri kültür ile çevrelenerek toplumsal cinsiyeti meydana getirmektedir. Kadınlar ve

erkekler, toplumun kadına ve erkeğe attığı düşünce ve davranış özellikleriyle doğumdan itibaren şekillendirilmektedirler. Bireyler sosyalleşme süreci içinde toplumun biçtiği rollerde yaşamayı öğrenmekte ve bunu sürdürmektedirler. Bunlar da çoğunlukla aynı cinsiyetten modelleri taklit ve özdeşim yoluyla öğrenilmektedir.

Toplumsal cinsiyet kadınları ve erkekleri toplumsal alanda konumlandırırken kadınları erkeklerin bir adım gerisine atmaktadır. Ataerkil düzende kadın pasifleştirilmekte, güçsüzleştirilmekte, görünmez kılınmaya çalışılmaktadır. Toplumsal cinsiyet kalıplarından her ne kadar çoğunlukta kadınlar zarar görüyor olsa da geleneksel erkeklik anlayışı erkekleri de zor duruma sokmaktadır. Erkekten her zaman güçlü olmasının beklenmesi, duygularını ifade etmesinin hoş karşılanmaması, evin geçimini sağlamakla görevlendirilmesi erkeklerin de sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeği rollere büründürerek iyilik hallerini sekteye uğratan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplumsal cinsiyet bireylerin tüm yaşamını etkileyen bir kavramdır. Duygu düşünce, davranış, eş ve meslek seçimine, hangi mekânlara hangi cinsiyete sahip kişilerin girebileceğine kadar birçok alanda toplumsal cinsiyet etkili olmaktadır. Kadın veya erkek olarak cinsiyete dayalı bir kimliği üzerinde taşıyan bireyin, toplumun bireyden beklediği davranış, düşünüş, duyuş biçimlerine kayıtsız kalması çok mümkün olmamaktadır. Bireylerin toplumsal cinsiyet kalıplarının dışından hareket etmesi toplum tarafından kabul görmemekte, kendisinden beklenen rolleri yerine getirmeyen bireyler dışlanma, mobing, şiddet ve cezayla karşılaşabilmekte hatta bazı durumlarda sonuç ölüm olabilmektedir.

Toplumsal Cinsiyet Roller

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplum tarafından erkek ya da kadın davranışlarında somutlaşan ve kültürel olarak erkek ya da kadınlara uygun olarak kabul edilen erkek ya da kadın olarak tanımlanan davranış, beklenti ve rol setleridir (O'Neil,1981). Cinsiyet rolleri teorisi, kadınlar ve erkekler için uygun davranışları tanımlayan sosyal beklentilere hitap ederek cinsiyet kalıplarını açıklamaktadır (Connell, 2000). Spence, toplumsal cinsiyet rollerini, bir yapı içerisinde bireylerin bulundukları konumu ve bu konumla ilgili sorumlulukları, ayrıcalıkları ve diğer konumlardaki bireylerle olan iletişimi etkileyen kurallar olarak tanımlamaktadır (akt. Demirel, 2016).

Kadınların cinsiyet rolünün kadınları nasıl ezdiğine dair feminist analiz, kısa bir süre sonra hem feminist kadınlar hem de profeminist erkekler arasında, erkeklerin cinsel rolünün erkekleri nasıl ezdiğine dair bir tartışmaya yol açmıştır (Connell, 2000). “Millet’in belirttiği üzere cinsiyet rolleri gibi yaratımlar, erkekte saldırganlık, zeka, güç ve etkinlik; kadında ise edilgenlik, bilgisizlik, kibarlık, “ıffet” ve etkisizlik niteliklerini içeren ikili bir yapı oluşturmaktadır. Belirli pratiklerle ilgili olarak bu tür cinsiyet rolleri kadına bebekle birlikte ev hizmeti ve katılımı verirken, erkeğe insanlığın geri kalanına ait başarı, ilgi ve hırsı bahşetmektedir” (Messerschmidt, 2019:24). Toplum erkeği kadına göre daha güçlü bir konuma koymakta ve kadın her zaman daha pasif, güçsüz, boyun eğen bir statüye yerleştirmektedir. Kadının yerinin ev olarak belirlenmesi, çocuklarına ve eşine karşı sorumlu tutulması, erkeğin ise ailenin reisi olarak tanımlanması toplumun beklediği toplumsal cinsiyet rolleridir. Biyolojik cinsiyet doğuştan gelen, toplumsal cinsiyet ise sonradan edinilen özelliklerdir. Kadınsı cinsiyet rolleri sıklıkla hassasiyet, anlayış, duygusallık, bağımlılık özellikleriyle; erkeksi cinsiyet rolleri ise liderlik, baskınlık, bağımsızlık gibi özelliklerle karakterizedir (Zara ve Özdemir, 2013). Ataerkil toplumsal cinsiyet rolleri küçük yaşlardan itibaren dağıtılmaktadır ve bu rollerin en iyi şekilde uygulanması için sürekli olarak yönlendirmektedir.

Erkek toplumsal cinsiyet rolü. Erkeklerin cinsiyet rollerinin incelenmesi, psikoloji tarihinde çok fazla bilimsel ilgi görmemiştir. Erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleri, 1970'lerin sonlarına kadar psikolojik literatürde belirgin bir şekilde yoktur ve 1980'lere kadar psikolojide tam olarak kabul edilmemiştir (O'Neil, 2008). Erkek cinsiyet rolü literatürü daha çok feminist eleştirmenlerin erkekler üzerine yazdıkları yazılarla, erkekliğin medyadaki görünümleri ile cinsiyet farklılıkları ve spor üzerine yazılan notlardan meydana gelmiştir. Toplumsal yaşamda erkeklerden beklenenlerin ya da normların onlar üstünde ne gibi etkilere sahip olduğuna yönelik çalışmalara rastlanmamıştır.

“Brannon (1976) erkek toplumsal cinsiyet rolünü çeşitli bileşenler altında incelemiştir. Bu dört bileşen “kadınlardan farklı olma ihtiyacı, başkalarından üstün olma ihtiyacı, bağımsız ve kendine güvenen olma ihtiyacı ve gerekirse şiddet yoluyla diğerlerinden daha güçlü olma ihtiyacı”ndan oluşmaktadır” (akt. Harrison, 1978). Bu durum erkeklerin bu davranış kalıplarını yerine getirirken gerçek

anlamda kendi istekleriyle değil dışsal bir baskı ile kendilerini biimlendirdiklerini anlamaya yardımcı olmaktadır. Toplumun zaman içinde erkeklerden beklediği roller ve kurallar değişebilmektedir. “Bireyler “erkek olarak” kabul edilmek için toplumun kendilerinden bekledikleri rollere göre davranışlar gerçekleştirmekte ve böylelikle toplumdaki erkek kimliğini yeniden üretmektedirler. Bu davranışlar, cesaret ve şiddet gösterilerinden homofobiye, cinsel performans kaygısından duygularını ifade etmede güçlük yaşamaya ve erkeklerin toplumsal üstünlük iddiasına kadar uzanan bir çeşitlilik göstermektedir” (Bozok, 2011: 18). Bunların tersi durumlar ise erkeklik normlarına aykırı görünmektedir. Tüm insanların temel olarak ihtiyaç duyduğu sevme, sevilme, güvenme gvenilme, bilme bilinme, yaşamda bir amaca ve anlama sahip olma ihtiyaçları toplumun erkeklerden beklentileri nedeniyle tersine dönmüştür. Connell (2015), bir rol düzeninde baskının mevcut olması durumunda rolün benlik üzerinde ezici bir basıncı olarak kendini göstereceğini ifade etmektedir. Yukarıda da bahsedilen hegemonik erkekliliğin tam olarak bunu yaptığını söylemek mümkündür.

Toplumsal cinsiyet rolü sosyalleşmesi ise çocukların ve yetişkinlerin kadınlık, erkeklik veya her ikisi ile ilgili değerleri, tutumları ve davranışları edinmeleri ve işelleştirmeleri sürecidir (O’Neil, 1981). Erkeği ve kadını münferit kategoriler olarak vurgulamak, kadın ve erkeklerin gerçek yaşam deneyimlerinin çoğunun kendilerini temsil ettiği varsayılan kategoriler altında kaybolmasıyla sonuçlanmaktadır (Messerschmidt, 2019). Cinsiyet rolü sosyalleşmesinin bireyler üstünde çeşitli alanlarda birçok etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Harrison (1978) “Uyarı: Erkek Cinsiyet Rolü Sağlığınız İçin Tehlikeli Olabilir” başlıklı çalışmasında erkek cinsiyet rolü sosyalleşmesinin erkeklerden beklenen yaşam beklentisini kısalttığını psikososyal bakış açısından doğrulandığını ifade etmektedir. Bireylerin yaşam beklentisine Türkiye özelinde de bakıldığında da benzer sonuçlara ulaşılmaktadır. TK Hayat Tabloları’na (2017-2019) bakıldığında genel olarak kadınların erkeklerden daha uzun süre yaşamakta olup, erkekler ve kadınlar arasındaki doğuşta beklenen yaşam süresi farkının 5.4 yıl olduğu görülmektedir. Jourard (1971) erkeklerin daha fazla ölüm oranının büyük ölçüde erkek rolünün ölümcül yönlerine bağlamaktayken, Harrison (1978) bu görüşün tam olarak geliştirilmiş bir açıklaması olmadığına fakat erkek toplumsal

cinsiyet rolü beklentilerinin erkeklerin yaşamları üzerinde kötü bir etkiye sahip olduğunu ve de bunun erkek yüksek ölüm oranında katkıda bulunduğuna dikkat çekmektedir. Erkekliğe dair beklentiler bir ilke haline gelmiştir ve erkeklerin bunları içselleştirerek yaşamda pratiğe dönüştürmeleri beklenmektedir. O'Neil (1981;205) literatürde eril değerlere dair varsayımları genişletmiş ve derlemiştir. Masculine mystique olarak ifade edilen bu kavram, belirli bir davranış ve güç kümesinin erkekliğin özü olduğu inancını ifade etmektedir. Bu inançlar aşağıda sıralanmıştır.

1. Erkekler biyolojik olarak kadınlardan daha üstündür ve bu nedenle erkekler kadınlardan daha fazla insan potansiyeline sahiptir.
2. Erkeklik, kadınlıktan ziyade, daha yüksek, daha güvenilir, daha değerli bir cinsiyet tanımlama biçimidir.
3. Erkeklik gücü, hakimiyet, rekabet ve kontrol, erkekliğini kanıtlamak için gereklidir.
4. Erkeklerdeki savunmasızlıklar, duygular kadınlık belirtileridir ve kaçınılmalıdır.
5. İnsan duygularını, sezgilerini ve fiziksel temasını vurgulayan kişilerarası iletişim, kadınsı ve kaçınılmalıdır. Sezgisel ve duygusal ifadelerden ziyade rasyonel-mantıksal düşünce, üstün iletişim biçimidir.
6. Seks, erkekliğini kanıtlamak için ana araçtır. Sevecen, şehvetli ve samimi davranış kadınsı ve daha az değerli olarak kabul edilir.
7. Diğer erkeklerle savunmasızlık ve samimiyetten kaçınılmalıdır, çünkü (a) bir erkek, bir erkek rakiple savunmasız ve samimi olamaz, çünkü bu avantajdan yararlanabilir ve (b) diğer erkeklerle yakınlık eşcinsellik veya kadınlık anlamına gelebilir.
8. Erkeklerin işi ve kariyer başarısı, erkekliklerinin bir ölçüsüdür.
9. Erkekler kariyer yeteneklerinde kadınlardan çok daha farklıdır ve daha üstündür; bu nedenle, erkeklerin ana rolü ekmek kazanan veya ekonomik hizmet veren; kadınların ana rolü ev ve çocuk bakıcısıdır.

O'Neil'in aktardığı üzere eril değerlere ait bu söylemler toplumsal cinsiyet rolü kalıpyargılarının yaygınlığını açıklamada önemli bir rol oynamaktadır. İnsanların hayatlarını sürdürürken bu değerlere kayıtsız kalması mümkün olmamaktadır. Bu değerler ve inançlar erken sosyalleşme sırasında öğrenilmekte ve erkekler ve erkeklik hakkındaki katı cinsiyet rolü kalıpyargılarına ve inançlarına dayanmaktadır (O'Neil, 1981). Bu itibarla cinsiyete yönelik toplumun ve kültürün ileri sürdüğü tutumlar ve değerler, insanlar üzerinde denetleyici, sınırlandırıcı ve rehberlik edici bir şekilde pek çok yaptırıma sahiptir. Kadın ve erkeğe biçilen rollerin dışına çıkıldığı durumlar toplum tarafından uygun karşılanmamakta, birey dışlanabilmekte, olumsuz muameleye maruz kalabilmekte ve hatta şiddete uğrayabilmektedir. Kadınları güçsüz, zayıf olarak tanımlayan görüş sebebiyle kadınların güçlü olduğu durumlar erkeklerde kendileri için bir tehdit algısı

yaratmaktadır. Ayrıca kendi biyolojik cinsiyeti dışında farklı bir cinsiyet kimliği benimseyen bireylere karşı da toplum bazı yaptırımlar uygulamaktadır. Erkekler de toplumca belirlenmiş “erkeklik” anlayışına uygun davranmadığında kadınsı olarak aşağılanmakta, erkekliklerini “kadın olmama” üzerinden tanımlayan erkekler kadınla aralarına mesafe koyarak, kadınları aşağı görmeye başlamaktadır. Bu durum da kadına yönelik saldırganlık ve şiddeti beraberinde getirebilmektedir (Bayar, Haskan-Avcı ve Koç, 2018). Türkiye’de 2009 yılında yapılan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet araştırmasında görüşülen erkeklerin neredeyse tümü kadınların da önemli bir kısmı toplumun kendilerine atfettiği rollere sahip çıktığı, bu roller yerine getirilmediği durumlarda eşler arasında huzursuzluk ve anlaşmazlıkların çıktığı / çıkacağı ve bu huzursuzluğun kadına yönelik şiddet olarak yansıdığı/yansıyacağını belirtmişlerdir. Toplumsal cinsiyet algısıyla ilişkili şiddetin öğrenilmesi ve nesilden nesile aktarılması kaçınılmazdır. Bu durum da birey, aile ve topluma sosyal, ekonomik, psikolojik açıdan yük anlamına gelmektedir.

Uzun yıllardır toplumsal cinsiyet alanında yapılan çalışmalar sürekli olarak mağdur olan kadınlar üzerinden yapılmıştır. Son zamanlarda toplumsal cinsiyet rollerinin erkekleri de yıkıma uğrattığı, erkeklerin de bu roller üzerinden mağduriyet yaşadığı vurgulanmaya başlanmıştır. Erkek toplumsal cinsiyet rolü, ancak kadın rolüne zıt olarak tanımlanmaktan vazgeçilip gerçek bir insani yaşama biçimi olarak tanımlandığı zaman erkek sağlığı için daha az tehlikeli hale gelecektir (Harrison, 1978).

Erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi. Toplumsal olarak oluşturulmuş cinsiyet rolleri, erkeklerin ve kadınların gelişimsel, psikolojik ve ilişkisel refahını etkileyen önemli faktörler olarak giderek artan bir kabul görmüştür. Pleck’e (1981, 1995) göre, tüm kişiler zaman zaman kaçınılmaz olarak kendilerini toplumsal cinsiyet rollerine yönelik beklentileri ihlal eden kişiler olarak algılayabilmekte ve bu tür ihlaller olumsuz psikolojik etkilere yol açabilmektedir (Gilbert, 1992; akt. Efthim, Kenny ve Mahalik, 2001). Geleneksel erkek cinsiyet rollerine bağlı olan ve katı, değişmez değerleri olan erkekler, erkeğin yapmak zorunda olduğu işlerde başarısız olduklarında, bununla baş edemediklerinde ya da bu olay çevrede “kadınsı davranış veya erkekçe olmayan” olarak algılandığı zamana kendilerini

yargılar ve bu sebeple stres meydana gelir (Eisler ve Skidmore, 1987). Erkeklerin, toplumun kabul ettiği cinsiyet rollerinin gereksinimlerini yerine getirmeye çalışırken psikolojik ve fizyolojik semptomlar göstermesi erkek toplumsal cinsiyet rolü stresini ifade etmektedir (Gallagher ve Parrot, 2011). Bir başka deyişle erkek rolünün taleplerini yerine getirmekte zorluk çeken erkekler (örneğin, kontrolde olmama, iş başarısına ulaşamama) erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi yaşayacaklardır. Benzer şekilde, bir durum "kadınsı" davranışlar gerektiren olarak değerlendirildiğinde (örneğin, çocukları beslemek, akranlarına merhamet sunmak) erkekler gerekli beceriler repertuarlarında olmadığı ve/veya erkek normlarının bu tür "erkekçe olmayan" davranışlara katılmalarını yasakladığı için stresli hissedebilmektedirler (Eisler, Skidmore ve Ward, 1988). Daha da önemlisi, kanıtlar, erkeksi cinsiyet rolü stresinin, erkeksi ideolojilerin belirli normlarına göre erkek davranışının daha doğrudan bir öngörücüsü olduğunu göstermektedir (Thompson, Pleck ve Ferrera, 1992; akt. Baugher ve Gazmararian, 2015). Ek olarak, erkek cinsiyet rolü stresinin erkekleri "belirli" bozukluklara ve kadınlara göre erkeklerde daha tipik olan işlev bozukluklarına yatkın hale getirdiği öne sürülmektedir (Eisler ve Blalock, 1991). Erkek toplumsal cinsiyet rolü stresinin bireylerde agresyon, düşük benlik algısı, saldırganlık gibi psikolojik sorunlarla ilişkili olduğu belirtilmektedir. Genellikle çalışmalarda erkek toplumsal cinsiyet rolü stresinin kadınlara karşı ve geylere karşı şiddetle ilişkili olduğu bulunmuştur (Eisler, Skidmore ve Ward, 1988; Gallagher ve Parrot, 2011; Jakupcak, Lisak ve Roemer, 2002). Türkiye’de erkek toplumsal cinsiyet rolü stresini kültüre özgü olarak ölçmeye yardımcı olması amacıyla Bayar, Haskan-Avcı ve Koç (2018) tarafından Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği geliştirilmiştir.

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması

Bazı bireyler cinsiyet rolü ile ilgili kalıpyargılara uyum sağladıkları ve buna uygun hareket ettikleri sürece kendilerini mutlu ve uyumlu hissetmektedirler. (Baykal, 1991). Cinsiyet rollerinin erkeklere üstünlük, hakimiyet, iktidar sağlaması konumdan gelen güç ve istediklerini yaptırma erki ile erkekler genel olarak iktidarlarını devam ettirme amacındadır. Aynı şekilde erkeklik kendini kurduğu iktidar vasıtasıyla sürdürmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin kendilerine vermiş olduğu konumdan Bu sebepten erkekler bu gücü kaybetmemek adına toplumsal

cinsiyet rollerinde değişikliğe gitmekte direnç göstermektedirler. Bu durum erkekler tarafından normal karşılanmış ve yakın zamana kadar sorgulanmıştır. Erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerinin sosyalleşmesinin psikolojik ve duygusal sorunlarına nasıl katkıda bulunduğu hakkında çok az şey bilinmekteyken son otuz yılda, yavaş ama sistematik olarak, erkeklik çalışmaları ve erkek psikolojisi, bilimsel araştırma ve klinik müdahale için önemli alanlar olarak ortaya çıkmıştır (O'Neil, 2008).

Toplumsal cinsiyet rolü çatışması, O'Neil (1981) tarafından "kişi veya başkaları üzerinde olumsuz sonuçları veya etkisi olan psikolojik bir durum" olarak tanımlanmaktadır. Bu durum katı, kısıtlayıcı ve cinsiyetçi toplumsal cinsiyet rollerinin kişide değersizlik hisleri yarattığı, kendinin veya diğerlerinin ihlal edildiği ve bireyin kişisel kısıtlamalara gittiği zamanlarda ortaya çıkmaktadır (O'Neil, Good, ve Holmes, 1995; akt. Galligan, Barnett, Brennan ve Israel, 2010). Başka bir deyişle bireyler bazı durumlarda toplumsal cinsiyet rollerinin gereği ile gerçekte davranmak istedikleri durum arasında yaşadıkları psikolojik durum toplumsal cinsiyet rolü çatışması olarak ifade edilmektedir. "Erkekler ağlamaz" anlayışının hakim olduğu bir toplumda bir erkeğin ağlamak istemesi bireyde çatışma durumu yaratabilir (Haskan-Avcı, 2020). Bunun yanında bir erkek herkese açık ya da özel olarak kadınsı bir özellik, nitelik ya da rol ihlali gösterdiğinde olumsuz tepkiler ortaya çıkabileceği için, erkeksi bir rol beklentisinin bilişsel uyumsuzluğunu en aza indirme ihtiyacıyla birtakım savunmalara gidebilmektedir. Bunu da "Ben eşcinsel değilim, ama..." şeklinde ifade ederek rol ihlalinin olası "cezalarından" kaçınabilmektedir (Arnold, 2020). O'Neil erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının kavramsallaştırılmasında Joseph Pleck'in toplumsal cinsiyet rolü gerginlik modelinin birinci uyarıcı olduğunu vurgular. Cinsiyet rolü gerginliği, cinsiyet rolü çatışmasının ve eril, dişil veya androjen rollerin etkilerinin neden olduğu aşırı zihinsel veya fiziksel gerginliktir (O'Neil, 1981). Yukarıda bahsedilen durumlar bu savı desteklemektedir.

O'Neil, birçok yönden, erkeklerin yaşamlarında toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını anlamanın önemini kabul etmesinin ilk öncülerinden biridir. "1986'da meslektaşları ile birlikte Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği üzerine makale yayınlayan ve toplumsal cinsiyet rolü çatışması üzerine dikkatli ve titiz bir şekilde çalışan O'Neil, çalışmalarını ayrıca bir web sitesinde toplamış, çok sayıda kanıta

dayalı, uygulamaya yönelik makaleler yazmış, erkeklerin yaşamlarındaki toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını ve cinsiyetçiliği açıklamak ve anlamak için atölye çalışmaları düzenlemiştir” (Heppner ve Hepnner, 2008:455-456).

1980'lerin başında erkekler, kısıtlayıcı toplumsal cinsiyet rolü sosyalleşmesinin ve cinsiyetçiliğin kurbanı olduklarını kabul etmişlerdir (O'Neil, 1981). Tanım olarak toplumsal cinsiyet rolü çatışması deneyimi, kültürel olarak tanımlanmış ve kısıtlayıcı erkeklik ideolojilerine bağlı kalmanın veya bunlardan sapmanın olumsuz sonucudur. Garnets ve Pleck (1979), bu olumsuz sonuçların, gerçek benlik ile kültürel olarak cinsiyetle ilişkili ideal benlik kavramı arasındaki tutarsızlığın bir sonucu olduğunu ifade etmektedir (akt. O'Neil, 1981). Chusmir ve Koberg (1988) genel olarak cinsiyet-rol çatışmasını, bir kişinin iç değerleri ile dış toplumsal talepler arasında tutarsızlık olarak nitelendirmektedir (akt. Rustemeyer, 2001). Dahası, katı erkeklik ideolojilerini içselleştirmek, potansiyel olarak erkeklere ve diğerlerine zarar veren çarpıtılmış cinsiyet rolü şemaları ve toplumsal cinsiyet rolü çatışması kalıpları üretebilir (O'Neil, 2008). Hem erkekler hem de kadınlar, cinsiyet rolü çatışmasına neden olan kısıtlayıcı cinsiyet rollerinin korunmasına katkıda bulunmaktadır ve her iki cinsiyetin de cinsiyet rolü çatışması ve cinsiyetçiliğin kendi veya başkalarının insan potansiyelini nasıl kısıtladığı konusunda kişisel sorumluluk alması gerekmektedir (O'Neil, 1981). Erkek rolünden beklentilerinin sınırlayıcı ve kısıtlayıcı olması erkek olgunlaşmasını bir başarı odağına oturtmakta ve bu durum da erkeklerin insani ihtiyaçlarına aykırılık taşımaktadır (Harrison, 1978).

O'Neil'in teorisine göre bu kısımda kuramsal çerçeve açıklanmaya çalışılmıştır. Toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının kişisel deneyimi, erkeklik ideolojisinin cinsiyet rolü normlarına uymanın, bunlardan sapmanın veya ihlal etmenin olumsuz sonuçlarını oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının üç kişisel deneyimi değer yitimi, kısıtlamalar ve ihlaller şeklinde tanımlanmıştır. Cinsiyet rolü değer yitimi; erkeklik ideolojisinin stereotipik cinsiyet rolü normlarına uyarken, bunlardan saparken veya bunları ihlal ederken, kendisinin veya başkalarının olumsuz eleştirileridir. Değer yitimleri, kişisel statünün, itibarın veya olumlu saygının azalmasına neden olur. Cinsiyet rolü kısıtlamaları, başkalarını veya kendini erkeklik ideolojisinin stereotipik normlarına hapsederken ortaya çıkar.

Kısıtlamalar, insanların davranışlarını kontrol etme, kişinin kişisel potansiyelini sınırlama ve insan özgürlüğünü azaltma ile sonuçlanmaktadır. Cinsiyet rolü ihlalleri, erkeklik ideolojisinin cinsiyet rolü normlarından saparken veya bunlara uyurken kendine zarar vermekten, başkalarına zarar vermekten veya başkaları tarafından zarar görmekten kaynaklanmaktadır. İhlal edilmek; mağdur edilmek ve istismar edilmek, psikolojik ve fiziksel acıya maruz kalmayı ifade etmektedir. Pleck (1995), “toplumsal cinsiyet rol standartlarının yerine getirilmesinin olumsuz sonuçlar doğurabileceğini, çünkü bu standartların öngördüğü davranış ve özelliklerin hem erkekler hem de başkaları için olumsuz sonuçlarla ilişkili olma anlamında doğal olarak işlevsiz olabileceğini” belirtmiştir (akt. O’Neil, 2008). Dahası, stereotiplere aşırı uyumluluğun erkekler için kadınlardan daha şiddetli sonuçlara sahip olduğunu, ancak belirlenen cinsiyet rollerinin işlerinde ve aile rollerinde her iki cinsiyet için de psikolojik olarak işlevsiz olduğunu öne sürmektedir. Toplumsal cinsiyet rolü çatışması teorisine göre, cinsiyet rolü kısıtlamaları, değer yitimi ve ihlalleri erkeklerin kişilerarası, kariyer, aile ve sağlık yaşamları üzerinde doğrudan olumsuz bir etkiye sahiptir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının bilişsel, duygusal, davranışsal ve bilinçsiz alanları, erkeklerin depresyon, anksiyete, benlik saygısı, homofobi, kısıtlı duygusallık, iletişim sorunları, yakınlık, evlilik çatışması, kadına yönelik şiddet, sağlık sorunları ve madde bağımlılığı ile ilgili sorunları ile ilgilidir.

Çalışmalarını daha çok erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması üzerine yapsa da O’Neil, toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının hem erkekleri hem de kadınları etkilediğini ifade etmektedir. Serpil Sancar’ın Türkiye’de erkek olmayı birtakım aşamaları yerine getirmekle açıklamasına benzer olarak O’Neil (2008) de bu durumu toplumsal cinsiyet rolü geçişi olarak tanımlamaktadır. Ona göre toplumsal cinsiyet rolü geçişi, bir erkeğin toplumsal cinsiyet rolünün gelişiminde, toplumsal cinsiyet rolünün kendi varsayımlarını değiştiren veya meydan okuyan ve sonuç olarak toplumsal cinsiyet rolü çatışması veya olumlu yaşam değişiklikleri üreten olaylardır. Bu olaylar ise okula girmek, ergenlik, evlenmek, baba olmak veya birini kaybetmek gibi daha spesifik ve erkeklerin yaşamlarını etkilediğini düşündüğü çeşitli yaşam olaylarıdır.

Toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını belirlemek amacıyla geliştirilen orijinal ölçek başlangıçta 6 alt boyut olarak düşünülmüştür. Bunlar: kısıtlayıcı duygusallık, sağlık sorunları, başarı ve kariyerle ilgili takıntı, kısıtlayıcı cinsel ve sevecen davranış, kontrol, güç ve rekabet sorunları ve homofobi olarak varsayılmıştır. Daha sonra bu yapıyı doğrulamak için yapılan çalışmalar sonunda 4 alt boyutlu bir yapı meydana gelmiştir. Bu boyutların derinlemesine açıklamaları aşağıda verilecektir. Ölçek 6'lı Likert tipi bir ölçektir. "Katılımcılar, 1'den (kesinlikle katılmıyorum) 6'a (kesinlikle katılıyorum) şeklinde yanıt vermektedirler. Bu yanıtlardan elde edilen puanlar toplumsal cinsiyet rolü çatışma puanı elde etmek için ortalama puan olarak kullanılabilmekte veya alt ölçekler ile de değerlendirilebilmektedir. Daha yüksek puanlar, daha fazla miktarda cinsiyet rolü çatışmasını temsil etmektedir. Test-tekrar test puanları sonrası dört haftalık bir süre boyunca kararlı olduğu bulunmuştur. GRCS'deki iç tutarlılık katsayıları .70 ile .89 arasında değişmektedir.

Cinsiyet rolü çatışması alanları önemli şekillerde erkeklerin geleneksel cinsiyet rolü norm bağlılığı ile ilgilidir. O'Neil (1981) öncelikle kadınsılık korkusunun ölçeğin tüm boyutlarıyla ilişkili olduğu belirtmektedir. Kadınsılık korkusu erkeklerin basmakalıp kadınsı değerler tutumlar ve davranışlarla ilişkili güçlü ve olumsuz duygularından meydana gelmektedir. Bu korkular toplumsal cinsiyet rolü kimliğinin ebeveynler, akranlar ve toplumsal değerler tarafından şekillendirildiği erken çocukluk döneminde öğrenilmektedir (O'Neil, 2008). Kadınsılık korkusu ile ilişkili bulunan ve ölçeğin dört boyutunu şu başlıklar oluşturmaktadır: Kısıtlayıcı Duygusallık, Erkekler Arası Kısıtlayıcı Duygusal Davranış, Güç/Başarı/Rekabet ve Aile ve İş İlişkileri Arasındaki Çatışma.

Dört boyuttan biri olan Kısıtlayıcı Duygusallık (Restricted Emotionally), kişinin duygularını ifade etme konusundaki kısıtlamalara ve korkulara sahip olmanın yanı sıra temel duyguları ifade etmek için kelimeler bulmada sıkıntı yaşamalarına karşılık gelmektedir. Kısıtlayıcı duygusallık, birçok erkeğin duyguların açık olarak sözlü ifadesinde temkinli olmasını ifade eder. Duygusal deneyimlerinin kadınlar kadar yoğun olmasına rağmen, bazı erkeklerin duyguların toplum içinde ifadesinden kaçınmasını buna bir örnektir. Erkekler Arasında Kısıtlayıcı Duygusal Davranış (Restrictive Affectionate Behavior Between Men), kişinin duygularını ve düşüncelerini diğer erkeklerle ifade etmedeki kısıtlamaları ve

diğer erkeklere dokunmanın zorluğunu temsil etmektedir. Erkekler arasındaki sınırlı sevgi davranışı, diğer erkeklere olan sevgilerini ifade etmekte zorluk çekmesine karşılık gelmektedir. Bazı erkeklerin kültürümüzde de görüldüğü gibi babalarına veya oğullarına olan sevgilerini sözlü olarak ifade etmekten kaçınmaları bu duruma örnek teşkil etmektedir. Toplumun öğrettiği şekilde erkekler özellikle erkeklere olan samimi, sıcak, ilişkisel duygularını ifade etmekten uzak durmaktadırlar. Üçüncü faktör güç/başarı/rekabet (Success/Power/Competition) rekabet ve güç yoluyla izlenen başarı ile ilgili kişisel tutumları tanımlamaktadır. Başarı, güç ve rekabet, bazı erkeklerin kişisel başarıya odaklanmasını ele almaktadır. Erkeklerin sürekli olarak başarılı, güçlü ve rekabet halinde olmasının beklentisi başarılı olamayan ya da toplumun başarı olarak saymadığı durumlar erkekler için bir çatışma durumu ortaya çıkartmaktadır. Son boyut olan aile ve iş ilişkileri arasında çatışma (Conflict Between Work and Family Relations) ise sağlık sorunları, aşırı çalışma, stres ve boş zaman ve rahatlama eksikliği ile sonuçlanan iş, okul ve aile ilişkilerinin dengelenmesinde yaşanan kısıtlamaları ifade etmektedir. İş ve aile ilişkileri arasındaki çatışma, bazı erkeklerin iş ve aile ilişkilerini dengelemek için ne kadar mücadele edebileceği ile ilgilidir. Bu durumun davranışsal sonucu erkeklerin kariyerlerini ailelerinin önüne koyma eğiliminde olması şeklinde görülebilmektedir (Wester, 2008). İşin yoğunluğu ve aile ile kaliteli zaman geçirme arasında çatışma erkeklere yüklenen toplumsal cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hepnner ve Hepnner (2008), erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerinin ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasıyla olan etkileşiminin çok karmaşık süreçler olduğunu ve sadece farklı yaşam bağlamları boyunca bir insanın içinde farklılık göstermediğini, aynı zamanda farklı kültürel bağlamlara sahip erkekler arasında farklılık göstereceğini kabul etmenin önemli olduğunu vurgulamıştır. Wester (2008) toplumsal cinsiyet rolü çatışması teorisinin büyük katkılarında biri olarak erkeklerin karşılaştıkları sorunları, patolojik hale getirmek ya da açık bir şekilde suçlamak yerine, uyumsuz durumsal ve sosyalleşme ile ilgili taleplerin sonucu olarak tanımlamasına imkan vermesi olduğunu söylemektedir. Ona göre toplum, erkeklerden, bir durumda (örneğin, iş, okul) uyarlanabilir olabilecek, aynı zamanda başka bir durumda (örneğin, ilişkiler, işbirlikçi çabalar) uyumsuz

olabilecek kafa karıştırıcı bir karakter kombinasyonu (örneğin, güç, bağımsızlık, başarı) beklemektedir. Erkeklerin çatışma yaşamasında etkili unsurun burada yattığından bahsetmektedir.

Erkeklerin sorunlarının çoğunun katı erkeklik ideolojilerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Birçok erkek belirli bir durumun taleplerinin gereğini anlayabilmekte ve kendi algılarına sadık kalırken öğrenilmiş ve kültürel davranışları arasında geçiş yapabilmektedir. Bununla birlikte, diğer erkekler en iyi nasıl tepki verecekleri konusunda ne yapacaklarını bilememe durumunu deneyimleyebilmektedirler. Bu tür erkekler, erkeklik olarak anladıkları şeyleri dış durumların farklı taleplerine uyacak şekilde uyarlamaları konusunda şaşkınlık yaşayabilmektedir. Erkekler genellikle toplumun belirli davranışlara ihtiyaç duyduğunu bilirler, bunlardan bazıları bazı önemli durumlarda başarılı olmalarına izin vermektedir (Wester ve Lyubelsky, 2005). Yine de, diğer durumlarda aynı zamanda aynı davranışlar uyumsuz hale gelir. İş başarısına katkıda bulunan beceriler, kişilerarası ilişkilerde bir işleve yardımcı olmayabilir. Bu durum da erkeklerin daha fazla çatışma yaşamasını olası kılmaktadır. Aşağıda toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının boyutları daha detaylı açıklanmıştır.

Toplumsal cinsiyet rolü çatışması ve kadınsılık korkusu. Erkekler kendi üstünlük algıları sebebiyle kadınları ve kadına ait olan şeyleri aşağılık olarak görmektedirler. O'Neil (1981) kadına dair bu aşağılamanın ve değersizleştirmenin iki şekilde gerçekleştiğini ifade eder: “(a) *kadınsı değerleri, tutumları ve davranışları aşağı, uygunsuz ve olgunlaşmamış olarak düşünmek ve (b) kadınsı özellikler sergileyen kadınların, erkeklerin ve çocukların aşağı, uygunsuz ve olgunlaşmamış olduğuna inanmak.*”

Levinston'a göre kadınsı değerlerin değersizleştirilmesi erkeklerin, erken ve yetişkin gelişim dönemlerinde kimliklerinin bir parçası olarak, erkekliklerini sağlamlaştırma ve erkekliklerini ifade etme biçimidir (akt. O'Neil, 1981). Erkekler bu düşüncelerle kadınları ve kadınsı şeyleri daha alt kademelere yerleştirerek kendi erkekliklerini yüceltmektedirler. Bunu yaparken de bir yandan kadınlık korkusu geliştirirler. Kadınsılık korkusu güçlü ve olumsuz bir korkudur. Bireylerin kendilerinde bulunan “kadınlık” durumlarından korkmalarının dinamiklerine ilişkin bilinen bu durumun çoğu birey için bilinçsiz olduğudur. Erkekler, kendilerinde fark

ettikleri, gözlemledikleri kadınlık yönlerini, başka erkek ve kadınlar tarafından görülmesi durumunda erkekliklerinin zarar göreceğini, bir “erkek” olarak kabul edilmeyeceklerinden endişe etmektedirler. Çünkü kadınsı yönlerine dair bir ifşanın bedeli saygısızlık, değersizlik ve başarısızlık olacaktır.

Harrison (1978), Brannon’ın erkek cinsiyet rolleri bileşeninde yer alan “gerekirse şiddet yoluyla diğerlerinden güçlü olma ihtiyacı” bileşenini kadınsılık korkusu bağlamında ele almakta ve şiddetin sergilenmesinin kadınlarla daha sık ilişkilendirilen özellikleri reddetmenin bir yolu olarak değerlendirmektedir. Segal (1992) eşcinsellere yapılan zulmü genellikle erkeklerin başka erkeklerden oluşan azınlığa karşı bir hareketi olarak tanımlamaktadır. Ayrıca bu zulmün tüm erkeklerin kendi içlerindeki kadınsılığı bastırmanın sonucu olduğunu ve bu durumun erkekleri kadınlardan uzak ve daha üst bir yere konumlandırmalarının da yolu olduğunu düşünmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolü çatışması ve kısıtlayıcı duygusallık. Kısıtlayıcı duygusallık, erkeklerin duyguları açıkça ifade etmekte, duygusal kontrolden vazgeçmekte ve kendilerine ve başkalarına karşı savunmasız kalmakta zorluk çekmesine işaret eder (O’Neil, 1981). İfade edilemeyen bazı olumsuz duygular bir zaman sonra kontrol edilemeyen, öfke patlamaları, şiddet gibi davranışlarla sonuçlanabilmektedir. Kısıtlayıcı duygusallığı telafi etmek için, erkekler gerçekliği açıklamak, durumları kontrol etmek ve kendini ifade etmek için kelimeleri kullanarak entelektüel ve rasyonalist iletişim kalıpları geliştirebilirler. Kısıtlayıcı duygusallık, diğer erkekler, kadınlar ve çocuklarla duygusal, etkileyici ve samimi değişimleri engelleyebilir (O’Neil, 1981). Hooks (2004) erkeklerin duygusallıklarıyla ilgili şunu ifade etmektedir:

Günümüzde birçok erkek için eşit işe eşit ücret, ev işini paylaşmayı ve üreme haklarını kabul etmek, duygusal gelişimi paylaşma ihtiyacını kabul etmekten daha kolaydır. Erkekler için duygusal gelişimle uğraşmak daha zordur, çünkü bu iş bireylerin duygusal olarak bilinçli olmalarını, hissetmelerini gerektiriyor. Ataerki, erkekleri duygularıyla iletişim kurmadıkları için ödüllendiriyor. İster kadınlara ve çocuklara ya da daha zayıf erkeklerle karşı şiddet eylemlerinde bulunsunlar, ister toplumsal olarak onaylanmış savaş şiddetinin bir parçası olsunlar, erkekler hissetmedikleri zaman ataerkinin taleplerini daha iyi bir şekilde yerine getirirler. Hisleri olan erkekler çoğunlukla kendilerini diğer erkeklerden yalıtılmış halde bulurlar. Yalıtılma korkusu çoğunlukla erkeklerin duygusal farkındalıklarını arttırmalarını önleyecek bir mekanizma olarak çalışır.

Erkekler duyguları, duygusallığı kadın işi ve bir zayıflık işareti olarak görmektedirler. Küçüklükten bu yana erkeklerin duygularını açık etmemesi, onları gizlemesi ve bu davranışların bir erkeklik göstergesi olduğu öğretilgelmiştir. Erkekler duygularını ifade eden erkeklerin, zayıf, olgunlaşmamış, bağımlı, kadınsı, mantıksız olduğu düşüncesi dolayısıyla olması gereken saygıyı duyamayacaklarından ve itibarlarının sarsılacağından endişe etmektedirler. Hooks (2004) erkeklerle sevgi hakkında yaptıkları konuşmasında aslında “hisseden, seven” çoğu erkeğin bu duygusal farkındalıklarına ilişkin özelliklerini diğer erkekler tarafından saldırıya uğramama ve utanmama amacıyla sakladıklarını ifade etmektedir. Ataerkil geleneklerin erkekler duyguları hissetmemenin, acıyı yok saymanın erkek olmaya karşılık geldiğini öğretmesi, vurgulaması erkekleri monoton bireylere dönüştürmektedir. Bir şekilde duygularını hissetmeleri gerekirse yapmaları gereken şey onları bastırmak, unutmak ve bu duyguların ortadan kalkmasını ummak olacaktır. “Çektikleri acının yoğunluğunu kabullenmek yerine, saklarlar, rol yaparlar. Gücsüz hissettiklerinde sanki güce ve ayrıcalıklara sahipmiş gibi davranırlar” (Hooks, 2004). Goldberg (1992) duyguların erkekler için adeta bir terör olduğuna vurgu yapmaktadır.

Bu sebepten kırılğan olmak birçok erkek için kaçınılması gereken bir ruh hali olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı erkekler tüm hayatlarını kaçınma halinde geçirmektedirler ve bu nedenle derin samimiyet kurmakta güçlük yaşamaktadırlar. “Ataerkillik tarafından şekillendirilen erkekler kendilerini kadınlara yönelik doymak bilmez bir cinsel talep sergileme, zayıflıkla eş değer gördükleri duygularını ifade etmeme, belirli bir biçimde giyinme ve sadece erkeklerle yakın ilişki kurma zorunda hissetmektedirler” (Bozok, 2011:20). “Erkek olarak varlık göstermenin bir yolu olarak sürekli “olması gereken” gibi davranmak kendi hislerini, düşüncelerini adeta maskelemek, erkeklerin sahte bir yaşam sürmesine neden olmaktadır. Bu sahtelik, erkeklerin yoğun bir şekilde duygusal acı yaşamalarına yol açar. Erkekler erkeklerin değişmesini istemeyen bir toplumda acı çekmektedirler.”(Hooks, 2004). Toplumsal cinsiyet rollerinin verdiği zararların niteliğini görme veya kabullenme alanında yaşanan sıkıntı, erkeklerin ataerkil erkeklığe karşı durmasına ve ataerkil erkeklığı değiştirmesine zorluk çıkarmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile kontrol, güç ve rekabet. Erkekler küçüklükten itibaren sürekli olarak bir şeyler üstünde kontrol sahibi olma, gücü elinde bulundurma, diğer erkeklerle, kadınlarla ve diğer erkekliklerle, rekabet halinde olması için sosyalleştirilmişlerdir. Bütün bunlar erkeklerin erkekliğini kanıtlamak için yapılması gereken unsurlar olarak sürekli olarak inşa edilmiştir. Birçok erkek kişilerarası ilişkilerini de kontrol, güç ve rekabet bağlamında, üstünlüklerini kurmanın bir aracı olarak kullanmayı öğrenmiştir. Bunun yanında erkekler bu kontrol, güç ve rekabetten vazgeçmenin erkeklikleri için bir tehdit oluşturma ve kadınsı görüneceklerini düşünmektedirler. Goldberg (1992) erkeklerin, erkekliğin başlıca göstergelerinden biri olarak “kendi başıma yapabilirim” “kimsenin yardımına ihtiyacım yok” şeklinde düşündüklerini ifade etmektedir.

O’Neil’e (1981) göre “erkekliğini güç ve kontrol yoluyla doğrulayan bir adam, birçok yönden kendini belirgin bir şekilde savunmasız hale getirir. Örneğin, genellikle bilmeden, kontrol eden bir kişi, ilişkiyi daha samimi, anlaşılır ve dolayısıyla güvenli hale getirebilecek kritik iletişim ve kişilerarası dinamiklerden ziyade, pozisyonuna ve ilişki kontrolüne odaklanır.” Bu kontrolcü tutum, ilişkinin doğasına, kendiliğindenliğine ve duygusallığına zarar verici bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Goldberg (1992: 66) her zaman denetimli olacağına güvenilebilecek özerk, bağımsız, güçlü, başarılı erkeğin hâlâ temelde tercih edilen erkek imajı olduğunu ifade etmektedir. Ona göre;

İş dünyasında başarı, benliğin bastırılması ve denetimli, kasıtlı, hesaplı, yönlendirici bir tepkisellik temelinde beklenir. Lider olmak, kişinin, tamamen hedef yönelimli olmasını, kişisel etkenlerle dikkatini dağılmamasını ve sonuçtaki hedefle ilgisi bulunmayan ve ileri hareketi destekleyebilecek insan ya da başka türlü dışsal "parazitleri" giderebilecek beceriye sahip olmasını gerektirir. "Hisseden" erkek etkisiz ve verimsiz olur, çünkü coşkusal katılıma girer ve bu da kaçınılmaz olarak onu yavaşlatır ve dikkatini dağıtır. Bu durumda elbette insanlıktan çok daha uzaklaşmış olan rakibi onu geride bırakır.

Erkekler başarı, güç ve statü adına riskli birtakım davranışlara girmektedir. Bu davranışlar kazaya sebep verebilecek oranda büyük olabildiği gibi uzun vadede zararlı sonuçlar verecek alışkanlıklar yelpazesinde değişkenlik gösterebilmektedir. Örneğin, araba ya da motor kullanırken aşırı hız yapmak veya erkeklik statüsünün sembolü olarak alkole veya sigaraya başlamak gibi riskli davranışlar erkeklerin diğer erkeklerden aşağı kalmamak ve de kendi erkekliklerini ispat etme

gayesinden doğduğu düşünülebilmektedir. Korkuyu –korkuyu kabul etme korkusunu- yadsımaya yönelik iç baskı, birçok öz-yıkıcı etkinliğe yol açmaktadır (Goldberg, 1992). Gratch'e (2001) göre gerçek başarısızlık bir yana erkeğin beceremediğini algılaması bile bir kriz başlatabilmektedir. Rol gerekliliklerini yerine getirme girişimleri kaygı, duygusal zorluk, başarısızlık hissi, fiziksel hastalık ve en uç nokta olan ölümle dahi sonuçlanabilmektedir. TÜİK'in 2018-2019 yılına ait cinsiyet ve intihar şekillerine ilişkin verilerine bakıldığında erkeklerin daha "sert, keskin" intihar biçimlerini tercih ettikleri görülmektedir. Buna ek olarak erkeklerin neden intihar ettiklerine ilişkin istatistiklere bakıldığında erkeklerin başarısızlık, geçimsizlik isteği elde edememe sebeplerinden intihar ettikleri görülmektedir. Erkeklerin koşullandırıldığı başarı, güç, iktidarın bu intiharlarda ne derece etkili olduğu elde edilen verilerle açığa çıkmaktadır.

Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile iş ve aile arasındaki çatışma. Toplum, ataerkil düzen, erkekleri birtakım baskılar altında tutmaktadır. Erkeklerin çoğu evi geçindirmek ve ailenin namusunu korumakla sorumlu olan kişinin kendisi olduğunu düşünmektedir. Türkiye kültüründe de bir iş sahibi olmak erkek olmak için bir şarttır. Erkekten ailesini geçindirmesi, çocuklarına bakabilmesi ve başkalarına muhtaç etmemesi beklenmektedir. Hatta evlilik için erkeğe ilk sorulan soru ne işle meşgul olduğudur. Bu sebepten iş sahibi olmak erkekliğin başlıca göstergelerinden biri olarak düşünülmektedir. Çoğu erkek için iş sevginin önündeki engel olarak düşünülebilir; çünkü uzun çalışma süreleri genelde erkeklerin yorulmasına sebep olabilmekte ve erkeklerin aile ile duygusal vakit geçirmeye zamanları kalmamaktadır. Fakat bu konunun konuşulduğunu veya bu konu hakkında çalışmalar yapıldığını söylemek pek mümkün gözükmemektedir. "Ataerkil kültürde, erkeklerin görevlerini yerine getirebilmek için anlamlı duygusal bağları feda etmeye gönüllü olmaları gerektiği varsayılır. Hiç kimse erkeklerin çocuklarla, eşlerle, sevdikleri kişilerle birlikte geçirecekleri zamanı kaybetmeye, kişisel gelişme ayıracakları zamanı kaybetmeye dair ne düşündüğünü gerçekten incelemeye çalışmamıştır (Hooks, 2004:105). Erkeklerin çalışmama, statü sahibi olmama durumlarının özsaygılarını etkilemesi ve toplumda hoş karşılanmaması erkeklerin var olan işlerine çok daha sıkı sıkıya tutunmasına sebebiyet verebilmekte ve bu da aile ile olan zamanı etkileme potansiyeli doğurmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rolü çatışması ve erkekler arasında yakınlık ile homofobi. Homofobi, toplumsal cinsiyet rolü çatışması modelinde, erkekleri ve birbirleriyle ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen bir unsur olarak belirlenmiştir. Homofobi, eşcinsel bireylere ilişkin olumsuz mitleri ve klişeleri destekleyen bir inanç sistemidir (Morin ve Garfinkle, 1978; akt. O'Neil, 1981). Kimmel'e (2013) göre homofobi, eşcinsel erkeklerden duyulan akıldışı korkudan ve eşcinsel olarak anlaşılmaktan duyulan korkudan çok daha fazlasıdır. Erkeklerin kadınsılık korkusu, erkeklerin homofobisini anlamının temelinde yer alır. Kendisinde gördüğü kadınlıktan korkan bir adam diğer erkeklere yönelik tüm kadınsı, kişilerarası ve samimi duyguları veya dürtüleri bastırarak kendini ve başkalarını heteroseksüel olduğuna inandırmaya çalışabilir (Morin ve Garfinkle, 1978 akt; O'Neil, 1981). Goldberg (1992) erkeklerin birbirlerine cinsel temastan özenle kaçındıklarını ifade etmektedir. Erkeklik imajını koruma ihtiyacı, diğer erkeklere açık olmayı, duyarlılıkları ve zayıf yanları açmayı engellemektedir. Erkek eşcinselliğinin kabul görmediği kültür ve toplumlarda bu bireylere yönelik düşmanca ve cezalandırıcı tutumlar erkeklerin davranışlarını şekillendirmektedir. İki erkeğin bir araya geldiği durumlarda; konuşmaların belirli konularla, hareketlerin de belirli davranışlarla sınırlı kalmasının nedenini burada aramak mümkün gözükabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolü çatışması ve bedensel görünüm. Connell'e (2000) göre cinsiyet, sürekli olarak bedenlere atıfta bulunan sosyal bir uygulamadır ve bedenler, anlamların ve hikayelerin 'yazılı' olduğu boş sayfalardır. Erkekliğin korkusuz olmakla, aktif olmakla eş görülmesi erkeklerin kendilerini tehlikelere sokmasına, sürekli olarak bir şeylerle meşgul olmalarına sebebiyet vermektedir. Yorgunluğu reddetmek, onunla başa çıkmak bir erkeklik göstergesidir. Segal (1992) az sayıda erkeğin, aslında yaradılışlarına uymadığı halde kaderin onlara bitmek bilmeden geleneksel erkekliği dayattığını ve erkeklerin bundan nefret ettiklerini belirtmektedir. Bunun yanında erkekler, erkek olmak için başarılı olmak için gerekirse sağlıklarını tehlikeye atmaktan geri durmamaktadırlar. Erkeliklerini bedenleri üzerinden sergilemeleri gerektiği dayatılan erkekler, daha kaslı gözükme için aşırı egzersiz yapmakta, sağlıklarını olumsuz etkileyecek ilaçlar almaktadırlar. Kaslarıyla, vücutlarıyla bedenlerini sergilemeye başlayan erkekler bir yandan da kadınsı olarak değerlendirilmemek için büyüklük ve güçlülük

vurgusunu öne çıkarmaktadırlar. Bunları gerçekleştirebilecekleri mekanlar olan spor salonları, vücut geliştirme salonları, fitness kulüplerinin sayıları da gün geçtikçe artmaktadır. Zayıflıkla eşdeğer tutulan “kadın gibi” olmamak için erkekler, erkekliklerini kanıtlamak için kendilerine adeta işkence etmektedirler. Kimmel (2013) erkeklerin bu kanıtlama güdüsünü cinsiyetçiliğin hem sonucu hem de onun temel dayanağı olduğuna dikkat çekmektedir. Bununla beraber iyi giyinimli olan, kendine bakan ve tarz sahibi olan erkeklerin toplum tarafından algılanışı da farklı olabilmektedir. Bu tür erkeklerin cinselliğine, eşcinsel ya da efemine olabileceğine dair şüpheyile bakıldığı görülmektedir (Edwards, 2003. akt. Hacıssoftaoğlu, Elmas, 2015).

Erkek bedeni tarihsel süreç içerisinde bir üstünlük figürü olarak sunulagelmıştır. Connell’e (1983) göre, erkek bedeni biyolojik bir gerçeklikten ziyade tarihi bir olgudur ve toplulukların üstünlüğünü belirtmekte bir sembol haline gelmiştir. Bunun yanında eylemler ve ilişkiler yoluyla da inşa edilerek tarihsel değişimlerle birlikte değişmekte ve zaman içerisinde erkek bedenine yüklenen anlamlar da değişmektedir (Hacıssoftaoğlu ve Elmas 2015). Erkeklerden fiziksel olarak güçlü, kaslı, kuvvetli olmalarının beklenmesi dolayısıyla erkekler vücut geliştirme salonlarına gitmekte, çeşitli kimyasallar almakta ve böylelikle gereğinden çok daha fazla şişmiş ve bozulmuş vücut yapılarıyla karşımıza çıkmaktadırlar. Bu beklentiler, erkeklerin kendi vücutlarının verdiği rahatsızlık sinyallerini göz ardı etmelerine ve geri dönülemez problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Erkekler toplumun beklentileri yüzünden kendilerine yabancılaşmakta, cinsel performans kaygıları yaşamakta, biyolojik ve psikolojik olarak sıkıntılar yaşamaktadırlar.

Hooks’a (2004) göre erkek bedenine ve ruhuna saldıran, yaşamı en fazla tehdit eden toplumsal hastalık ataerkidir. Kültürün ve çevrenin bireyler üstünde bu tür tahakküm kurması bireylerin psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Uluslararası araştırmalarında toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının bireylerin psikolojik iyilik halleri oluş (Blazina, Watkins, 1996; Celentana, 2000), yardım arama davranışı (Berger, Leyant, McMillan, Kelleher ve Sellers, 2005; Blazina, Marks, 2001; Cusack, Deane, Wilson ve Ciarrochi, 2006; EnglarCarlson ve Stevens, 2006; Good, Dell ve Mintz, 1989; Houle, 2005; Wisch

ve Mahalik, 1999; Wisch, Mahalik, Hayes ve Nutt, 1995), anksiyete (Zamarripa, Wampold ve Gregory, 2003), depresyon (Good ve Mintz, 1990; Good ve Wood, 1995) ve düşük benlik algısı ile anlamlı ilişkisi olduğuna dair sonuçlar bulunmuştur. Erkeklerin geleneksel erkeksi cinsiyet normlarına uyumu psikolojik yardım aramaya yönelik tutumlarla olumsuz bir şekilde ilişkilendirilmiştir. Birçok çalışma toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile depresyon arasında pozitif bir ilişki, toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile psikolojik yardım arayışı arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir (Hajloo ve Moghaddasi, 2016). Bu durum da erkeklerin sıkıntı yaşadıkları halde psikolojik danışma hizmeti almaktan kaçındıklarını düşündürmektedir. Bu durum erkeklikle bağlantılı olarak erkeklerin psikolojik yardım hizmeti almanın kadınsılıkla ilişkilendiriliyor olmalarına ve bundan dolayı damgalanma (stigma) korkusu yaşamalarına bağlanabilir.

Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama

Psikolojik yardım arama davranışı, bireyin varlığına karşı bir tehdit oluşturan herhangi bir sorun ya da durumla karşılaştığında kendi içsel kaynakları yetersiz kaldığında bunları çözebilmek adına dışsal kaynaklara yönelmesi olarak tanımlanmaktadır (Fischer ve Turner, 1970 akt; Gürsoy ve Gizir, 2017). Yardım arama davranışını resmi ve resmi olmayan olarak iki alt boyutta inceleyebilmek mümkündür. Resmi olarak yardım arama davranışı profesyonel ruh sağlığı uzmanlarından yardım almayı içerirken resmi olmayan yardım arama davranışı aile üyeleri, sosyal çevreden yakını biri vb. kişilerle olan yardım arama davranışını içermektedir. Bu çalışmada üstünde durulan yardım arama davranışı profesyonel ruh sağlığı uzmanlarından alınan yardım davranışıdır. Fakat bireylerin profesyonel anlamda psikolojik yardım alma davranışını etkileyen birçok etmen (kişilik özellikleri, yardım almaya yönelik niyet, yardım almaya yönelik kaygı, psikolojik sıkıntının düzeyi, damgalanma vb.) bulunmaktadır. Burada çalışmanın konusunu oluşturan kendini damgalama etmenine yer verilmiştir.

Ruh sağlığı hizmetlerinden yararlanan birçok kişi, danışma hizmetini takip etmemeyi ve terapiye başladıktan sonra tam olarak katılım göstermemeyi tercih edebilirler. Bunun nedenlerinden biri damgalanmadır. Bireyler “akıl hastalığı” etiketinden ve bunun getireceği zararlardan kaçınmak için psikolojik yardım

aramaya ve terapilere tam olarak katılmamaya karar vermektedirler (Corrigan, 2004). Yapılan çalışmalarda genel olarak hem erkeklerde hem de kadınlarda profesyonel psikolojik yardım aramaya yönelik yüksek düzeyde damgalanma tespit edilmiştir (Wahto ve Swift, 2014).

Corrigan'a (2004) göre, damgalama (stigma), hem başkalarının belirli bir davranışta bulunan bir bireyi nasıl gördüklerine dair algılarını (sosyal damgalama) hem de bu davranışa girme konusundaki algılarını (kendini damgalama) içerir. Stigma, sosyal olarak istenmeyen bir özelliğe sahip olan veya kabul edilemez bir davranışa giren bireylere veya gruplara verilen bir utanç işareti olarak tanımlanır (Blaine, 2000; Vogel ve ark., 2007 akt; Wahto ve Swift, 2014). Phillips ve Segal (1969), mental rahatsızlıkların kadınlarda erkeklerden daha fazla olduğu görüşüne karşı çıkmaktadır ve geleneksel cinsiyet rolü beklentilerinin kadınların erkeklerden daha kolay zihinsel ve duygusal zorlukları kabul etmelerine izin verdiğini öne sürmektedirler (Harrison, 1978). Damgalanma algısı, bazı erkeklerin zihinsel sağlık yardımı aramaya yönelik sahip oldukları daha olumsuz tutumlarda muhtemelen güçlü bir rol oynayan bir değişkendir. Damgalanma algısının (hem sosyal hem de benlik) yardım arama tutum ve niyetlerinin en iyi yordayıcılarından biri olarak tanımlandığı göz önüne alındığında erkeklerin neden ortalama olarak, akıl sağlığı tedavilerine karşı daha olumsuz tutumlara sahip olduğunu açıklamaya yardım olmaktadır. Bazı erkekler için (özellikle geleneksel erkek rolleri daha güçlü bir şekilde benimseyenler), profesyonel psikolojik yardım arama bir çatışmaya sebep olabilmektedir. Daha geleneksel eril rol ve inançları benimseyenler için, başka bir kişiden yardım isteme eylemi erkeklerde zayıflığın bir işareti olarak algılanabilmekte ve kişinin duyguları hakkında konuşmak genellikle daha kadınsı bir aktivite olarak görülebilmektedir (Good ve Wood, 1995; Vogel vd., 2011 akt; Wahto ve Swift, 2014).

Bireyler "akıl hastası" olarak etiketlenmek istemedikleri veya etiketin gerektirdiği önyargı ve ayrımcılığa maruz kalmamak için ruh sağlığı hizmetlerine başvurmamayı seçebilmektedirler (Okhakhume, 2012). Bu damgalama; korku, güvensizlik, hoşlanmama ve bazen akıl hastalarına karşı şiddet ile karakterize edilir (Gonzalez ve diğerleri, 2002) ve her yaştan bireyde yaygındır (Sadow ve diğerleri, 2002 akt; Hoobs, 2008).

Gratch (2002:14), terapiye gelen erkeklerin genellikle terapisinin başında neredeyse önemli hiçbir şey konuşmadıklarını belirtmektedir. Ona göre bir bakıma erkekler terapiye *konusmadıkları* için gelmektedir. Bunun yanında terapiye gelen erkeklerin terapiye ne şekilde ve ne zaman geldiklerini ise şu ifadelerle açıklamaktadır:

Birçok erkek danışanım ilk görüşme için ofisime, yıkıcı bir davranıştan sonra ve/veya eş veya kız arkadaşlarının ısrarıyla düşerler. İkinci durumda, çoğu kez, iletişim kurmayı reddettikleri, veya esas olarak öfke patlamaları ya da diğer uygunsuz boşalmalar yoluyla iletişim kurdukları için huzuruma “sürüklenmişlerdir”. Bazen de aynı nedenlerle ama bu defa özel ilişkide oldukları biri tarafından değil, iş arkadaşları veya patronları tarafından gelmeye zorlanmışlardır. İşin içinde çoğu zaman bir ultimatoma, boşanma veya işine son verme tehdidi vardır.

Yukarıdaki anlatımdan da yola çıkılarak genellikle erkeklerin profesyonel anlamda yardım alma davranışını uzun bir süre erteledikleri, ihmal ettikleri söylenebilmektedir. Duyguların, sıkıntıların ifadesi erkekler için büyük bir sorun teşkil etmekte ve erkekleri yalnızlık içerisinde sorunlarını çözmeye terk etmektedir. Çünkü erkekler için bu tür duygusal paylaşımlar “kadınsılığın” ifadesidir oysa erkekler rasyonel olmak, rasyonel davranmak zorundadır.

Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit

Erkekliğin kazanılması zor ve aşamalı bir süreç olması onu daha da kırılğan, korkulu hale getirmektedir. Türkiye özelinde bakıldığında erkeklerin “erkek olmak” için birtakım evrelerden geçmeleri beklendiği görülmektedir. Bunlar sünnet ile başlayıp askerlik, iş sahibi olma, evlenme, çocuk sahibi olma gibi aşamalardan meydana gelmektedir. Bu aşamaları geçmek büyük önem taşıırken, toplumun yarattığı erkeklik algısını sürdürebilmek de hayati önem taşımaktadır. Erkeklikleri sürekli olarak sınavdan geçmektedir. Hemcinslerinden daha güçlü olmak, erkekliklerini sürekli olarak hem karşı cinslerine hem de hemcinslerine ispat gereği duymaktadırlar. Her durumda “kadın gibi” olmadıklarını, erkek “adam” olduklarını göstermek zorundadırlar. Örneğin sünnet ritüeli, çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu Türkiye’de gerekli olarak görülür. Sünnet ile erkekler, erkeklik yolunda adım atmakta ve erkek cemaatindeki yerlerini garanti altına almaya çalışmaktadırlar (Barutçu,2015). Erkeğin cinsel organına yapılan cerrahi müdahale çocuğu artık “erkek” kılmaktadır. Bu törene atfedilen önem yapılan hazırlıklardan, giydirilen kıyafetlerden, törende yer alan kişilere kadar eril anlamlar taşımaktadır.

Erkekliğin kendini ispata mecbur kılması erkekleri sürekli tetikte olmaya iter ve erkekleri tehditlere karşı daha duyarlı kılar. Tehditler karşısında savunmasız olmak, erkekliğin kaybedileceği endişesini yaratır. Çünkü birçok insan, erkekliğini kaybetmenin, bir işi kaybetmek gibi sosyal durumlara bağlı olan statüyü kaybetmeye benzer olduğuna inanmaktadır (Vandello ve ark., 2008; Michniewicz, Vandello ve Bosson, 2014 akt; Türkoğlu ve Cingöz-Ulu 2019).

Türkiye erkekliklerine odaklanan araştırmalar, Türkiye erkeklerinin erkekliklerine potansiyel bir tehdit oluşturabilecek belirli durumlar konusunda tetikte olduğuna işaret etmektedir. Bu araştırmalar, bazı durumları erkeklik statüsüne tehdit olarak listelemeye yardımcı olsa da, erkeklerin her durumda ne kadar tehdit altında hissettiklerini sağlamamaktadır. Bu boşluğu doldurmak için, “Erkekliğe Yönelik tehdit Algısı Ölçeği” insanların erkeksi cinsiyet normlarını ihlal ettiği belirli hayali durumlarda erkeklerin tehdit algılarını ölçmekte ve Onlara bu durumlardan ne ölçüde rahatsız veya tehdit altında hissedecekleri sorulmaktadır (Türkoğlu ve Cingöz-Ulu 2019). Erkeklerin, eşlerinin kendilerinden daha çok maaş alması, arkadaş ortamında eşlerinin/sevgililerinin onların sözünü dinlememesi, belirli konularda eşlerin/sevgililerin habersiz hareket etmesi, işyerinde patronun kadın olması, bir kadının erkekten daha zeki olduğunu göstermeye çalışması, eşin/sevgilinin eve geç saatte gelmesi, başka erkeklerle bir arada olması gibi durumların ifadesi ile bu tehdit düzeyi ölçülmeye çalışılmaktadır. Ölçekte buna benzer ifadeler erkeklerin koruyucu rollerine, aile reisi statüsüne, sert görünmeye, kadından aşağı kalmaya, kara merci otoritesine yönelik tehdit alt boyutlarında toplanmıştır.

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde tezin ana konularını oluşturan toplumsal cinsiyet rolü çatışması, psikolojik yardım aramada kendini damgalama, erkekliğe yönelik algılanan tehdit ve erkeklikle ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalar özetlenmeye çalışılmıştır.

Toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile ilgili uluslararası araştırmalar. Toplumsal cinsiyet rolü çatışması kavramının ilk olarak yurtdışı literatürde ele alınması sebebiyle ilgili araştırmalar konusunda kavramın çalışıldığı diğer

değişkenlerin neler olduğuna dair bir çerçeve çizilmek amaçlanmıştır. Yurtdışı alanyazında toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının birlikte incelendiği değişkenler: ırk (Carter, Williams, Juby ve Buckley, 2005; Lü, 2002; Wester, Vogel, Wei ve McLain 2006; White, 2002; Wade, 1996; Torres Rivera, 1995) LGBT (Hernandez, Sanchez, ve Liu, 2006; White, Wester, ve McDonough, 2006; Wilkinson, 2004; Wester, Pionke ve Vogel, 2006) yardım arama (Berger, Leyant, McMillan, Kelleher ve Sellers, 2005; Blazina, Marks, 2001; Cusack, Deane, Wilson ve Ciarrochi, 2006; EnglarCarlson ve Stevens, 2006; Good, Dell ve Mintz, 1989; Houle, 2005; Wisch ve Mahalik, 1999; Wisch, Mahalik, Hayes ve Nutt, 1995), psikolojik sıkıntı (Good, Robertson, Fitzgerald, Stevens ve Bartels, 1996; Hayes ve Mahalik, 2000; Hetzel, Davenport ve Brooks, 1998; Kang, 2001; Liu, Rochlen ve Mohr, 2005; Wester, Vogel, Wei ve McLain, 2006), anksiyete (Hayashi, 1999; Wong, Pituch ve Rochlen, 2006) yaş (Stillson, O'Neil ve Owen, 1991) damgalanma (Danforth, 2016; Magovceviv ve Addis, 2005) depresyon (Good, ve Mintz, 1990; Kelly, 2000; Kim, Choi, Ha ve O'Neil, 2006; Zamarippa, Wampold ve Gregory, 2003), çok kültürlülük (Wester, Kuo ve Vogel, 2006; Wester, 2008) ergenlik (Watts ve Borders, 2005) kadınsılık korkusu (Blazina, 1992; Wall ve Wlaker, 2002), homofobi (Hyfte, 1999; Lindley ve Schwartz, 2006), alkol tüketimi (Bauman, 1998; Korcуска ve Thombs, 2003), umutsuzluk (Birthistle, 1999), psikolojik iyi oluş (Blazina, Watkins, 1996; Celentana, 2000) bağlanma, ayrılma/bireyleşme (Blazina, Watkins, 2000; Defranck ve Mahalik, 2002). Bu değişkenlerle yapılan çalışmaların hepsinin toplumsal cinsiyet rolü çatışması kavramını anlamaya, açıklamaya ve ilişkiler kurmaya yardımcı olduğunu söylemek mümkündür. Çalışmalardan bazılarına yayınlanma tarihine göre aşağıda yer verilmiştir.

Cournoyer ve Mahalik (1995) tarafından üniversiteli gençler ile orta yaşlı gençlerin çatışma yaşadıkları alanlardaki farklılıkları incelenmiş ve üniversite yaşındaki erkeklerle karşılaştırıldığında orta yaşlı erkeklerin başarı, güç ve rekabet konusunda daha az çatışma yaşadıkları, ancak iş ve aile sorumlulukları arasında daha fazla çatışma yaşadıkları bulunmuştur. Bununla birlikte, iki grup erkek arasında kısıtlayıcı duygusallık ve erkekler arasındaki sınırlayıcı şefkatli davranış alanlarında yaşadıkları çatışma puanlarında farklılık gözlenmemiştir. Wade 'in (1995) yılında orta sınıf Afrikalı Amerikan erkeklerin cinsiyet rolü algıları üzerine

yaptığı çalışmada orta sınıf Afrikalı-Amerikalı erkeklerin genellikle geleneksel erkek rol normlarını siyah erkekler için arzu edilen veya önemli olarak algıladıklarını ve bunun hayatlarında bir çatışma veya stres kaynağı olabileceği görülmüştür. Bununla birlikte, yaşanan cinsiyet rolü çatışması türünün, belirli cinsiyet rollerinin bir birey tarafından yaş grubundaki Afrikalı Amerikalı erkekler tarafından arzu edilen veya önemli olarak algılanıp algılanmadığı ile ilgili olabileceği ifade edilmektedir. Erkekler arasındaki duygusal ifade ve şefkatli davranışın, siyah erkekler için arzu edilir veya önemli olarak algılandığında, erkeklerin bu sorunlarla ilişkili çatışma veya stres yaşama olasılığı daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, bu algının, erkeklerin başarı, güç ve rekabet sorunları ile ilişkili cinsiyet rolü çatışması ve iş ve aile ilişkileri ihtiyaçlarının dengelenmesi deneyimi üzerinde bir etkisi olmadığı bulunmuştur.

Blazina, Settle ve Eddins'in (2008) üniversite çağındaki erkeklerle yaptıkları çalışmalarında yalnızlıkla ilgili olduğu düşünülen cinsiyet rolü çatışmasının ve ayrılma-bireyleşme zorluklarının rolü araştırılmıştır. Ebeveynlerden (baba ve anne) başarılı bir şekilde ayrılmanın getirdiği zorlukların yalnızlıkla ilişkili olacağına dair teorik bağlantıları doğrulanmış ve erkeklerin cinsiyet rolü çatışma puanları arttıkça yalnızlık ölçeğinden aldıkları puanın da arttığı görülmüştür. Amato ve McDonald (2008), evsizlerle yaptıkları bir çalışmada yaş, uyuşturucu kullanımı ve şiddetin, toplumsal cinsiyet rolü çatışmasında önemli belirleyiciler olduğunu bulmuşlardır. Sokak hayatının, halihazırda var olan cinsiyet rolü çatışmasını güçlendirebileceğini ve erkeklerin şiddet eğilimlerini artırabileceği yorumunu yapmışlardır.

Galligan, Barnett, Breannan ve Israel'in (2011) yaptıkları bir çalışmada ergen ve beliren yetişkinlik döneminde bulunan erkeklerin yılmazlık düzeylerine toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının etkisi incelenmiştir. Toplumsal cinsiyet rolü çatışması arttıkça ergen ve beliren yetişkinlik düzeyinde olan erkeklerin yılmazlık seviyelerinin azaldığı görülmüştür. Newmann, Rocca, Zakaras, Ndunyu, Gitome, Bukusi and Dworkin'in (2018) yaptıkları çalışmada erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü çatışması veya erkeklerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sıkı sıkıya bağlı kalmasıyla sonuçlanan olumsuz içsel çatışmanın yardım arama tutumlarıyla olumsuz bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Erkeklerin cinsiyet rolü çatışmasının/stresinin karmaşıklığı ortaya konmuş ve erkeklerin cinsiyet normu

beklentilerine verdikleri yanıtların davranış şekillenmesinde önemli bir faktör olduğunu vurgulanmıştır.

Herdman ve Choi (2012), içselleştirilmiş ve sosyalleştirilmiş kısıtlayıcı toplumsal cinsiyet rollerinin sebep olduğu toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının heteroseksüel ve cinsel azınlık örneklemelerinde anksiyete, depresyon, stres ve öfke ile büyük ölçüde ilişkili olduğunu ifade etmiştir. 400 gey ve 292 lezbiyenle yaptıkları çalışmada her iki grup için de ölçeğin dört alt boyutu ayrı ayrı hesaplanmıştır. Üç alt boyuttan alınan puanlar genele göre düşük çıksa da Kısıtlayıcı Sevgi alt boyutundan elde edilen puanlar diğer çalışmalardaki puanlardan daha yüksek çıkmıştır. Araştırmacılar aynı cinsiyetten olan bireyler için sevgiyi ifade etmede daha az kısıtlayıcı olmasının şaşırtıcı olmadığını ifade etmişlerdir.

Psikolojik yardım aramada kendini damgalama ile ilgili yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalar. Psikolojik yardım arama kavramı, toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile birlikte incelenen kavramlardan biridir. Bu çalışmada yardım arama davranışından çok psikolojik yardım aramada kendini damgalama kavramı ele alınmıştır. Ulusal literatür incelendiğinde psikolojik yardım aramada kendini damgalama ile toplumsal cinsiyet rollerinin bir arada ele alındığı çalışmaların mevcut olduğu görülmüştür. Bu çalışmalardan bazılarını sırasıyla ulusal ve uluslararası olmak üzere yayın tarihine göre aşağıda yer verilmiştir.

Odacı ve Kalkan'ın 2005 yılında yaptıkları çalışmada cinsiyet ve cinsiyet rolünün psikolojik yardım almaya ilişkin tutumları incelenmiş ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumların cinsiyete göre anlamlı bir gelişme gösterdiği, kadınların psikolojik yardım almaya ilişkin daha olumlu tutumlara sahip olduğu bulunmuştur. Cinsiyet rollerine bakıldığında ise kadınsılık rolü ile anlamlı sonuç bulunurken erkeksilik rolü ile anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Sezer ve Gülleroğlu'nun (2016) yaptıkları çalışmada psikolojik yardım arama tutumlarını yordayan değişkenler incelenmiş ve kadınların psikolojik yardım arama tutumlarının erkeklere göre anlamlı ölçüde daha olumlu olduğu ve cinsiyetin psikolojik yardım arama tutumlarını yordayan güçlü bir değişken olduğu görülmüştür. Bu durum çalışmada Türkiye kültüründe toplumsal cinsiyet rollerine göre kadınların kendilerini açmasının ve çevreye bağımlı davranışlarının daha çok desteklenmesi ile alakalı

bulunmuştur. Ayrıca araştırma sonuçları kendini damgalama ve özsaygının psikolojik yardım arama tutumlarını anlamlı ölçüde yordadığını göstermiştir. Tez çalışmaları incelendiğinde, Güç'ün (2015) yaptığı tez çalışmasında kendini damgalamanın psikolojik yardım aramaya yönelik tutumun anlamlı birer yordayıcısı olduğu, Akçay'ın (2016) yaptığı doktora çalışmasında ise erkeklerin, yaşadıkları psikolojik problemin farkında olduklarında profesyonel destek istemekten kaçındıkları ve tedavi sürecini erteledikleri bulunmuştur. Gizir ve Gürsoy'un (2018) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, erkek üniversite öğrencilerinin kız öğrencilere göre psikolojik yardım arama konusunda risk grubunda oldukları bulunmuştur. Bunun yanında çalışmada, öğrencilerin psikolojik yardım almaya yönelik sosyal damgalanma algıları ile kendilerini damgalama eğilimlerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kişisel problemlerini açmaktan kaçındıkları ve bunun da psikolojik yardım aramaya yönelik tutumlarını olumsuz etkilediği bulunmuştur. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım arama davranışına ilişkin tutumlarını etkileyen en büyük değişkenlerden birinin kendini damgalama olduğu bulgusu vurgulanmıştır.

Yurtdışı literatür incelendiğinde Good ve Wood (1995) 397 erkek üniversite öğrencisinden oluşan bir örnekleme yaptıkları çalışmada olumsuz psikolojik yardım arama tutumlarının en iyi şekilde, duygu/duyguları kabul etmenin ve ifade etmenin erkek sosyal normlarıyla çeliştiği görüşüyle tahmin edildiğini belirtmişlerdir. Stereotipik olarak erkeksi tutumları, özellikle sınırlı duygusallığı, diğer erkeklere olan sevginin sınırlı ifadesini ve aile pahasına çalışmaya olan bağlılığı benimseyenlerin yardım istemeye daha az istekli olduklarını bulmuşlardır. Leong ve Zachar'ın (1999) yaptıkları çalışmada kadın üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım aramaya karşı erkek öğrencilerden daha olumlu tutumlara sahip olduğunu bulunmuş fakat damgalama konusunda cinsiyet değişkenine göre bir farklılık saptanmamıştır. Vogel, Wade ve Hackler (2007) ilk kez, algılanan sosyal damgalanmanın psikolojik yardım arama üzerindeki etkisinin kişinin bu damgayı içselleştirmesine aracılık ettiğini bulmuşlardır. Ayrıca kendini damgalamanın, yardım arama tutumlarının ve istekliliğinin önemli bir yordayıcısı olduğunu ve algılanan sosyal damgalamadan daha yakın bir gösterge olduğunu bulmuşlardır. Hobson'ın (2008) doktora tezi kapsamında yaptığı deneysel çalışmada Ruh

Sağlığı Eğitiminin psikolojik hizmetlere yönelik kendini damgalayıcı inançları veya sosyal damgalanmayı geliştirmede etkili olmadığı bulunmuştur. Wahto ve Swift (2014) çeşitli yöntemlerle yapılan araştırmalarda, bir uzmandan yardım istemenin genellikle kadınsı olarak algılandığı sonucuna ulaşıldığını ve bir uzmandan yardım isteyen erkeklerin daha zayıf ve daha az erkek olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Ayrıca erkeklerde yardım arama konusunda yapılan çalışmalarda cinsiyet rol çatışması ile damgalama değişkenlerinin en dikkat çeken değişkenler olduğu söylenmektedir.

Yapılan araştırmalar erkeklerin psikolojik yardım hizmetlerinden kadınlara kıyasla daha az yararlandığını ortaya koymaktadır. Araştırmacılar bu durumun sebebinin psikolojik yardım aramaya ilişkin tutumlardan kaynaklanabileceğini ifade etmektedirler (Wahto ve Swift, 2014). On altı farklı çalışmayı içeren bir metaanaliz çalışmasında (Nam et al. 2010) toplumsal cinsiyet ile profesyonel psikolojik yardım aramaya yönelik tutum arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Geleneksel erkeklik normlarının depresyonun bazı semptomlarının baskılamasını ve de inkar edilmesini emretmesi sebebiyle birçok erkeğin depresyon gibi problemler için daha az psikolojik yardım hizmeti arama davranışında bulundukları ortaya konulmuştur. Erkekler için kabul edilebilir ifade tarzlarının öfke, saldırganlık ve düşmanlık olduğu, psikolojik yardım arama davranışının erkekler için statü ve özerklik kaybını ima ettiği ifade edilmektedir. Shidhaye, Lyngdoh, Murhar, Samudre ve Kraftt'ın (2017) Hindistan'da yaptıkları çalışmada yetişkin bireylerin depresyonları ve ilişkili faktörleri incelemiş ve bireylerin sorunlarını genel anlamda aile üyelerinden biri veya sosyal çevrelerindeki biri ile paylaştıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bir sağlık kuruluşuna gidenlerin de ruh sağlığı hizmetine değil genel bir doktora başvurdukları bulunmuştur.

Yukarıdaki çalışmalar incelendiğinde erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının bir bileşeni olarak psikolojik yardım arama ve psikolojik yardım aramada kendini damgalama değişkenlerinin önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Psikolojik yardım arama hizmetine karşı algı ve tutumların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu çalışmalarla desteklenmiştir.

Erkeklik ile ilgili yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalar. Erkekleri ve erkeklikleri daha iyi anlamak ve karşılaşılan problemlerin toplumsal cinsiyet rolleri

ve erkeklığe yüklenen anlamlarla bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür. Burada bazı çalışmalara sırasıyla ulusal ve uluslararası olmak üzere yayın tarihine göre yer verilmiştir.

Haskan – Avcı, Koç, Bayar ve Yüce'nin (2016) yılında Türkiye'de erkek olmak başlıklı çalışmalarında erkek üniversite öğrencilerine bir erkek olarak yaşadıkları zorluklar sorulmuş ve katılımcıların %56'sının toplumsal baskıya maruz kaldıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bunları sırasıyla kendilerinden beklenen sorumluluklar ve damgalanma-potansiyel olarak suçlu bulunma izlemiştir. Yapılan çalışmanın sonuçlarının literatürle paralel olduğunu söylemek mümkündür. Kvasoğlu, Rençbereli ve Yenel'in (2017), erkek dansçıların deneyimlerini toplumsal cinsiyet perspektifinde inceledikleri çalışmalarında erkeklerin dans etmelerinden dolayı homofobik tepkiler aldıkları ve bireylerin toplumda birtakım baskılarla karşılaştıkları bulunmuştur. Bu erkeklerin kabul edilme kaygısından dolayı erkek kimliğine uyum sağlama açısından tayt giymeyi reddettikleri görülmüştür. Dansçı erkeklerin "karı gibi dans etme" "allı pullu kostüm giyme" eleştirilerine maruz kalmaları sonucu katılımcıların sorunun üstesinden gelmek amacıyla "başarılı olduklarını ispatlamak için daha çok çalıştıkları" ise dikkat çeken başka bir sonuç olarak değerlendirilmiştir. Bayar, Haskan-Avcı ve Koç'un (2018) erkek üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada Erkeklığe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği alt boyutlarından "kadınlardan aşağı kalmak" ve "sert görünmeye yönelik tehdit" ile erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Türkoğlu, Cingöz-Ulu'nun (2019) yaptıkları çalışma, Türk kültüründe erkeklik ideolojisinin onaylanması, erkeklığe yönelik algılanan tehdit ve kadına yönelik şiddet arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmada erkeklik ideolojisini içselleştiren erkeklerin, erkekliklerine karşı daha yüksek tehdit seviyelerini algıladıkları ve algılanan tehdidin, kadına karşı şiddete daha izin verici tutumlara yönelik dolaylı yolu oluşturduğu bulunmuştur.

Martin (2017), kadınlık ve erkeklik rollerine göre yumurta ve spermin bilim dünyasında nasıl basmakalıp ifadelerle vurgulandığını açıklamaya çalışmıştır. Martin'e göre bilim dünyası da eril bir dil kullanmakta ve biyolojik olguları popüler anlatılarla açıklamaya çalışmaktadır. Yumurta ve spermle ilgili açıklamalarda

kalıpyargısal ifadelerin kullanımını eleştirmektedir. Onun şikâyet ettiği en temel nokta yumurtanın pasif, döllemeyi bekleyen kadınsı; spermin ise yumurtayı dölemek için savaşa girmiş, yarışmacı, aktif, rekabet içinde bir özne olarak vurgulanmasıdır. Bilinenin aksine yumurta ve sperm döllemede karşılıklı etkileşimde bulunduğu ve yumurtanın biyolojik tanımı ile spermin biyolojik tanımı yapılırken bile aradaki anlatım farkının kadınlığa ve erkeklığe dair kültürel tanımlamalardan kaynakladığına işaret etmektedir (Saluk, 2017) .

Bölüm 3

Yöntem

Bu bölüm, araştırma modelini, çalışma grubunu, veri toplama araçlarını, veri toplama sürecini ve verilerin analizini içermektedir.

Araştırma Modeli

Bu araştırmada bir ölçme aracının geliştirilmesi ve bireylerin toplumsal cinsiyet rolü çatışmalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sebepten çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmada nicel araştırma yöntemleri arasından çalışmada zaman sınırı olduğundan tarama tipi yaklaşım türlerinden biri olan kesitsel tarama modelinin kullanılması uygun görülmüştür.

Araştırma Grubu

Araştırma kapsamında erkek üniversite öğrencilerinin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını belirleyebilmek ve yaşantıyı çeşitli değişkenler ile birlikte incelemek amacıyla 3 farklı çalışma grubu oluşturulmuştur. Bu bölümde çalışma gruplarına ilişkin bilgilere yer verilecektir.

Araştırma Grubu 1. Birinci grup, 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde öğrenimine devam eden 363 erkek üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan erkek üniversite öğrencilerinden elde edilen verilerle araştırma kapsamında geliştirilen Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği'nin açımlayıcı faktör analizi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Grubu 2. İkinci grup yine 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde öğrenim gören 349 erkek üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. 19 maddelik ölçek son hali ile çevrimiçi ortamda Türkiye'nin farklı üniversitelerinde (Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi) öğrenim gören 349 erkek üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşları 18-47 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 22.8'dir. Katılımcıların %2.6'sı hazırlık sınıfı, %16.9'u 1. sınıf, %24.1'i 2. sınıf, %22.1'i 3. sınıf, %18.'i 4. sınıf

öğrencilerinden oluşmaktadır. Geri kalan %16.2'lik dilimde ise 5. ve 6 sınıf öğrencileri ile lisansüstü öğrencileri bulunmaktadır. Bu veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Grubu 3. Üçüncü grup, 2020- 2021 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi) öğrenim gören 417 erkek üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Bu çalışma grubuna çalışma kapsamında geliştirilen Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği, Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği ve Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği uygulanmış, katılımcıların çeşitli sosyo-demografik bilgileri alınmıştır. Ölçeklere verilen uç yanıtlar çıkarılmış ve 370 kişinin verdiği cevaplar üzerinden ilgili analizler gerçekleştirilmiştir

Araştırmada, katılımcıların sosyodemografik bilgilerini elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu”, katılımcıların yaşadıkları erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını belirlemek amacıyla yine araştırmacı tarafından geliştirilen “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği”, katılımcıların psikolojik yardım aramada kendini damgalama düzeylerini belirlemek amacıyla “Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği” ve katılımcıların erkekliğe yönelik tehdit algılarını belirlemek amacıyla “Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği” kullanılmıştır.

Veri toplama araçları, araştırmanın amacına ve yöntemine uygun seçilmiştir ve aşağıda sıralanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu (KBF). Araştırmacı tarafından geliştirilmiş formda, katılımcılara yönelik bireysel ve ailesel niteliklerine yönelik sorular sorulmuştur. Bireylerin ailesel niteliklerinden anne ve babanın eğitim düzeyi, ev işlerini, tamir işlerini çocuk bakımını kimlerin üstlendiğine ilişkin sorular, aile tipi yer almıştır. Bireylerin kişisel niteliklerinden ise yaş, sahip olduğu kardeş sayısı ve ayrıca daha önce cinsiyetinden ötürü bir mesleği yapıp yapamayacağına dair bir söyleme maruz kalıp kalmadığı sorulmuştur.

Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği. Türkoğlu (2013) tarafından geliştirilen ve 1=Hiç rahatsız hissetmem ve 7=Çok rahatsız hissederim arasında

derecelendirilen 7'li likert tipi, toplam 45 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin bütününe ilişkin açıklanan toplam varyans yaklaşık %53'tür. Ölçek, Kadınlardan Aşağı Kalmak (Faktör 1, Özdeğer= 12,77, Açıklanan varyans= 28,37, Cronbach α = ,92), Koruyucu Role Yönelik Tehdit (Faktör 2, Özdeğer= 4,78, Açıklanan varyans= 10,62, Cronbach α = ,92), Karar Mercii Otoritesine Karşı Tehdit (Faktör 3, Özdeğer= 2,40, Açıklanan varyans= 5,33, Cronbach α = ,84), Aile Reisi Statüsüne Tehdit (Faktör 4, Özdeğer= 2,07, Açıklanan varyans= 4,61, Cronbach α = ,79) ve Sert Görünmeye Yönelik Tehdit (Faktör 5, Özdeğer= 1,88, Açıklanan varyans=4,17, Cronbach α =,80) şeklinde adlandırılan 5 alt ölçekten oluşmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin tümü için Cronbach Alpha katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır.

Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği. Vogel, Wade ve Hake tarafından 2006 yılında geliştirilen Psikolojik yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği'nin, Necla Acun Kapıkıran ve Şahin Kapıkıran tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçek 10 maddeden oluşmakta olup 5'i ters maddedir. Ölçek hem açımlayıcı hem doğrulayıcı faktör analizi sonucuna göre tek boyutlu bir ölçme aracıdır. Maddelerin tümünün .50'den fazla faktör yüküne sahip olduğu saptanmıştır. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin tümü için Cronbach Alpha katsayısı .71 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise ölçeğin tümü için Cronbach Alpha katsayısı.78 olarak hesaplanmıştır.

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği (ETCRÇÖ). Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeği, bu araştırma kapsamı nda erkeklerin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, rekabet, erkeklik ispatı, kadınsılık korkusu, korkunun reddi ve yetersizlik korkusu olmak üzere 5 alt faktörden oluşmaktadır. Ölçekte toplam 19 madde bulunmaktadır. Maddelerden bir tanesi ters puanlanmaktadır. Ölçek 5'li derecelendirme türündedir (5=Tamamen Katılıyorum., 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum, 1= Kesinlikle Katılmıyorum.). ETCRÇÖ'den alınabilecek puan 19 ile 95 arasında değişmektedir. Yüksek puan bireyin toplumsal cinsiyet rolü çatışması yaşadığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. ETCRÇÖ'nün örnek

maddeleri EK-Ç’de sunulmuştur. ETCRÇÖ’nün geliştirilme adımları bulgular kısmında anlatılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği’nin geliştirilmesi ve de “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması, Psikolojik Yardım Arama, Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit” başlıklı çalışmayı yapmak amacıyla Hacettepe Etik Kurul Komisyonu’ndan etik kurul izni (EK G.’de Etik Komisyon Onay Bildirimi’ne yer verilmiştir.) alınmıştır. Türkiye’nin çeşitli illerindeki üniversitelerde öğrenim gören erkek üniversite öğrencilerinden veri toplayabilmek adına üniversiteler ile de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler, 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, Türkiye’nin farklı illerindeki üniversitelerde öğrenim gören erkek bireylerden çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Katılımcılar formu doldurmadan önce gönüllü katılımı ile ilgili bilgilendirilmişlerdir. Uygulama esnasında rahatsız oldukları bir durum olduğu takdirde çalışmadan çekilebilecekleri belirtilmiştir. Ölçeklerin samimi, içten ve dürüst bir şekilde doldurulması gerektiği, katılımcıların bilgilerinin gizli tutulacağı ifade edilmiştir. Elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz için uygun hale dönüştürülmüştür.

Verilerin Analizi

Veri analizlerinde açıklayıcı faktör analizini gerçekleştirmek için SPSS v.25 paket programı, doğrulayıcı faktör analizi için AMOS v.23 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden analiz yapılabilmesi için uç değerler, tekrarlı yanıtlar kontrol edilmiştir. Normallik dağılımından uzakta kalan uç değerler kutu grafikleri (box plots) incelenerek veri setinden çıkarılmıştır.

Ölçeğin psikometrik özelliklerinin belirlenebilmesi adına belirli analizlerin yapılması gerekmektedir. Ölçeğin geçerlik çalışmaları için açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi ölçeğin faktör desenini ortaya koymak amacıyla uygulanmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi bir grup değişken için bir faktör modeli ya da yapısı belirlemektedir (Bandalos, 1996 akt; Karaman, 2015). Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi; yorumlanabilir sonuçlar elde etmek için gerekli olan döndürme yöntemi

olarak da temel bileşenler analizinde en sık kullanılan dik döndürme yöntemlerinden maksimum değişkenlik (varimax) (Karaman, 2015) seçilmiştir. Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi de AMOS v.23 kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yeni bir ölçeğin geliştirilmesinde tek başına AFA yeterli olmadığından (Gürbüz ve Şahin, 2018) doğrulayıcı faktör analizi de gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi, daha önce kullanılmış olan bir ölçeğin belirtilen yapısına uyup uymadığını, uyuyor ise ne derece uygun olduğunu denetlemeye yaramaktadır (Suhr, 2006 akt; Yaşlıoğlu, 2017). Bu sebepten ölçeğin beş faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır.

Ölçeğin güvenirliğinin belirlenmesi için ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Analizler istatistiksel paket program olan SPSS v.25 ile yapılmıştır.

Ölçek geliştirme haricinde, katılımcıların sosyodemografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdelik dağılımları betimsel istatistik yöntemleriyle incelenmiştir. Geliştirilen ölçek ile çalışmadan kullanılan diğer ölçekler arasındaki ilişkiler de incelenmiş verilerin normal dağılım gösterip göstermeme durumlarında şu analizler kullanılmıştır: Analizler yapılırken normal dağılım gösteren veriler için t testi, Pearson Korelasyon ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), normal dağılım göstermeyen veriler için ise Mann Whitney U, Spearman's Rho Korelasyon ve Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Ayrıca ölçeklerin toplam puanları arasındaki yordama düzeyini belirlemek amacıyla Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma kapsamında yapılan analizlerin bulgularına Bölüm 4'te yer verilmiştir.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölüm, erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin geçerlik ve güvenirliğine dair elde edilen bulguları, bu bulguların sosyodemografik değişkenlerle ilişkisini, son olarak da psikolojik yardım aramada kendini damgalama ve erkekliğe yönelik algılanan tehdit puanları arasındaki korelasyonlara dair bulguları içermektedir.

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeğinin Geçerliliğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu kısımda erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin geçerlik çalışmalarına dair açıklamalara yer verilmiştir.

Görünüş ve kapsam geçerliliğine dair bulgular ve yorumlar.

Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin geliştirilmesi. Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğini geliştirmek amacıyla yurtiçi ve yurtdışı literatür taranmıştır. Yurtdışında yapılan çalışmalarda orijinal Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması ölçeğinin kullanılarak çok farklı örneklem grubu ve farklı değişkenlerle çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Toplumsal cinsiyet özelinde yurtiçinde de çok fazla çalışma yapılmasına rağmen bireylerin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını ölçen bir ölçme aracının olmadığı görülmüştür. Bu sebeple bu ölçme aracını geliştirmek amacıyla erkeklerin Türkiye’de rol çatışması yaşayabilecekleri durumlarla ilgili 114 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu havuzda çeşitli zamanlarda araştırmacı tarafından ekleme-çıkarma ve düzeltmelere gidilmiştir. Bu düzeltmelerle beraber havuz 56 maddeye indirgenmiştir. Bu indirgeme yapılırken aynı anlamlara gelen, anlaşılmasının güç olduğu düşünülen ve cevaplanması zor ifadeler çıkarılmış ve indirgenen bu 56 maddelik havuzun açıklık ve anlaşılabilirlik düzeyini belirlemek amacıyla PDR alanında uzman dört kişiye önce çalışmanın amacı ve ölçmek istenilen niteliğin ne olduğu konusunda açıklama yapılmış ardından hazırlanan bir “görüş formu” ile görüşleri alınmıştır. Gelen görüşler doğrultusunda bazı cümlelerde iyileştirmeye gidilmiş ve deneme formu oluşturulmuştur. Düzenlenen bu form pilot uygulama kapsamında 30 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilerden gelen yanıtlar üzerine

düzeltilmeler yapılarak bir madde çıkarılmış ve 55 maddelik uygulama formuna nihai biçimi verilmiştir. Ölçeğin uygulama formu 363 erkek üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinden ölçeğin açımlayıcı faktör analizi ve Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları incelenmiştir. Bunun sonucunda ETCRÇÖ'nün son formu 19 maddeden oluşturulmuştur. Ölçeğin 19 maddelik son hali Türkiye'nin farklı üniversitelerinde öğrenim gören 349 erkek üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinden 5 alt faktörü ve faktör yapısını doğrulamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında ölçeğin güvenirlik çalışmaları için Cronbach Alpha güvenirlik testi yapılmıştır.

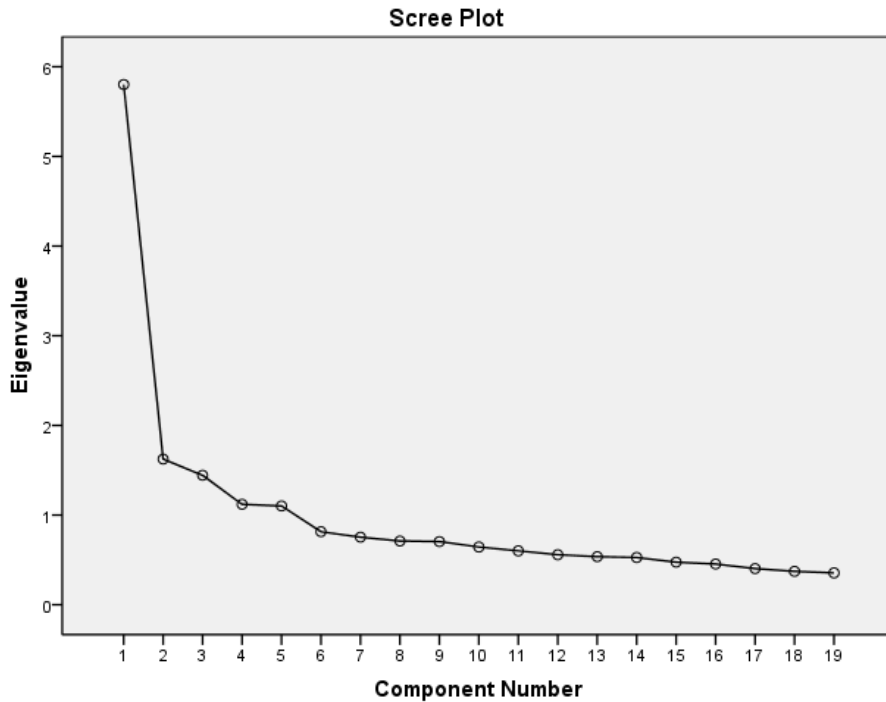
Yapı geçerliğine ilişkin bulgular ve yorumlar. ETCRÇÖ'nün yapı geçerliğini belirlemek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Analizlerin sonuçlarına aşağıda yer verilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizine ilişkin bulgular ve yorumlar. Açımlayıcı faktör analizi çok sayıda gözlenen değişkenin birbirleri ile tutarlı daha az sayıda değişken ve bunların oluşturduğu faktörleri elde etmeye yaramaktadır. AFA yapmadan önce elde edilen verilerde uç değerler, tekrarlanan veriler kontrol edilmiş ve veri seti sağlıklı hale getirilmiştir. AFA gerçekleştirilmeden önce gerekli olan işlemlerden biri de örneklem büyüklüğünü kontrol etmektir. Literatürde örneklem büyüklüğüne dair çeşitli görüşler bulunmaktadır. Gürbüz ve Şahin (2018) güvenilir faktörler elde etmek için örneklem büyüklüğünün 200'ün üzerinde olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu çalışmada da 363 erkek üniversite öğrencisinden elde edilen verilerle AFA gerçekleştirilmiştir. Analizden önce ters puanlaması gereken maddelerle ilgili işlemler sağlanmıştır.

Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktörleştirilmeye uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değerinin .88 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için "iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Leech, Barret ve Morgan, 2005; Şencan, 2005; Tavşancıl, 2005; akt. Büyüköztürk, 2020). Ayrıca Barlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki-kare değerinin ($X^2 = 1989.68$, $sd=171$, $p=.000$) anlamlı olduğu

bulunmuştur. Bu doğrultuda, verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği kabul edilmiştir.

Yapılan AFA analiz sonucunda, analize temel olarak alınan 55 madde için öz değeri 1'in üzerinde olan on beş bileşen olduğu görülmüştür. Bu bileşenlerin toplam varyansa yaptıkları katkı %61.994'tür. Söz konusu bu on beş bileşen, gerek açıklanan toplam varyans tablosu ve gerekse yamaç-birikinti grafiği de incelenerek, toplam varyansa yaptıkları katkı göz önünde bulundurulduğundan ve beklenen bileşen sayısını desteklemesinden ötürü 5. bileşenden sonra katkının küçük olduğu görüldüğü için analizin 5 bileşen üzerinden 19 madde ile tekrarlanmasına karar verilmiştir. Bir maddenin bir yapıyı ya da faktörü iyi ölçtüğünü söyleyebilmek için bu faktör yükünün değerinin 0.30 ya da bu değer üstünde bir değer olması gerektiğinden (Karaman, 2015) faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizinde, faktör yük değerleri için kabul değeri .30 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla faktör yapısı belirlenirken .30 ve üzeri değerler faktör yapısına alınmıştır. Faktör yük değerleri farklı faktörlerde birbirine yakın olan ayırt ediciliği düşük olan ve diğer maddelerle düşük korelasyon veren maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Şekil.1'de faktör sayısını anlamaya yarayan bir yöntem olan yamaç-birikinti grafiği (scree plot) verilmiştir.

Şekil 1. Açıklayıcı faktör analizi yamaç-birikinti grafiği.

Şekil 1'e bakıldığında beşinci noktadan sonra çizginin X eksenine doğru indiği ve bu iniş eğiliminin varyansa yaptığı katkı doğrultusunda noktalarla gösterilmektedir (Büyüköztürk, Şekercioğlu, Çokluk, 2018). Kuramsal çerçeve dahilinde de bu desen beklendiğinden faktör sayısı beş olarak kabul edilmiştir. Beş Faktör için tekrarlanan analizde, her bir madde analize tek tek çıkarılıp dahil edilmiş, ayrıca maddelere karar verilirken maddelerin güvenirlik katsayılarına da bakılmış ve diğer maddelerle düşük korelasyon gösteren maddeler analizden çıkarılmıştır. Tüm bu analizler sonrasında faktörlerin toplam varyansa yaptıkları katkının a) birinci faktör için %30.538, b) ikinci faktör için %8.551, c) üçüncü faktör için %7.597, d) dördüncü faktör için %5.893 ve e) beşinci faktör için %5.798 olduğu görülmüştür. Belirlenen beş faktörün varyansa yaptıkları toplam katkı ise %58.377'dir. Ölçeğin faktör analizine ilişkin sonuçlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

ETCRÇÖ'ye İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Fak. Ortak Varyansı	Madde No	Faktör -1 Yük Değeri	Madde No	Döndürme Sonrası Yük Değeri				
					Faktör-1	Faktör-2	Faktör-3	Faktör-4	Faktör-5
Mad01	.620	Mad55	.670	Mad32	.759				
Mad04	.581	Mad39	.637	Mad25	.743				
Mad23	.599	Mad38	.628	Mad47	.643				
Mad25	.559	Mad30	.621	Mad38	.636				
Mad30	.678	Mad47	.619	Mad39	.632				
Mad31	.626	Mad32	.614	Mad55	.604				
Mad32	.627	Mad34	.609	Mad01		.781			
Mad34	.475	Mad16	.601	Mad04		.682			
Mad39	.544	Mad04	.570	Mad54		.663			
Mad43	.625	Mad54	.562	Mad16		.593			
Mad44	.488	Mad44	.557	Mad12			.788		
Mad47	.529	Mad23	.549	Mad43			.716		
Mad54	.592	Mad25	.503	Mad37			.646		
Mad55	.519	Mad01	.437	Mad33				.826	
Mad12	.691	Mad43	.447	Mad30				.714	
Mad16	.486	Mad12	.471	Mad34				.523	
Mad33	.695	Mad31	.488	Mad31					.745
Mad37	.646	Mad37	.389	Mad23					.646

Mad38	.511	Mad33	.408	Mad44		.495
Açıklanan Varyans Toplam: %58.377						
			Faktör-1: %30.538		Faktör-2: %8.551	
			Faktör-3 : %7.597		Faktör-4: %5.893	
					Faktör-5: %5.798	

Tablo 1. incelendiğinde ETCRÇÖ'de özdeğeri 1'den büyük olan 5 faktör belirlendiği görülmektedir. ETCRÇÖ toplam varyansın %58.377'sini açıklamaktadır. Birinci faktörün tek başına varyansın %30.538'ini açıkladığı ve maddelerin faktör yüklerinin .389 ile .670 arasında değiştiği görülmektedir. Varimax döndürme tekniği basit yapı ile anlamlı faktörlere ulaşmaya yaradığından (Tutar ve Erdem, 2020) döndürme ile birinci faktörün 6 maddeden (32, 25, 47, 38, 39, 55 numaralı maddeler), ikinci faktörün 4 maddeden (1,4,54, 16 numaralı maddeler), üçüncü faktörün 3 maddeden (12,43,37 numaralı maddeler), dördüncü faktörün 3 maddeden (33,30,34 numaralı maddeler) ve beşinci faktörün 3 maddeden (31,23,44 numaralı maddeler) oluştuğu gözlenmiştir. Bu faktörler sırasıyla 1. faktör "Kadinsılık Korkusu", 2. faktör "Yetersizlik Korkusu", 3. faktör "Korkunun Reddi", 4. faktör "Rekabet" ve 5. faktör "Erkeklik İspatı" şeklinde isimlendirilmiştir. AFA sonuçları ile birlikte ETCRÇÖ'nün beş faktörlü bir yapıdan meydana geldiği görülmektedir. Bu beş faktörlü yapının doğrulanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizine başvurulmuştur.

Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin bulgular ve yorumlar. Toplamda 349 katılımcıdan oluşan çalışma grubundan toplanan verilerin 19 madde ve beş faktörden oluşan yapıyı doğrulayıp doğrulamadığı DFA ile sınanmıştır. Bu analiz için AMOS.23 programı kullanılmıştır. DFA sonucu elde edilen beş faktörlü 19 maddeli modelde gözlenen değişkenlerin standardize olan ve standardize olmayan yol katsayıları (faktör yükleri), varyans, korelasyon değerleri ile bu değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına dair bilgiler gözden geçirilmiştir. Elde edilen p değerlerinin anlamlı olduğu görülmüştür. Standardize regresyon katsayılarının .488 ile .851 arasında değiştiği, gizil değişkenlerin gözlenen değişkenleri açıklama durumlarına ilişkin t değerleri incelendiğinde değerlerin tüm maddeler için 6.580 ile 12.529 arasında değiştiği görülmüştür. Bunun yanında

model uyum değerleri için bu çalışmada χ^2/df , RMSEA, RMR, GFI, AGFI, CFI, değerlerine bakılmıştır. Tablo 2’de çalışmada esas alınan, uyum indeksi kriterlerine yer verilmiştir.

Tablo 2

Önerilen Model için Kullanılan Uyum İndeksleri ve Eşik Değerleri

Uyum İndeksleri	Mükemmel	Kabul edilebilir
χ^2/df	≤ 3	≤ 5
RMSEA	$\leq .05$	$\leq .08$
RMR	$\leq .05$	$\leq .08$
GFI	$\geq .95$	$\geq .90$
AGFI	$\geq .90$	$\geq .85$
CFI	$\geq .95$	$\geq .90$

Kaynak: Byrne, 2016; Gürbüz ve şahin, 2018; Hu ve Bentler, 1998; Kline, 2016; akt. Gürbüz, 2019.

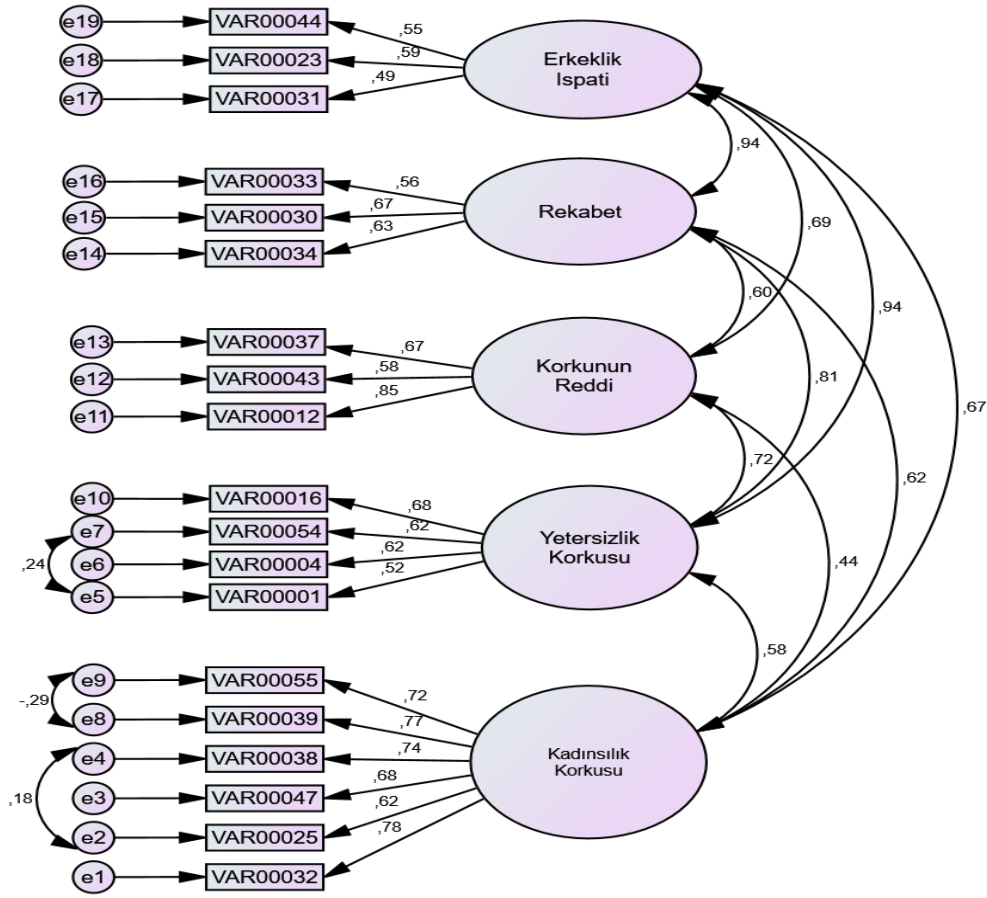
Tablo 2’de uyum indeksleri ve eşik değerlerine bakıldığında χ^2/df değerinin 3 ve altında olması modelin iyi uyuma sahip olduğuna, 3-5 arasında olması ise kabul edilebilir olduğuna; tahmin hatalarının ortalamasının karekökünü ifade eden (Root Mean Square Error of Approximation) RMSEA değerinin 0,05 ve altında olması mükemmel uyuma, 0,05 ile 0,08 arasında olması kabul edilebilir uyuma; RMR (Root Mean Square Residual) değerinin .05 ve altında olması mükemmel uyuma, 0,05 ile 0,08 arasında olması kabul edilebilir uyuma; CFI (Comparative Fit Index) değerinin 0,95 ve üstünde olması mükemmel uyuma, 0,95 ile 0,90 arasında olması kabul edilebilir uyuma; GFI (Goodness of Fit Index) değerinin 0,95 ve üstünde olması mükemmel uyuma, 0,95 ile 0,90 arasında olması kabul edilebilir uyuma; AGFI değerinin ise 0,90 ve üstünde olması mükemmel uyuma, 0,90 ile 0,85 arasında olması kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir (Byrne, 2016; Gürbüz ve şahin, 2018; Hu ve Bentler, 1998; Kline, 2016; akt. Gürbüz, 2019).

Tablo 3

Önerilen Model için Nihai Uyum İndeksleri ve Standart Uyum Kriterleri

Uyum İndeksleri	Mükemmel	Kabul edilebilir	Tahmin edilen model değeri	Tahmin Edilen Uyum
χ^2/df	≤ 3	≤ 5	2.127	Mükemmel
RMSEA	$\leq .05$	$\leq .08$	.063	Kabul edilebilir
RMR	$\leq .05$	$\leq .08$	.063	Kabul edilebilir
GFI	$\geq .95$	$\geq .90$	.900	Kabul edilebilir
AGFI	$\geq .90$	$\geq .85$	.863	Kabul edilebilir
CFI	$\geq .95$	$\geq .90$	.917	Kabul edilebilir

Beş alt faktör ve toplam 19 maddeden oluşan erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin birinci düzey çok faktörlü yapısı, AMOS 25 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle maksimum likelihood hesaplama yöntemi kullanılmıştır. Yapılan ilk DFA sonucunda literatürde kabul edilen GFI uyum iyiliği değerine ulaşamamıştır. Bunun üzerine düzeltme indeksleri incelenmiş e7 ile e5 arasında, e8 ile e9 arasında ve e1 ile e4 arasında modifikasyon yapılmış ve analiz tekrar edilmiştir. DFA neticesinde elde edilen uyu iyiliği değerleri ($\chi^2/sd= 2.127$; RMSEA= 0.63; RMR= .063; GFI =.900; AGFI=.863; CFI=.917) önerilen 5 faktörlü modelin veri ile uyumlu ve kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin öngörülen yapısının doğrulandığını göstermiştir. Ölçeğin yol şeması Şekil 2' de gösterilmiştir.

Şekil.2 ETCRÇÖ'nün Yapısına Dair DFA Grafiği

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeğinin Güvenirliğine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

ETCRÇÖ'nün güvenirliliği için DFA yapmak için toplanılan veri setinde Cronbach Alpha katsayısı kullanılarak .864 şeklinde bulunmuştur. ETCRÇÖ'nün güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

ETCRÇÖ'nün Güvenirlik Analizleri

Madde Toplam Korelasyon Değerleri				
	Madde Çıkarılırsa Ortalama	Madde Çıkarılırsa Varyans	Madde Toplam Korelasyonu	Madde Çıkarılırsa Alpha
Mad1	43.01	127.446	.386	.861
Mad4	43.62	123.770	.521	.855
Mad12	44.02	127.188	.416	.860
Mad16	43.72	123.233	.538	.854
Mad23	44.08	126.785	.483	.857
Mad25	44.94	132.952	.399	.860
Mad30	43.64	122.819	.563	.853
Mad31	43.40	125.620	.417	.860
Mad32	44.89	129.467	.509	.857
Mad33	43.58	127.641	.346	.863
Mad34	44.00	124.468	.536	.855
Mad37	43.71	130.061	.332	.863
Mad38	44.70	129.308	.531	.856
Mad39	44.72	128.269	.539	.856
Mad43	44.19	129.326	.378	.861
Mad44	43.44	125.334	.493	.856
Mad47	44.65	127.226	.517	.856
Mad54	43.62	123.377	.498	.856

Mad55	44.48	125.214	.578	.853
-------	-------	---------	------	------

Tablo 4 incelendiğinde tüm ölçeğin madde toplam korelasyonunun .332 ile .563 arasında değiştiği gözlemlenmektedir.

Ölçeğin Puanlanması ve Yorumlanması

Ölçek 19 maddeden oluşmakta ve ölçekten elde edilecek en düşük puan 19 en yüksek puan ise 95'tir. Maddelerden bir tanesi ters puanlanmaktadır. Yüksek puan yüksek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını ifade etmektedir.

Katılımcıların sosyodemografik değişkenlerine ait bulgular ve yorumlar.

Araştırma grubunun kişisel demografik bilgileri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Araştırma grubunun kendi demografik bilgilerine ilişkin tablo

Katılımcının Demografik Özelliği	F	%
Yaş	19 yaş ve altı	15.4
	20-22 yaş arası	47.6
	23-25 yaş arası	22.4
	26 yaş ve üstü	14.6
	Toplam	100
Okuduğu sınıf	1. sınıf	11.4
	2. Sınıf	20.8
	3. Sınıf	17.0
	4. Sınıf	35.4
	Lisansüstü	15.4
Cinsiyetten dolayı mesleğe dair söylem	Toplam	100.0
	Evet	21.6
	Hayır	78.4
	Toplam	100.0
Önceden psikolojik yardım alma	Evet	22.4
	Hayır	77.6
	Toplam	100.0
	Toplam	100.0

	Tek görüşme	24	28.9
Alınan Psikolojik Hizmetin Türü	4-5 seans	15	18.1
	Psikiyatrik muayene	41	49.4
	Grupla psikolojik Danışma	3	3.6
	Toplam	83	100.0
Alınan Psikolojik Hizmetin Süresi	1 gün	19	22.9
	2-4 hafta	7	8.4
	5 hafta ve daha fazla	37	44.6
	Düzenli olmayan	20	24.1
	Toplam	83	100.0

Araştırmaya katılan kişilerin çoğunlukla 20-22 yaş aralığında ve 4. Sınıf öğrencileri olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %21.6'sı cinsiyetinden dolayı bazı meslekleri yapamayacağını söylediğini ifade etmiştir. Daha önceden psikolojik olarak herhangi bir yardım alıp almadıkları sorulduğunda ise öğrencilerin %22.4'ü psikolojik destek aldıklarını ifade etmiştir. Alınan bu desteğin süresine bakıldığında %44.6'sının 5 hafta veya daha fazla psikolojik danışma hizmeti aldığı görülmüştür.

Araştırma grubunun ailelerine ilişkin bazı demografik bilgiler ve ebeveynlerinin ev içi iş paylaşımına ilişkin bilgiler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Araştırma grubunun ailesinin demografik bilgilerine ilişkin tablo

	Aile Demografik Özelliği	F	%
Anne öğrenim düzeyi	Okuryazar değil	41	11.1
	Okuma yazma biliyor	15	4.1
	İlkokul mezunu	144	38.9
	Ortaokul mezunu	56	15.1
	Lise mezunu	67	18.1
	Üniversite mezunu	45	12.2
	Lisansüstü	2	.5
	Toplam	370	100.0
Baba öğrenim düzeyi	Okuryazar değil	7	1.9
	Okuma yazma biliyor	16	4.3
	İlkokul mezunu	130	35.1

	Ortaokul mezunu	47	12.7
	Lise mezunu	76	20.5
	Üniversite mezunu	81	21.9
	Lisansüstü	13	3.5
	Toplam	370	100.0
Aile tipi	Çekirdek Aile	306	82.6
	Geniş Aile	35	9.5
	Tek Ebeveynli Aile	15	4.1
	Diğer	14	3.8
	Toplam	370	100.0
Kardeş sayısı	Tek çocuk	27	7.3
	2-3 kardeş	230	62.2
	4 kardeş ve daha fazla	113	30.5
	Toplam	370	100.0
Ev işleri dağılımı (Ütü. çamaşır vb.)	Sadece annem	144	38.9
	Sadece babam	4	1.1
	Annem ve babam birlikte	29	7.8
	Diğer	20	5.4
	Daha çok annem	172	46.5
	Daha çok babam	1	.3
	Toplam	370	100.0
Evdeki tamir işleri	Sadece annem	7	1.9
	Sadece babam	126	34.1
	Annem ve babam birlikte	43	11.6
	Diğer	48	13.0
	Daha çok annem	5	1.4
	Daha çok babam	141	38.1
	Toplam	370	100.0
Çocuk bakımı (kendiniz ya da kardeşiniz)	Sadece annem	147	39.7
	Sadece babam	2	.5
	Annem ve babam birlikte	87	23.5
	Diğer	14	3.8
	Daha çok annem	120	32.4
	Toplam	370	100.0

Araştırma grubun ailelerinin demografik bilgilerine ve ev işlerindeki paylaşımına ilişkin bilgiler Tablo 6'da verilmiştir. Katılımcıların %82,6'sı çekirdek aile yapısına sahiptir. Öğrencilerin %62,2'sinin 2 ya da 3 kardeşi vardır ve tek

çocuk olan yalnızca 27 kişi bulunmaktadır. Ütü ve çamaşır gibi ev işlerinde anneler daha aktif iken evdeki tamir işlerinde babalar daha aktif rol almaktadır. Çocuk bakımında ise yine anneler daha aktiftir. Daha çok babam diyen hiç öğrenci bulunmamaktadır.

Katılımcılardan “Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği (PYAKDÖ)”, “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği (ETCRÇÖ)” ve “Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği (EYATÖ)” aracılığıyla toplanan verilere ilişkin normallik dağılımları ve merkezi dağılım ölçütleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Ölçeklerin normallik dağılımları ve merkezi dağılım ölçütlerine ilişkin tablo

Değişkenler	N	Min.	Maks.	$\bar{X}$	S.s.	Çarpıklık	Basıklık
PYAKDÖ Toplam	370	10.00	34.00	22.235	4.896	0.402	-1.071
ETCRÇÖ Kadınsılık Korkusu	370	6.00	17.00	9.178	2.785	4.716	-1.909
ETCRÇÖ Yetersizlik Korkusu	370	3.00	15.00	8.105	2.639	1.488	-1.822
ETCRÇÖ Korkunun Reddi	370	3.00	15.00	7.816	2.639	0.464	-2.035
ETCRÇÖ Rekabet	370	4.00	13.00	8.618	1.728	-1.629	-1.525
ETCRÇÖ Erkeklik İspatı	370	4.00	18.00	10.948	2.947	-2.236	-1.403

ETCRÇÖ Toplam	370	24.00	64.00	44.667	7.776	-0.212	-0.636
EYATÖ Kadından Aşağı Kalmak	370	37.00	105.00	78.664	14.159	-2.503	-0.992
EYATÖ Koruyucu Tehdit	370	9.00	54.00	23.040	9.994	4.440	-0.762
EYATÖ Karar Merci	370	8.00	39.00	17.548	6.242	3.409	-1.011
EYATÖ Aile Reisi	370	8.00	53.00	21.948	7.670	4.330	2.434
EYATÖ Sert Görünme	370	8.00	35.00	26.081	5.829	-3.094	-1.146
EYATÖ Toplam	370	94.00	243.00	167.283	30.473	-0.881	-0.656

“Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği (PYAKDÖ)”, “Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği (ETCRÇÖ)” ve “Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği (EYATÖ)”nin çarpıklık ve basıklık katsayılarının kendi hatalarına bölünmesiyle standardize edilmiş puanları incelendiği zaman PYAKD Ölçeğinin toplam puanı, ETCRÇ Ölçeğinin yetersizlik, rekabet, toplam puanı ve EYAT Ölçeğinin toplam puanında verilerin $\pm 1,96$ değer aralığında normal dağıldığı (Liu vd., 2005; George ve Mallery, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2013) bulunmuştur.

Analizler yapılırken normal dağılım gösteren veriler için t testi, Pearson Korelasyon ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), normal dağılım göstermeyen veriler için ise Mann Whitney U, Spearman’s Rho Korelasyon ve Kruskal Wallis

testi uygulanmıştır. Ayrıca ölçeklerin toplam puanları arasındaki yordama düzeyini belirlemek amacıyla Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır.

Tablo 8'de katılımcıların yaşlarına ilişkin ölçeklerin normal dağılım boyutlarına göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 8

Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların yaş değişkenine göre ANOVA sonuçları

Değişken	Yaş	N	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
PYAKDÖ Toplam	19 yaş ve altı	57	22.91	4.94	3/366	.593	.620	
	20-22 yaş arası	176	22.10	4.94	3/366			
	23-25 yaş arası	83	22.36	4.62	3/366			
	26 yaş ve üzeri	54	21.75	5.13	3/366			
ETCRÇÖ Yetersizlik Korkusu	19 yaş ve altı	57	8.52	2.69	3/366	1.779	.151	
	20-22 yaş arası	176	8.23	2.75	3/366			
	23-25 yaş arası	83	7.96	2.47	3/366			
	26 yaş ve üzeri	54	7.46	2.36	3/366			
ETCRÇÖ Rekabet	19 yaş ve altı	57	8.24	1.85	3/366	3.381	.018*	D>A
	20-22 yaş arası	176	8.69	1.59	3/366			
	23-25 yaş arası	83	8.36	1.96	3/366			
	26 yaş ve üzeri	54	9.14	1.48	3/366			
ETCRÇÖ Toplam	19 yaş ve altı	57	44.75	7.34	3/366	.158	.925	
	20-22 yaş arası	176	44.91	8.06	3/366			
	23-25 yaş arası	83	44.36	7.21	3/366			
	26 yaş ve üzeri	54	44.24	8.24	3/366			
EYATÖ Toplam	19 yaş ve altı	57	164.91	30.86	3/366	.914	.434	
	20-22 yaş arası	176	169.98	30.10	3/366			
	23-25 yaş arası	83	164.10	30.18	3/366			
	26 yaş ve üzeri	54	165.87	31.74	3/366			

*p<0,05 A=19 yaş ve altı B=20-22 yaş arası C=23-25 yaş arası D=26 yaş ve üzeri

Tablo 8 incelendiğinde yalnızca ETCRÇÖ Rekabet alt faktöründe yaşa göre ($F_{366}=3,381$, $p<0,05$) anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre yaş değişkeninin ETCRÇÖ Rekabet alt boyutu üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek için Post-Hoc testlerinden varyanslar eşit olmadığı için Tamhane's T2 testi uygulanmıştır. Buna göre ETCRÇÖ Rekabet alt faktöründe 26 yaş ve üzeri ($\bar{X}=9,14$) olanlar ile 19 yaş ve

altında ($\bar{X}=8,24$) olanlar arasında 19 yaş ve altında olan katılımcıların lehine fark bulunmuştur. Yaş değişkeni ile ETCRÇÖ'nün diğer boyutlarında, PYAKDÖ ve EYATÖ'nün de toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Başka bir deyişle ETCRÇÖ'nün Yetersizlik Korkusu alt faktörü, ETCRÇÖ'nün toplam puanı, PYAKDÖ ve EYATÖ ölçeklerinin toplam puanlarının yaş değişkeninden etkilenmediği söylenebilir.

Tablo 9'da katılımcıların yaşlarına ilişkin ölçeklerin normal dağılmayan boyutlarına göre Kruskal Wallis sonuçları verilmiştir.

Tablo 9

Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların yaş değişkenine göre Kruskal Wallis sonuçları

Değişken	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X ²	P
ETCRÇÖ Kadınsılık Korkusu	19 yaş ve altı	57	165.93	3	2.900	.407
	20-22 yaş arası	176	190.89			
	23-25 yaş arası	83	181.69			
	26 yaş ve üzeri	54	194.44			
ETCRÇÖ Korkunun Reddi	19 yaş ve altı	57	212.88	3	6.313	.097
	20-22 yaş arası	176	177.66			
	23-25 yaş arası	83	193.29			
	26 yaş ve üzeri	54	170.17			
ETCRÇÖ Erkeklik İspatı	19 yaş ve altı	57	183.45	3	.874	.832
	20-22 yaş arası	176	189.21			
	23-25 yaş arası	83	186.53			
	26 yaş ve üzeri	54	174.00			
EYATÖ Aşağı Kalmaya Yön. Tehdit	19 yaş ve altı	57	198.62	3	3.441	.328
	20-22 yaş arası	176	191.05			
	23-25 yaş arası	83	169.55			

	26 yaş ve üzeri	54	178.07			
	19 yaş ve altı	57	174.29			
EYATÖ Koruyucu Role Yön. Tehdit	20-22 yaş arası	176	194.72	3	2.597	.458
	23-25 yaş arası	83	179.83			
	26 yaş ve üzeri	54	176.01			
	19 yaş ve altı	57	163.36			
EYATÖ Karar Merci	20-22 yaş arası	176	184.01	3	4.512	.211
	23-25 yaş arası	83	191.22			
	26 yaş ve üzeri	54	204.94			
	19 yaş ve altı	57	164.66			
EYATÖ Aile Reisi	20-22 yaş arası	176	193.45	3	3.650	.302
	23-25 yaş arası	83	189.06			
	26 yaş ve üzeri	54	176.13			
	19 yaş ve altı	57	195.50			
EYATÖ Sert Görünme	20-22 yaş arası	176	192.06	3	4.271	.234
	23-25 yaş arası	83	164.85			
	26 yaş ve üzeri	54	185.31			

p<0,05

Tablo 9’da yapılan Kruskal Wallis testine göre katılımcıların yaşları ile ölçeklerin normal dağılmayan boyutlarında anlamlı farkın olmadığı bulunmuştur (p>0,05). Başka bir deyişle normal dağılmayan katılımcıların

Tablo 10’da ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların sınıf düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 10

Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların sınıf düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçları

Değişken	Sınıf Düzeyi	n	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	p	Fark
PYAKDÖ Toplam	1.Sınıf	42	23,21	3,82	4/365	,888	,471	
	2.Sınıf	77	22,66	4,93	4/365			
	3.Sınıf	63	21,73	5,07	4/365			
	4.Sınıf	131	22,12	5,07	4/365			
	Lisansüstü	57	21,75	4,96	4/365			
ETCRÇÖ Yetersizlik Korkusu	1.Sınıf	42	8,29	3,00	4/365	3,176	,014*	C>E
	2.Sınıf	77	8,58	2,71	4/365			
	3.Sınıf	63	8,68	2,86	4/365			
	4.Sınıf	131	7,84	2,35	4/365			
	Lisansüstü	57	7,30	2,44	4/365			
ETCRÇÖ Rekabet	1.Sınıf	42	8,64	2,16	4/365	2,134	,076	
	2.Sınıf	77	8,13	1,63	4/365			
	3.Sınıf	63	8,89	1,61	4/365			
	4.Sınıf	131	8,71	1,52	4/365			
	Lisansüstü	57	8,75	1,99	4/365			
ETCRÇÖ Toplam	1.Sınıf	42	45,00	8,73	4/365	1,170	,324	
	2.Sınıf	77	45,48	7,48	4/365			
	3.Sınıf	63	44,35	7,83	4/365			
	4.Sınıf	131	45,05	7,51	4/365			
	Lisansüstü	57	42,79	7,93	4/365			
EYATÖ Toplam	1.Sınıf	42	160,29	36,50	4/365	1,379	,241	
	2.Sınıf	77	168,35	25,64	4/365			
	3.Sınıf	63	173,76	31,36	4/365			
	4.Sınıf	131	166,74	31,68	4/365			
	Lisansüstü	57	165,09	27,23	4/365			

*p<0,05 A=1. Sınıf B=2. Sınıf C=3. Sınıf D=4. Sınıf E=Lisansüstü

Tablo 10 incelendiğinde yalnızca ETCRÇÖ Yetersizlik Korkusu alt faktöründe sınıf seviyesine göre ($F_{365}=3,176$, $p<0,05$) anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre sınıf seviyesi değişkeninin ETCRÇÖ Yetersizlik alt faktörü üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek için Post-Hoc testlerinden varyanslar homojen olduğundan Bonferroni testi uygulanmıştır. Buna göre ETCRÇÖ Yetersizlik alt Korkusu alt faktöründe 3. Sınıfta ($\bar{X}=8,68$) olanlar ile Lisansüstünde ($\bar{X}=7,30$) olanlar arasında

Lisansüstünde olan katılımcıların lehine fark bulunmuştur. Buna göre yetersiz olma korkusu 3. Sınıf öğrencilerinde Lisansüstü öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu söylenebilir. Sınıf seviyesi değişkeni ile ETCRÇÖ'nün diğer boyutlarında, PYAKDÖ ve EYATÖ'nün de toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur.

Tablo 11'de katılımcıların sınıf düzeylerine ilişkin ölçüklerin normal dağılmayan boyutlarına göre Kruskal Wallis sonuçları verilmiştir.

Tablo 11

Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların sınıf düzeyi değişkenine göre Kruskal Wallis sonuçları

Değişken	Sınıf Seviyesi	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	Fark
ETCRÇÖ Kadınsılık Korkusu	1.Sınıf	42	178,65	4	11,035	,026*	B>C D>C E>C
	2.Sınıf	77	192,83				
	3.Sınıf	63	147,25				
	4.Sınıf	131	198,38				
	Lisansüst ü	57	193,32				
ETCRÇÖ Korkunun Reddi	1.Sınıf	42	198,81	4	10,840	,028*	A>E B>E C>E
	2.Sınıf	77	207,68				
	3.Sınıf	63	194,06				
	4.Sınıf	131	178,98				
	Lisansüst ü	57	151,25				
ETCRÇÖ Erkeklik İspatı	1.Sınıf	42	179,12	4	5,398	,249	
	2.Sınıf	77	196,73				
	3.Sınıf	63	171,69				
	4.Sınıf	131	196,24				
	Lisansüst ü	57	165,62				
EYATÖ Kadından Aşağı Kalma	1.Sınıf	42	173,82	4	4,827	,306	
	2.Sınıf	77	191,15				

	3.Sınıf	63	203,84			
	4.Sınıf	131	186,34			
	Lisansüstü	57	164,26			
	1.Sınıf	42	169,26			
	2.Sınıf	77	186,82			
EYATÖ Koruyucu Tehdit	3.Sınıf	63	198,84	4	2,141	,710
	4.Sınıf	131	182,15			
	Lisansüstü	57	188,63			
	1.Sınıf	42	156,08			
	2.Sınıf	77	184,75			
EYATÖ Karar Mercı Rolüne Yön. Tehdit	3.Sınıf	63	195,69	4	7,467	,113
	4.Sınıf	131	179,34			
	Lisansüstü	57	211,07			
	1.Sınıf	42	171,35			
	2.Sınıf	77	182,67			
EYATÖ Aile Reisi Rolüne Yön. Tehdit	3.Sınıf	63	204,98	4	3,935	,415
	4.Sınıf	131	188,35			
	Lisansüstü	57	171,67			
	1.Sınıf	42	173,20			
	2.Sınıf	77	195,40			
EYATÖ Sert Görünmeye Yön. Tehdit	3.Sınıf	63	215,79	4	8,626	,071
	4.Sınıf	131	176,13			
	Lisansüstü	57	169,24			
	1.Sınıf	42	173,20			
	2.Sınıf	77	195,40			

*p<0,05 A=1. Sınıf B=2. Sınıf C=3. Sınıf D=4. Sınıf E=Lisansüstü

Tablo 11'e göre ETCRÇÖ'nün Kadınsılık Korkusu ve Korkunun Reddi alt boyutlarında anlamlı farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır (p<0,05). Farkın hangi ortalamalardan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Mann Whitney U Testi sonucuna göre ETCRÇÖ'nün Kadınsılık Korkusu alt faktöründe 2. Sınıf (Sıra Ort.=192,83), 4. Sınıf (Sıra Ort.=198,38) ve Lisansüstü öğrencileri (Sıra

Ort.=193,32) ile 3. Sınıf (Sıra Ort.=147,25) öğrencileri arasında 3. Sınıf öğrencileri lehinde, ETCRÇÖ'nün Korkunun Reddi alt faktöründe ise 1. Sınıf (Sıra Ort.=198,81), 2. Sınıf (Sıra Ort.=207,68) ve 3. Sınıf (Sıra Ort.=194,06) ile Lisansüstü öğrencileri (Sıra Ort.=151,25) arasında Lisansüstü öğrencilerin lehinde farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre ETCRÇÖ'nün Kadınsılık Korkusu alt faktöründe 2. Sınıf, 4. Sınıf ve Lisansüstü öğrencilerinin 3. Sınıf öğrencilerine göre kadınsılık korkusu alanında daha fazla çatışma yaşadıkları söylenebilir. ETCRÇÖ'nün Korkunun Reddi alt faktöründe ise 1. Sınıf, 2. Sınıf ve 3. Sınıf öğrencilerinin Lisansüstü öğrencilerine göre korkunun reddi alanında daha fazla çatışma yaşadıkları söylenebilir. Tablo 12'de ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların cinsiyetlerinden dolayı bazı meslekleri seçip seçemeyeceği söylemine maruz kalma değişkenine göre t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 12

Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların cinsiyetten dolayı meslek seçimi söylemi değişkenine göre T testi sonuçları

Değişken	Meslek Seçimi Söylemi	N	$\bar{X}$	S.s	Sd	t	P
PYAKDÖ Toplam	Evet	80	21,44	4,65	368	-1.650	.100
	Hayır	290	22,46	4,95			
ETCRÇÖ Yetersizlik_Korkusu	Evet	80	8,64	2,95	368	1.875	.063
	Hayır	290	7,96	2,53			
ETCRÇÖ Rekabet	Evet	80	8,26	1,78	368	-2.094	.037*
	Hayır	290	8,72	1,70			
ETCRÇÖ Toplam	Evet	80	46,34	7,83	368	2.181	.030*
	Hayır	290	44,21	7,71			
EYATÖ Toplam	Evet	80	169,50	32,02	368	.734	.463

Hayır	290	166,67	30,06
-------	-----	--------	-------

*p<0,05

Tablo 12'ye göre ETCRÇÖ'nün Rekabet ve Toplam puan boyutlarında anlamlı farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır (p<0,05). ETCRÇÖ Rekabet alt faktörü ($t_{368}=-2.094$, p<0,05) ve ETCRÇÖ toplam puanda ($t_{368}=2.181$, p<0,05) cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalanlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Farkın hangi ortalamalar arasında olduğu incelendiği zaman ETCRÇÖ Rekabet alt faktöründe cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kaldım diyenler lehine iken ETCRÇÖ toplam puanda ise cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalmadım diyenlerin lehine olduğu görülmektedir. PYAKDÖ toplam, ETCRÇÖ Yetersizlik ve EYATÖ toplam puanlarında ise cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir (p>0,05).

Tablo 13'te ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalma değişkenine göre Mann Whitney-U Test sonuçları verilmiştir.

Tablo 13

Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalma değişkenine göre Mann Whitney-U Testi sonuçları

Değişken	Meslek Seçimi Söylemi	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	S.s	U	P
ETCRÇÖ Kadınsılık_Korkusu	Evet	80	190,19	190,19	2,79	11225,00	,654
	Hayır	290	184,21	184,21			
ETCRÇÖ Korkunun_Reddi	Evet	80	211,94	211,94	2,64	9485,00	,012*
	Hayır	290	178,21	178,21			
ETCRÇÖ Erkeklik_Is patı	Evet	80	209,71	209,71	2,95	9663,50	,021*

	Hayır	290	178,82	178,82			
EYATÖ Kadından Aşağı Kalmak	Evet	80	188,01	188,01	14,16	11399,00	,812
	Hayır	290	184,81	184,81			
EYATÖ Koruyucu Role Yön. Tehdit	Evet	80	198,84	198,84	9,99	10533,00	,207
	Hayır	290	181,82	181,82			
EYATÖ Karar Mercii Yön. Tehdit	Evet	80	190,56	190,56	6,24	11195,50	,632
	Hayır	290	184,11	184,11			
EYATÖ Aile Reisi Yön. Tehdit	Evet	80	194,11	194,11	7,67	10911,50	,416
	Hayır	290	183,13	183,13			
EYATÖ Sert Görünme	Evet	80	192,84	192,84	5,83	11012,50	,487
	Hayır	290	183,47	183,47			

*p<0,05

Tablo 13'te yapılan Mann Whitney U testine göre ETCRÇÖ Korkunun Reddi alt faktöründe ($U=9485.00$, $p<0,05$) ve ETCRÇÖ Erkeklik İspatı alt faktöründe ($U=9663.50$, $p<0,05$) cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalma arasında fark bulunmuştur. Farkın hangi ortalamalar arasında olduğu incelendiği zaman hem ETCRÇÖ Korku alt faktöründe hem de Erkeklik İspatı alt faktöründe cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapıp yapamayacağı söylemine maruz kalmadım diyenlerin lehine olduğu görülmektedir. ETCRÇÖ Kadınsılık ve EYATÖ'nün tüm alt boyutlarında ise cinsiyetinden dolayı herhangi bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p>0,05$).

Tablo 14'te ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların katılımcıların önceden psikolojik yardım alıp almama değişkenine göre t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 14

Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların psikolojik yardım alma durumlarına göre T testi sonuçları

Değişken	Yardım Alma	N	$\bar{X}$	S.s	sd	t	P
PYAKDÖ Toplam	Evet	83	21,92	5,34	368	-,633	,528
	Hayır	287	22,33	4,77			
ETCRÇÖ Yetersizlik_Korkusu	Evet	83	8,19	2,82	368	,342	,732
	Hayır	287	8,08	2,59			
ETCRÇÖ Rekabet	Evet	83	8,67	2,01	368	,299	,766
	Hayır	287	8,60	1,64			
ETCRÇÖ Toplam	Evet	83	43,57	7,86	368	-1,467	,143
	Hayır	287	44,99	7,74			
EYATÖ Toplam	Evet	83	171,13	32,29	368	1,308	,192
	Hayır	287	166,17	29,89			

*p<0,05

Tablo 15'te yapılan T testine göre katılımcıların yaşları ile ölçeklerin normal dağılım boyutlarında anlamlı farkın olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Buna göre PYAKDÖ toplam, ETRCRÇÖ Yetersizlik Korkusu alt faktörü, ETRCRÇÖ Rekabet alt faktörü, ETRCRÇÖ toplamı ve EYATÖ toplam puanlarında katılımcıların psikolojik yardım hizmeti alma ile almama durumları arasında fark bulunmamıştır. Tablo 15'te ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların daha önceden psikolojik yardım alıp almama değişkenine göre Mann Whitney-U Testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 15

Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların psikolojik yardım alma durumları değişkenine göre Mann Whitney-U Testi sonuçları

Değişken	Yardım Alma	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	S.s	U	P
ETCRÇÖ Kadınsılık Korkusu	Evet	83	165,53	13739,00	2,79	10253,00	,051
	Hayır	287	191,28	54896,00			

ETCRÇÖ Korkunun Reddi	Evet	83	163,91	13604,50	2,64	10118,50	,036*
	Hayır	287	191,74	55030,50			
ETCRÇÖ Erkeklik İspatı	Evet	83	179,19	14872,50	2,95	11386,50	,539
	Hayır	287	187,33	53762,50			
EYATÖ Aşağı Kalmak	Evet	83	188,43	15640,00	14,16	11667,00	,777
	Hayır	287	184,65	52995,00			
EYATÖ Koruyucu Tehdit	Evet	83	193,31	16044,50	9,99	11262,50	,450
	Hayır	287	183,24	52590,50			
EYATÖ Karar Merci	Evet	83	202,81	16833,00	6,24	10474,00	,094
	Hayır	287	180,49	51802,00			
EYATÖ Aile Reisi	Evet	83	183,14	15200,50	7,67	11714,50	,819
	Hayır	287	186,18	53434,50			
EYATÖ Sert Görünme	Evet	83	208,86	17335,50	5,83	9971,50	,024*
	Hayır	287	178,74	51299,50			

*p<0,05

Tablo 15'te yapılan Mann Whitney U testine göre ETCRÇÖ Korkunun Reddi alt faktöründe ($U=10118.50$, $p<0,05$) ve EYATÖ Sert Görünmeye Yönelik Algılanan Tehdit alt faktöründe ($U=9971.50$, $p<0,05$) daha önceden psikolojik yardım alıp almama durumunda anlamlı fark bulunmuştur. Farkın hangi ortalamalar arasında olduğu incelendiği zaman ETCRÇÖ Korkunun Reddi alt faktöründe daha önceden psikolojik yardım almayanların lehine olduğu görülmektedir. EYATÖ Sert Görünmeye Yönelik Algılanan Tehdit alt faktöründe ise daha önceden psikolojik yardım almayanların lehinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ETCRÇÖ Kadınsılık Korkusu, Erkeklik İspatı ve EYATÖ'nün Kadından Aşağı Kalmaya Yönelik Algılanan Tehdit, Koruyucu Tehdit, Karar Merci Rolüne Yönelik Algılanan Tehdit ve Aile Reisi Rolüne Yönelik Algılanan Tehdit alt

boyutlarında ise daha önceden psikolojik yardım alıp almama durumunda anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir ($p>0,05$).

Tablo 16'da ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların kardeş sayısı değişkenine göre ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 16

Ölçeklerden normal dağılım gösteren boyutların kardeş sayısı değişkenine göre ANOVA sonuçları

Değişken	Kardeş sayısı	N	$\bar{X}$	s.s	Sd	F	P	Fark
PYAKDÖ Toplam	Tek çocuk	27	24,19	5,77	2/367	6,100	,002*	A>B C>B
	2-3 kardeş	230	21,59	4,83	2/367			
	4 ve daha fazla	113	23,09	4,59	2/367			
ETCRÇÖ Yetersizlik	Tek çocuk	27	7,96	2,43	2/367	,723	,486	
	2-3 kardeş	230	8,00	2,54	2/367			
	4 ve daha fazla	113	8,35	2,88	2/367			
ETCRÇÖ Rekabet	Tek çocuk	27	8,41	1,80	2/367	,389	,678	
	2-3 kardeş	230	8,67	1,72	2/367			
	4 ve daha fazla	113	8,56	1,74	2/367			
ETCRÇÖ Toplam	Tek çocuk	27	44,22	8,01	2/367	4,166	,016*	C>B
	2-3 kardeş	230	43,87	7,37	2/367			
	4 ve daha fazla	113	46,41	8,30	2/367			
EYATÖ Toplam	Tek çocuk	27	173,89	28,64	2/367	3,744	,025*	B>C
	2-3 kardeş	230	169,59	30,48	2/367			
	4 ve daha fazla	113	161,01	30,14	2/367			

* $p<0,05$ A=Tek çocuk B=2-3 Kardeş C=4 kardeş ve daha fazla

Tablo 16 incelendiğinde PYAKDÖ ($F_{367}=6,100$, $p<0,05$), ETCRÇÖ ($F_{367}=4,166$, $p<0,05$) ve EYATÖ ($F_{367}=3,744$, $p<0,05$) toplam puanlarında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre kardeş sayısı değişkeninin ölçeklerin toplam puanları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Farkın hangi ortalamalar arasında olduğunu belirlemek için Post-Hoc testlerinden varyanslar homojen olduğundan Bonferroni testi uygulanmıştır. Buna göre PYAKDÖ toplam puanında tek çocuk ($\bar{X}=24,19$), 4 kardeş ve daha fazla ($\bar{X}=23,09$) olanlar ile 2-3 kardeş ($\bar{X}=21,59$) olanlar arasında 2-3 kardeş olan katılımcıların lehine fark bulunmuştur. Buna göre psikolojik yardım alma konusunda 2-3 kardeş olanların tek çocuk ya da 4 kardeş ve daha fazla kardeş olanlara göre anlamlı olarak daha söylenebilir. ETCRÇÖ toplam puanında 4 kardeş ve daha fazla ($\bar{X}=46,41$) olanlar ile 2-3 kardeş

($\bar{X}$ =43,87) olanlar arasında 2-3 kardeş olan katılımcıların lehine fark bulunmuştur. Buna göre 2-3 kardeş olanların 4 ve daha fazla kardeş olanlara göre cinsiyet çatışması anlamlı olarak daha düşüktür. EYATÖ toplam puanında 4 kardeş ve daha fazla ($\bar{X}$ =161,01) olanlar ile 2-3 kardeş ($\bar{X}$ =169,59) olanlar arasında 2-3 kardeş olan katılımcıların lehine fark bulunmuştur. Buna göre 2-3 kardeş olanlar 4 ve daha fazla kardeş olanlara göre erkekliğe yönelik tehdit algılaması daha düşüktür. Kardeş sayısı değişkeni ile ETCRÇÖ'nün Yetersizlik ve Rekabet alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Buna göre kardeş sayısı değişkeninin ETCRÇÖ'nün Rekabet ve Yetersizlik alt boyutlarında anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı söylenebilir.

Tablo 17'de katılımcıların kardeş sayılarına ilişkin ölçeklerin normal dağılmayan boyutlarına göre Kruskal Wallis sonuçları verilmiştir.

Tablo 17

Ölçeklerden normal dağılım göstermeyen boyutların kardeş sayısı değişkenine göre Kruskal Wallis sonuçları

Değişken	Kardeş sayısı	n	Sıra Ort.	Sd	χ^2	P	Fark
ETCRÇÖ Kadınsılık	Tek çocuk	27	214,22	2	11,229	,004*	A>B C>B
	2-3 kardeş	230	171,17				
	4 ve daha fazla	113	207,80				
ETCRÇÖ Korkunun Reddi	Tek çocuk	27	162,37	2	7,188	,027*	C>B
	2-3 kardeş	230	177,63				
	4 ve daha fazla	113	207,04				
ETCRÇÖ Erkeklik İspatı	Tek çocuk	27	178,63	2	3,125	,210	
	2-3 kardeş	230	179,07				
	4 ve daha fazla	113	200,24				
EYATÖ Aşağı Kalmak	Tek çocuk	27	200,19	2	5,860	,053	
	2-3 kardeş	230	193,67				
	4 ve daha fazla	113	165,36				
EYATÖ Koruyucu Tehdit	Tek çocuk	27	224,85	2	7,129	,028*	A>C
	2-3 kardeş	230	189,62				
	4 ve daha fazla	113	167,72				
EYATÖ Karar Merci	Tek çocuk	27	194,87	2	,982	,612	
	2-3 kardeş	230	188,28				
	4 ve daha fazla	113	177,60				
EYATÖ Aile Reisi	Tek çocuk	27	189,72	2	,639	,726	
	2-3 kardeş	230	182,05				
	4 ve daha fazla	113	191,51				
EYATÖ Sert Görünme	Tek çocuk	27	199,87	2	11,236	,004*	B>C
	2-3 kardeş	230	197,59				

	4 ve daha fazla	113	157,46
*p<0,05	A=Tek çocuk	B=2-3 Kardeş	C=4 kardeş ve daha fazla

Tablo 17'y'e göre ETCRÇÖ'nün Kadınsılık ve Korku alt boyutlarında, EYATÖ'nün de Koruyucu Tehdit ve Sert Görünme alt boyutlarında anlamlı farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farkın hangi ortalamalardan kaynaklandığını belirlemek için yapılan Mann Whitney U Testi sonucuna göre ETCRÇÖ'nün Kadınsılık Korkusu alt faktöründe Tek çocuk (Sıra Ort.=214,22) ve 4 ve daha fazla kardeş (Sıra Ort.=207,80) olan ile 2-3 kardeş (Sıra Ort.=171,17) olanlar arasında 2-3 kardeş olanlar lehinde, ETCRÇÖ'nün Korkunun Reddi alt faktöründe ise 4 ve daha fazla kardeş (Sıra Ort.=207,04) olanlar ile 2-3 kardeş (Sıra Ort.=177,63) olanlar arasında 2-3 kardeş olanların lehinde farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre ETCRÇÖ'nün Kadınsılık Korkusu alt faktöründe tek çocuk olanlar ve 4 ve daha fazla kardeşi olanlar 2-3 kardeşi olanlara göre kadınsı olma korkusu anlamlı olarak daha yüksektir denilebilir. ETCRÇÖ'nün Korkunun Reddi alt faktöründe ise 4 ve daha fazla kardeşi olanların 2-3 kardeşi olanlara göre yetersiz olma korkusu anlamlı olarak daha yüksektir denilebilir. EYATÖ'nün Koruyucu Role Yönelik Algılanan Tehdit alt faktöründe ise tek çocuk olanlar (Sıra Ort.=224,85) ile 4 ve daha fazla kardeşi (Sıra Ort.=167,72) olanlar arasında tek çocuk olanların lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. EYATÖ'nün Sert Görünmeye Yönelik Algılanan Tehdit alt faktöründe ise 2-3 kardeş olanlar (Sıra Ort.=197,59) ile 4 ve daha fazla kardeşi (Sıra Ort.=157,46) olanlar arasında 2-3 kardeş olanların lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre 4 ve daha fazla kardeşi olanlar hem Koruyucu Tehdit hem de Sert Görünme alt boyutlarında daha anlamlı olarak daha düşük puanlara sahiptirler.

Tablo 18'de PYAKDÖ, ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin toplam puanları arasındaki ilişkinin boyutunu ve varlığını incelemek amacıyla Pearson Korelasyon tablosu verilmiştir.

Tablo 18

PYAKDÖ, ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin toplam puanları arasındaki Pearson Korelasyon Tablosu

Ölçek	Pearson Korelasyon	PYAKDÖ Toplam	ETCRÇÖ Toplam	EYATÖ Toplam
PYAKDÖ Toplam	Pearson Korelasyon (r)	1		
	P			
	N	370		
ETCRÇÖ Toplam	Pearson Korelasyon (r)	,300**	1	
	P	,000		
	N	370	370	
EYATÖ Toplam	Pearson Korelasyon (r)	-,334**	-,495**	1
	P	,000	,000	
	N	370	370	370

**p<.01 (2-yönlü)

PYAKDÖ, ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin toplam puanları arasındaki ilişkiye ait bulgular incelendiği zaman ölçekler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda “PYAKDÖ” ile “ETCRÇÖ” arasında pozitif yönde orta bir ilişkinin olduğu ($r=.300^{**}$, $p<.01$), “PYAKDÖ” ile “EYATÖ” arasında pozitif yönde orta bir ilişkinin olduğu ($r=.334^{**}$, $p<.01$), “ETCRÇÖ” ile “EYATÖ” arasında pozitif yönde orta bir ilişkinin olduğu ($r=.495^{**}$, $p<.01$) tespit edilmiştir.

Tablo 19’da ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin alt faktörleri arasındaki ilişkinin boyutunu ve varlığını incelemek amacıyla Spearman’s Rho Korelasyon tablosu verilmiştir.

Tablo 19

PYAKDÖ, ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin alt boyutları arasındaki Spearman’s Rho Korelasyon Tablosu

Ölçek	Spearman’s Rho	ETCRÇÖ Kadınsılık	ETCRÇÖ Yetersizlik	ETCRÇÖ Korku	ETCRÇÖ Rekabet	ETCRÇÖ Erkeklik	EYATÖ Aşağı Kalmak	EYATÖ Koruyucu Tehdit	EYATÖ Karar Mercı	EYATÖ Aile Reisi	EYATÖ Sert Görünme
ETCRÇÖ Kadınsılık	Rho	1,000									
	P	.									
	N	370									
ETCRÇÖ Yetersizlik Korkusu	Rho	,275**	1,000								
	p	,000	.								
	N	370	370								
ETCRÇÖ Korkunun Reddi	Rho	,317**	,525**	1,000							
	p	,000	,000	.							
	N	370	370	370							

ETCRÇÖ Rekabet	Rho	-,106*	-,219**	-,234**	1,000						
	p	,042	,000	,000	.						
	N	370	370	370	370						
ETCRÇÖ Erkeklik İspatı	Rho	,350**	,454**	,355**	-,296**	1,000					
	p	,000	,000	,000	,000	.					
	N	370	370	370	370	370					
EYATÖ Aşağı Kalmak	Rho	-,492**	-,217**	-,154**	,154**	-,321**	1,000				
	p	,000	,000	,003	,003	,000	.				
	N	370	370	370	370	370	370				
EYATÖ Koruyucu Tehdit	Rho	-,221**	-,270**	-,226**	,176**	-,483**	,395**	1,000			
	p	,000	,000	,000	,001	,000	,000	.			
	N	370	370	370	370	370	370	370			
EYATÖ Karar Merci	Rho	-,034	-,187**	-,157**	,213**	-,350**	,122*	,635**	1,000		
	p	,509	,000	,002	,000	,000	,019	,000	.		
	N	370	370	370	370	370	370	370	370		
EYATÖ Aile Reisi	Rho	-,051	-,213**	-,176**	,106*	-,347**	,210**	,418**	,425**	1,000	
	p	,324	,000	,001	,042	,000	,000	,000	,000	.	
	N	370	370	370	370	370	370	370	370	370	
EYATÖ Sert Görünme	Rho	-,488**	-,130*	-,188**	,079	-,208**	,586**	,207**	,042	,020	1,000
	p	,000	,012	,000	,127	,000	,000	,000	,420	,703	.
	N	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370

*p<.05 (2-yönlü); **p<.01 (2-yönlü)

PYAKDÖ, ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin alt boyutları arasındaki ilişkiye ait bulgular incelendiği zaman ölçekler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan Spearman's Rho Korelasyon analizi sonucunda;

“EYATÖ Sert Görünme ile ETCRÇÖ Kadınsılık Korkusu” arasında negatif yönlü orta bir ilişki bulunmuştur (Rho= -488**, p<.01). “EYATÖ Sert Görünme ile ETCRÇÖ Korkunun Reddi, Erkeklik İspatı ve Yetersizlik Korkusu” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur (Rho= -188**, p<.01; Rho= -208**, p<.01; Rho=-130*, p<.05).

“EYATÖ Kadından Aşağı Kalmak ile ETCRÇÖ Yetersizlik Korkusu, Korkunun Reddi ve Erkeklik İspatı” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur (Rho=-217**, p<.01; Rho= -321*, p<.01;) “EYATÖ Kadından Aşağı Kalma ile ETCRÇÖ Rekabet” arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur (Rho=154**, p<0.1). “EYATÖ Kadından Aşağı Kalmak ile ETCRÇÖ Kadınsılık Korkusu” arasında negatif yönlü orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur (Rho=-492**, p<0.1).

“EYATÖ Koruyucu Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Kadınsılık korkusu” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur (Rho=-221**, p<0.1). “EYATÖ Koruyucu Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Yetersizlik korkusu” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur (Rho=-270**, p<0.1). “EYATÖ Koruyucu Role

Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Korkunun reddi” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-226^{**}$, $p<0.1$).. “EYATÖ Koruyucu Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Rekabet” arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=176^{**}$, $p<0.1$).. “EYATÖ Koruyucu Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Erkeklik İspatı” arasında negatif yönlü orta bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-483^{**}$, $p<0.1$)..

“EYATÖ Karar Mercı Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Yetersizlik korkusu” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-187^{**}$, $p<0.1$). “EYATÖ Karar Mercı Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Korkunun Reddi” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-157^{**}$, $p<0.1$). “EYATÖ Karar Mercı Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Rekabet” arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=213^{**}$, $p<0.1$). “EYATÖ Karar Mercı Role Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Erkeklik İspatı” arasında negatif yönlü orta bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-350^{**}$, $p<0.1$).

“EYATÖ Aile Reisi Rolüne Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Yetersizlik korkusu” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-213^{**}$, $p<0.1$). “EYATÖ Aile Reisi Rolüne Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Korkunun Reddi” arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-176^{**}$, $p<0.1$). “EYATÖ Aile Reisi Rolüne Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Rekabet” arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur ($Rho=106^{**}$, $p<0.5$). “EYATÖ Aile Reisi Rolüne Yönelik Tehdit ile ETCRÇÖ Erkeklik İspatı” arasında negatif yönlü orta bir ilişki bulunmuştur ($Rho=-347^{**}$, $p<0.1$).

Tablo 20’de ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin PYAKDÖ’yü yordama düzeylerine ilişkin Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi tablosu verilmiştir.

Tablo 20

ETCRÇÖ ve EYATÖ ölçeklerinin PYAKDÖ’yü yordama düzeyine ilişkin Çoklu Regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	Standart Hata _B	B	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	23,835	2,667	-	8,938	,000	-	-
ETCRÇÖ	,112	,035	,178	3,194	,002	,300	,164
EYATÖ	-,040	,009	-,246	-4,408	,000	-,334	-,224
R= 0,369	$R^2=0,136$						
$F_{(2,367)}=28,856$	$p=0,000$						

ETCRÇÖ ve EYATÖ değişkenlerinin birlikte PYAKTÖ puanları ile zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu söylenebilir ($R= 0,369$; $R^2= 0,136$; $p<0,01$). ETCRÇÖ ve EYATÖ birlikte PYAKDÖ'nün toplam varyansının yaklaşık %14'ünü açıklamaktadır.

Tablo 21'de ETCRÇÖ'nün PYAKDÖ'yü yordama düzeyine ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi tablosu verilmiştir.

Tablo 21

ETCRÇÖ'nün PYAKDÖ'yü yordama düzeyine ilişkin Basit Doğrusal Regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	Standart Hata _B	B	T	P
Sabit	13,791	1,420	-	9,715	,000
ETCRÇÖ	,189	,031	,300	6,038	,000
R= 0,300	R ² =0,090				
F _(1, 368) =36,455	p=0,000				

Basit doğrusal regresyon analizi sonucunda ETCRÇÖ'nün PYAKDÖ ile zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu söylenebilir ($R=.30$, $R^2= .09$, $p<.01$). Buna göre ETCRÇÖ PYAKDÖ'nün toplam varyansının %9'unu açıkladığı söylenebilir.

Bölüm 5

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölüm, araştırmadan elde edilen bulguların özetlenmesini, ilgili alanyazın kapsamında tartışılması ve yorumlanmasını içermektedir. Ayrıca sonuçlar doğrultusunda ilgililere önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç

Bu çalışmada, erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeği geliştirilmiş, ölçeğin geçerlik ve güvenirliğine dair sonuçlar aktarılmıştır. Ölçek geliştirmeye ek olarak katılımcıların erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının aile tipine, kardeş sayısına, anne baba öğrenim durumuna, evdeki çeşitli işlerin daha çok kimler tarafından yapıldığına, psikolojik yardım alıp almama durumuna göre değişip değişmediği incelenmiştir. Ayrıca erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının, psikolojik yardım aramada kendini damgalama ve erkeklığe yönelik algılanan tehdit düzeylerine göre ilişkisi de incelenmiştir ve bu doğrultuda araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir.

1. Erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını belirlemek amacıyla 5 alt boyuttan oluşan bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu bulunmuştur.
2. Katılımcıların ETCRÇÖ'den aldıkları puan ortalamaları yaş değişkenine göre sadece rekabet alt faktöründe anlamlı farklılık göstermiştir.
3. Katılımcıların ETCRÇÖ'den aldıkları puan ortalamaları sınıf değişkenine göre kadınsılık korkusu, yetersizlik korkusu ve korkunun reddi alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermiştir.
4. Katılımcıların ETCRÇÖ'den aldıkları puan ortalamaları daha önce cinsiyetinden ötürü bir mesleği yapamayacağı söylemine maruz kalma değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.
5. Katılımcıların ETCRÇÖ'den aldıkları puan ortalamaları daha önce psikolojik yardım alıp almama değişkenine göre sadece korkunun reddi alt faktöründe anlamlı farklılık göstermiştir.

6. Katılımcıların PYAKDÖ'den aldıkları puan ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.
7. Katılımcıların EYATÖ'den aldıkları puan ortalamalarının yaş değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.
8. Katılımcıların PYAKDÖ'den aldıkları puan ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.
9. Katılımcıların EYATÖ'den aldıkları puan ortalamalarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.
10. Katılımcıların PYAKDÖ'den aldıkları puan ortalamalarının daha önce psikolojik yardım alıp almama değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.
11. Katılımcıların EYATÖ'den aldıkları puan ortalamalarının daha önce psikolojik yardım alıp almama değişkenine göre farklılık göstermediği bulunmuştur.
12. Katılımcıların ETCRÇÖ'den aldıkları puan ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.
13. Katılımcıların PYAKDÖ'den aldıkları puan ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.
14. Katılımcıların EYATÖ'den aldıkları puan ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.
15. "PYAKDÖ" ile "ETCRÇÖ" arasında pozitif yönde orta bir ilişkinin, "ETCRÇÖ" ile "EYATÖ" arasında pozitif yönde orta bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.
16. ETCRÇÖ ve EYATÖ değişkenleri birlikte, PYAKTÖ puanları ile zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu ve ETCRÇÖ ve EYATÖ birlikte PYAKDÖ'nün toplam varyansının yaklaşık %14'ünü açıkladığı bulunmuştur.

Tartışma

Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin geçerlik ve güvenirliğine ilişkin bulguların tartışması. Bu çalışmada, O'Neil ve arkadaşları

(1986) tarafından geliştirilen ve sıklıkla yabancı literatürde incelenen erkek cinsiyet rolü çatışması ölçeğinin varlığına dayalı olarak uyarlama yerine Türkiye kültürüne özgü bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Veri toplama sürecinde bazı katılımcıların ifadelerine cevap vermekte zorlandıkları ve bu ifadelerden rahatsızlık duydukları araştırmacıya bildirilmiştir. Bu durum da erkeklik meselesinin hala bireyler için hassas ve kırılgan bir durum teşkil ettiğini göstermektedir. Öyle ki, ölçekte yer alan ifadelerin aslında eşcinseller hakkında sorulması gerektiğini ifade edenler olmuştur. Bu nedenle, bireylerin yaşadığı bu toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını incelemenin ve yürütmenin önemli olduğunu anlamak mümkündür. Çalışmanın alt problemlerinden biri ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olup olmadığına ilişkindir. Geliştirilen ölçeğin görünüş ve kapsam geçerliği bağlamında PDR alanında uzman 4 kişinin görüşüne başvurulmuş, 30 kişiden oluşan bir erkek üniversite öğrencisi grubu ile de pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Gelen görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemelere gidilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonrası ölçeğin 19 madde ve 5 alt boyuttan meydana geldiği bulunmuştur. Ölçek bu 5 faktörle birlikte açıklanan toplam varyansın %58'ini açıkladığı ve alt faktörlerdeki faktör yüklerinin .49 ile .82 arasında değiştiği görülmüştür. AFA sonucunda ortaya çıkan faktörlere bakıldığında birinci faktörün katılımcıların kadınsı olmaya dair korkularını içeren maddelerden oluşması sebebiyle “*kadınsılık korkusu*”, ikinci alt faktörün katılımcıların çeşitli durumlarda yetersizlik hissetmelerinden duydukları korkuyu içeren maddelerden oluşması sebebiyle “*yetersizlik korkusu*”, üçüncü alt faktörde katılımcıların korku durumlarını reddetme ifadelerinden oluşması sebebiyle “*korkunun reddi*”, dördüncü boyut erkeklerin birbirleriyle olan rekabeti anlatan ifadelerden oluştuğu için “*rekabet*” ve son faktör olan beşinci faktör katılımcıların erkekliklerini kanıtlama ihtiyacını belirten ifadelerden oluştuğu için “*erkeklik ispatı*” şeklinde isimlendirilmiştir.

O'Neil tarafından geliştirilen ölçek ve bu ölçekle yapılan yukarıda bazılarında bahsedilen çalışmalar incelendiğinde erkeklerin kadınsılık korkusu yaşadıkları, duygularını ifade etmekten kaçındıkları, güçsüz bir duruma düşme ihtimali dolayısıyla erkeklerin sürekli başarı ve rekabet peşinde koştukları, kişilerarası ilişkilerde homoseksüel olarak algılanmaktan ötürü korktukları ve bu

sebeplerden dolayı kendi davranışlarını kısıtladıkları ve kendi benlik değerlerini düşük olarak algıladıkları görülmüştür. Bunun yanında erkeklerin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasına ilişkin alanyazın incelendiğinde Chun Bun (2006) tarafından bir tez çalışması kapsamında yapılan 71 erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının incelendiği meta-analiz çalışmasında erkeklerin kişilerarası yakınlıkta problemler, kadınlara karşı agresyon ve yakınlıkta sorunlar yaşadıkları, dayanıksız olduğuna dair duygularını diğerleriyle paylaşmaktan kaçındıkları bulunmuştur.

Geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğini test etme amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin beş alt faktörden meydana geldiği bulunmuştur. Bu beş faktörlü yapıyı doğrulamak amacıyla 349 kişinin oluşturduğu farklı bir çalışma grubundan elde edilen verilerle doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Tahmin edilen modelle ilgili anlamlılık düzeylerine bunun yanında uyum indekslerine bakılmıştır. Analizler sonunda ki kare uyum indeksinin serbestlik derecesine oranının $\chi^2/sd = 2.127$ olduğu bulunmuştur. BU değerin 3'ün altında olması mükemmel uyuma işaret etmektedir. Diğer uyum indekslerine bakıldığında (RMSEA= 0.63; RMR= .063; GFI =.900; AGFI=.863; CFI=.917) değerlerin kabul edilebilir ve iyi uyum seviyelerinde olduğu görülmüştür.

Araştırmanın bir diğer alt problemi geliştirilen ölçeğin güvenirliğine ilişkindir. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha katsayısı ile incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .864 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların sosyodemografik bilgilerine ve diğer değişkenlere ilişkin tartışma

Katılımcıların ailesel özelliklerine ilişkin betimsel sonuçlarına ilişkin tartışma. Çalışma grubunun sosyo-demografik bilgilerinden elde edilen ev işlerinin daha çok kimler tarafından yapıldığı, tamir, onarım işlerinin daha çok kimler tarafından yapıldığı ve çocuk bakımını daha çok kimlerin üstlendiği sorularına gelen yanıtların genel anlamda Türkiye toplumunun var olan durumuyla benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. TÜİK'in 2016 hanedeki işlerden genellikle sorumlu kişilerin kim olduğuna dair raporunda yemek yapma, çamaşır-bulaşık yıkama (makineyle bile olsa), basit dikiş yapma, ütü yapma, evin günlük toplanması ve temizlenmesi gibi işlerle en çok kadınların uğraştığı, küçük bakım,

onarım, tamir işleri, evin badana boya işleri, faturaların ödenmesi vb. işlerle de en çok erkeklerin uğraştığı belirtilmiştir. Mevcut çalışmada da aile içindeki rol dağılımlarına bakıldığında katılımcıların ailelerinin geleneksel rolleri benimseyen ve uygulayan aileler olduğu yorumu yapılabilmektedir. Bu durumun bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik öğrenmelerinde etkili olabildiği varsayılabilir.

Katılımcıların yaş ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre psikolojik yardıma aramada kendini damgalama düzeylerine ilişkin tartışma. Araştırma sonucunda katılımcıların yaş ve sınıf düzeyi değişkenine göre psikolojik yardım aramada kendini damgalama düzeylerinin değişkenlik göstermediği görülmüştür. Yaş değişkenini ele alan çalışmalar incelendiğinde Reynders, Kerkhof, Molenberghs ve Audenhove'nın (2014) 18-65 yaş arası bireylerle yaptıkları çalışmada genç yetişkinlerin daha çok damgalanma yaşadıkları bulunmuştur. Bunun dışında bireylerin yaş bilgisinin istenildiği çalışmalarda yaş bazlı bir karşılaştırmaya gitmedikleri de görülmüştür. Mevcut çalışmada yaş ve sınıf düzeyine göre bir farklılık gözlenmemesi erkek üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım aramada kendini damgalama durumuna yönelik benzer görüşlere sahip olmaları ile açıklanabilir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması düzeylerine ilişkin tartışma. Araştırma sonucunda katılımcıların yaş değişkenine göre toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının değişkenlik göstermediği görülmüştür. Ölçek alt faktörlerine bakıldığında "Rekabet" alt faktöründe 26 yaş ve üzeri erkek katılımcılar ile 19 yaş ve altı katılımcılar arasında bir farklılık bulunmuştur. Bir başka deyişle daha yaşlı erkeklerin rekabet faktöründe gençlere göre nispeten daha fazla çatışma yaşadıkları bulunmuştur. Bu durum hakkında literatürle bağlantılı olarak kesin yorumların yapılması mümkün olmasa da yaş ilerledikçe erkeklerin gerek sosyal gerekse mesleki yaşamda sorumluluklarının artmasının çatışma yaşamlarına etkide bulunduğu söylenebilir. Chun Bun (2006) tarafından yapılan metaanaliz çalışmasında erkek cinsiyet rolü çatışmasının etkisinin yaşlı erkekler arasında gençlerden daha güçlü olduğu bulunmuştur. Bunun yanında O'Neil (2008)'in erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile ilgili yapılan çalışmaları derlediği araştırmasında iki çalışmada, yaş farklılıklarını ve toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını değerlendirmede anlamlı bir farklılık

bulunmamıştır (Mendelson, 1988; Stillson ve ark., 1991). Diğer yedi çalışmada toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile yaş arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Cournoyer ve Mahalik, 1995; Gough, 1999; Heath, 2005; Mahalik ve ark., 2001; Ross, 2004; Theodore ve Lloyd, 2000; Wester ve ark., 2005). Mevcut çalışma ile paralel olmayan sonuçları olan altı çalışma, yaşlı erkeklerin üniversite çağındaki erkeklere kıyasla önemli ölçüde daha az güç/rekabet ve kısıtlayıcı sevgi bildirdiğini göstermiştir (Brewer, 1998; Burke, 2000; Gough, 1999; Heath, 2005; Leka, 1998; Pytluk ve Casas, 1998). Literatüre bakıldığında yaş değişkenine göre erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının farklılaşıp farklılaşmadığına dair kesin sonuçlar bulunmamaktadır.

Katılımcıların sınıf düzeyi değişkenine göre erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması düzeylerine ilişkin tartışma. Araştırma sonucunda katılımcıların sınıf düzeyi değişkenine göre yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının sadece ölçeğin “korkunun reddi, yetersizlik korkusu ve kadınsılık korkusu” alt faktörlerinde farklılaştığı görülmüştür. Kadınsılık Korkusu alt faktöründe 2. Sınıf, 4. Sınıf ve lisansüstü öğrencilerinin 3. Sınıf öğrencilerine göre kadınsı olma korkusu daha yüksek bulunmuştur. Yetersizlik korkusu alt faktöründe 3. Sınıf öğrencilerinde lisansüstü öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu söylenebilir. Korkunun Reddi alt faktöründe ise 1. Sınıf, 2. Sınıf ve 3. Sınıf öğrencilerinin Lisansüstü öğrencilerine göre korku teşkil edecek durumlarda ve bunları reddetme konusunda daha fazla çatışma yaşadıklarını söylemek mümkündür. Bu durumların da genç bireylerin nispeten yaşlı bireylere göre daha atik, cesur davranıyor olmalarına, daha fazla risk alabilen bir yapıda bulunmalarına bağlanabilir. Çamur, Üner, Çilingiroğlu ve Özcebe’nin (2007) bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerin risk alma davranışlarını inceledikleri çalışmalarında yaş bazlı bir karşılaştırmaya gitmeseler de cinsiyet bazlı incelemede erkeklerin kızlara göre daha fazla risk alma davranışı gösterdikleri bulunmuştur. Bu riskli davranışlar arasında alkol kullanma, tabanca taşıma, şiddet uygulama vb. davranışlar bulunmaktadır.

Katılımcıların cinsiyetinden dolayı bir mesleği seçemeyeceği söylemi değişkenine göre yaşadıkları erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması düzeyine ilişkin tartışma. Araştırma sonucunda katılımcıların daha önce

cinsiyetinden dolayı bir mesleği yapmayacağı söylemine maruz kalıp kalmamalarına göre yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının ölçeğın toplamında ve rekabet, korkunun reddi, erkeklik ispatı alt faktörlerinde farklılaştığı görölmüşür. Daha önce cinsiyetinden ötürü bir mesleği seçemeyeceğı söylenen kişilerin rekabet alt faktöründe daha az çatışma yaşadıkları, korkunun reddi alt faktöründe ve erkeklik ispatı alt faktöründe daha fazla çatışma yaşadıkları ve ölçeğın toplamında da cinsiyetinden ötürü bir mesleği seçemeyeceğı söylenen kişilerin daha fazla çatışma yaşadığı görölmüşür. Cinsiyetçi söylemlerin bireyler üstünde olumsuz etkilere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Özdemir (2015) cinsiyetçi söylemler üzerine yaptığı çalışmasında bu söylemlerin toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri derinleştirdiğini, cinsiyetçiliğın dil aracılığıyla dolaşıma girdiğini ve yeniden üretildiğini ifade etmiştir.

Katılımcıların daha önce psikolojik yardım alıp almama değişkenine göre yaşadıkları erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması düzeyine ilişkin tartışma. Araştırma sonucunda katılımcıların daha önce psikolojik yardım alıp almama durumlarına göre yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının sadece korkunun reddi alt faktöründe farklılık gösterdiği bulunmuştur. Daha önce psikolojik yardım hizmeti almayanların korkunun reddi alt faktöründe daha fazla çatışma yaşadıkları bulunmuştur. Bireylerin psikolojik danışma hizmetini deneyimlemesi erkeklerin bu hizmete karşı sahip olunan önyargıların yıkılmasına sebebiyet vermiş olabilir. Bu da süreci deneyimlemeyen erkek katılımcıların daha fazla toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını açıklamaya yardımcı olabilir. Alanyazında psikolojik yardım hizmeti alıp almama değişkenine göre bir çalışmaya rastlanamamıştır. Fakat mevcut çalışmalar psikolojik yardım hizmetine yönelik olumsuz tutumlar ile cinsiyet rolü çatışması arasında anlamlı ilişkiler olduğunu (Mansfield, Addis ve Courtenay 2005) ortaya koymaktadır.

Katılımcıların kardeş sayısı değişkenine göre yaşadıkları erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması düzeyine ilişkin tartışma. Araştırma sonucunda katılımcıların kardeş sayısına göre yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde 4 ve daha fazla kardeş olanların diğerlerine göre daha fazla çatışma yaşadıkları bulunmuştur. Kalabalık bir aileye sahip olmanın mikro bir toplumsal yapıyı temsil ettiği varsayıldığında

böyle bir durumun birey daha fazla şekillendirdiği, birey üstünde daha etkili olduğu, cinsiyet rollerinin içselleştirilmesinde bir yaptırıma sahip olduğu söylenebilir. Literatüre bakıldığında benzer bir sonuç olarak toplumsal cinsiyet rolü tutum puan ortalamalarının 1 kardeşe sahip olan öğrencilerde 2 kardeşe ve 3 ve daha fazla kardeşe sahip olan öğrencilerden daha düşük olduğu saptanmıştır (Zeyneloğlu,2008).

Katılımcıların anne baba öğrenim durumu değişkenine göre yaşadıkları erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması düzeyine ilişkin tartışma.

Araştırma sonucunda katılımcıların anne baba göre öğrenim durumuna göre yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının farklılaşıp farklılaşmadığı dağılımların eşit olmaması sebebiyle belirlenememiştir. Literatüre bakıldığında sosyal öğrenme teorisyenlerinin genellikle aynı cinsiyetten ebeveyn rol modellerinin çocukların cinsiyete dayalı davranışlara sosyalleşmesi için çok önemli olduğunu vurguladıkları bilinmektedir. Bununla birlikte, daha eğitilmiş bir anneye sahip olmanın, erkeklerin geleneksel cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını etkilemediklerine dair bulgular da mevcuttur (Kiecolt ve Acock, 1988).

Uçar, Derya, Karaaslan ve Tunç'un (2017) yaptıkları çalışmada öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi ve aile tipinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını etkilediği bulunmuştur. Anne ve babası üniversite mezunu olanların ve çekirdek aile tipine sahip olan öğrencilerin eşitlikçi tutumlarının fazla olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların aile tipi değişkenine göre yaşadıkları erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması düzeyine ilişkin tartışma.

Araştırma sonucunda katılımcıların aile tipi değişkenine yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının farklılaşıp farklılaşmadığı dağılımların homojen olmaması sebebiyle belirlenememiştir. Tek ebeveynli ailelerdeki çocukların, yok olan ebeveyni telafi etmek için daha çeşitli ev işleri yaptıklarına dolayısıyla daha geniş, daha az geleneksel cinsiyet rolleri tanımlarını öğrendiklerine dair bir çalışmada tek ebeveynlerin daha geniş bir sorumluluk yelpazesine sahip olmaları ve dolayısıyla geleneksel olmayan rol modeli şeklinde davranışları sonucunda ebeveynlerin cinsiyet rol tutumları çocuklarının tutumlarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığı bulunmuş ayrıca hem kesitsel hem de boyuna çalışmalarda, boşanmış

kadınların evli kadınlardan daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumlarına sahip oldukları gözlenmiştir (Kiecolt ve Acock, 1988).

Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ve psikolojik yardımda aramada kendini damgalama arasındaki korelasyona ilişkin tartışma. Araştırma sonunda erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile psikolojik yardım aramada kendini damgalama arasında pozitif yönde orta bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Bireylerin farklı alanlarda yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışması ruh sağlığı hizmeti almaya yönelik görüşlerini de etkilemektedir. Mevcut çalışmada da çatışma arttıkça psikolojik yardım aramada kendini damgalamanın arttığı bulunmuştur. Ruh sağlığı hizmeti aldığı takdirde yaşanılacak kendini damgalama bu hizmeti almanın erkeklerin cinsiyet rolleriyle ilişkili olabilmektedir. Çünkü ruhsal bir yardım almak genellikle kadınlar için normal karşılanılabilir bir durum olarak kabul görmektedir. Bu sonucun mevcut literatürle paralel olduğunu söylemek mümkündür. Robertson ve Fitzgerald (1992); Rochlen, Land, ve Wong (2004); Rochlen ve O'Brien (2002); Tokar, Fisher, Schaub, ve Moradi (2000) gibi çalışmacıların yaptıkları çalışmalarda psikolojik yardım arama davranışına yönelik tutumlar ile toplumsal cinsiyet rolü arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Bunun yanında zayıf ilişki bulunan çalışmalar da mevcuttur. Berger, Levant, McMillian, Sellers (2005) tarafından yapılan çalışmada psikolojik yardım arayışına yönelik tutumların cinsiyet rolü çatışması ile ilişkisi nispeten zayıf bulunmuş, sadece erkekler arasındaki kısıtlayıcı sevgi davranışı alt boyutunda istatistiksel öneme sahip olduğu görülmüştür.

Erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ve erkeklığe yönelik algılanan tehdit toplam puanlarının psikolojik yardımda aramada kendini damgalamayı yordama düzeyine ilişkin tartışma. Araştırma sonunda ETCRÇÖ ve EYATÖ birlikte PYAKDÖ'nün toplam varyansının yaklaşık %14'ünü açıkladığı bulunmuştur. ETCRÇÖ'nün ise tek başına %9'unu açıkladığı bulunmuştur. Literatürde Chun Bun (2006) tarafından yapılan metanaliz çalışması incelendiğinde erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması ile psikolojik yardım arama davranışının birlikte ele alındığı çalışmaların (Berger, Levant, McMillian, Kelleher ve Sellers, 2005; Cortese, 2005; Blazina ve Watkins, 2000; Englar-Carlson, 2001; Good ve Wood 1995; Mendoza ve Cummings, 2001; Robertson ve Schwartz 2004; Rochlen, Land, ve Wong 2004) mevcut olduğu ve bu çalışmalarda etki

büyükliğünün düşük seviyelerde olduğu görölmektedir. Bu durum da erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını etkileyen birçok etmenin olduğuna ve hepsinin bu çatışmaya farklı etkide bulunduğuna işaret etmektedir.

Öneriler

Bu bölümde elde edilen sonuçlar ışığında ilgililere öneriler sunulmuştur.

Ruh Sağlığı Profesyonellerine Yönelik Öneriler

- ETCRÇÖ terapötik ortamda ele alınarak erkek danışanların getirdikleri sorunlar toplumsal cinsiyet rolü çatışması bağlamında ele alınabilir. Danışanların cinsiyetçilikten, toplumsal cinsiyet rollerinden nasıl etkilendiği psikolojik danışma ortamında irdelenebilir.
- Çeşitli terapi yaklaşımlarını benimseyen ruh sağlığı uzmanları erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını kendi mesleki perspektiflerinden inceleyerek ilgili literatüre destek sağlayabilirler.
- Psikolojik danışmanlara, psikologlara, ruh sağlığı profesyonellerine erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasına dair seminerler verilerek konu hakkında bilgilenmeleri sağlanabilir.
- Üniversite öğrencilerini ruh sağlığı hizmetleri konusunda rehberlik bu genç yetişkinlerin psikolojik sorunları ağırlaşmadan önce profesyonel psikolojik yardım almalarına yardımcı olabileceği gibi damgalanma algısını da kırmaya katkı sağlayabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü çatışmasını ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan bu ölçek, başta toplumsal cinsiyet alanındaki araştırmacılar, sosyal hizmet uzmanları, psikolog ve psikolojik danışmanlar, sosyologlar, erkeklik alanında çalışma yapan uzmanlar tarafından kullanılabilir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının erkek üniversite öğrencileri üzerinde yapılması çalışmanın bir sınırlılığı olarak kabul edilebilir. Çalışma yetişkin erkek ve evli erkekler üzerinde tekrarlanabilir. ETCRÇÖ kullanılarak erkek üniversite öğrencilerinin yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının yaygınlığı incelenebilir. Bunun yanında erkek

toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının stres, öfke, depresyon, benlik saygısı vb. farklı değişkenlerle birlikte incelenebilir.

- Yurtdışında erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması kavramının çokkültürlülük bağlamında da ele alındığı görülmüştür. Türkiye’de de farklı kültürlerde yaşayan, farklı geleneklerle büyümüş erkeklerin erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışması karşılaştırmalı olarak derinlemesine görüşmelerle incelenebilir.
- Erkekler ait oldukları karma veya homo-sosyal mekanlarda (iş yeri, ev, kahvehaneler, sosyal medya, spor vb.) ayrı ayrı ele alınarak yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
- Bazı erkekler kendilerinden beklenen toplumsal cinsiyet rollerine yönelik beklentileri rahat bir şekilde karşılayabilirken bazı erkeklerin neden çatışma yaşadığı derinlemesine görüşmeler yoluyla incelenebilir.
- Çalışmada katılımcıların aile tiplerine ilişkin veriler karşılaştırmaya imkan tanıyacak şekilde dağılmadığı için bu çalışmada erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının aile tipine göre farklılık gösterip göstermediği incelenememiştir. İlgili araştırmacılar “aile tipi”, “ağırlıklı olarak yaşanan yer”, “sosyoekonomik düzey” gibi değişkenlerle bu araştırmayı tekrarlayabilirler.
- Yurtdışı alanyazın incelendiğinde erkek toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının farklı yaş grupları (ergenler, üniversite öğrencileri, yetişkinler) ile çalışıldığı görülmüştür. Bu farklı yaş grupları ile ayrı ayrı nitel çalışmalar, atölyeler yapılabileceği gibi bu yaş gruplarının yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışması karşılaştırmalı olarak incelenebilir. Ayrıca boylamsal çalışmalar da erkeklerin zaman içinde yaşadıkları toplumsal cinsiyet rolü çatışmasının düzey ve alanlarındaki değişiklik aynı grup üzerinden nitel ve nicel şekilde izlenebilir.
- Araştırmada ölçek geliştirme sürecinde açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri kullanılmıştır. Araştırmacılar benzer ölçekler kullanarak ölçeğin geçerlik çalışmalarını farklı gruplarla tekrarlayabilirler.

Politikacılara Yönelik Öneriler

- Toplumsal cinsiyet rollerinin bireyleri nasıl kısıtladığına, bireyler için olumsuz etkilerde bulunduğu dair kamu spotları hazırlanabilir, sosyal medyada bu konu paylaşımına açılabilir, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik afiş ve broşür çalışmaları yapılabilir, küçük gruplar halinde bu konu hakkında paylaşım grupları oluşturabilir.
- Kitleleri yönlendirme ve etkileme gücüne sahip bireylerin cinsiyetçi söylemlerden uzak durması adına her kamu/özel kurum ve kuruluşlarına çağrıda bulunulabilir.

Kaynaklar

- Akay, S. (2016). *Ruh sağlığı ve erkeklik: Hegemonik erkeklik bağlamında ruhsal hastalığı olan erkeklerin yaşam deneyimlerini anlamak*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akçay, S. ve Başer, D. (2018). Toplumsal cinsiyet ve sosyal hizmet dersinin sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. içinde Yamaner, F. ve Eyüpoğlu, E. (Ed.), *İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Araştırma Örnekleri*. Ankara: Nobel. 287-296.
- Alemdaroglu, A. ve Demirtas, N. (2004). Biz Türk erkeklerini böyle bilmezdik!: Mynet'te erkeklik halleri. *Toplum ve Bilim: Aylık Sosyalist Kültür Dergisi*, 101, 206-224.
- Altınova, H. H. ve Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Amato, F. ve McDonald, J. (2008). Examining risk factors for homeless men: Gender role conflict, help-seeking behaviors, substance abuse and violence. *The Journal of Men's Studies*, 19(3), 227-235.
- Arıcı, F. (2011). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arnold, M. B. (2020). *The Relationship Between Gender Role Conflict and Sexual Decision Making among Heterosexual Black Men*. Doktora Tezi. Capella University, Minnesota.
- Arslan, A. D. (2018). Murathan Mungan'ın öykülerinde hegemonik erkekliğin tezahür alanı olarak beden:" Ökkeş ile Cengâver" ve" Ensar ile Civan" örnekleri. *Monograf Edebiyat Eleştirisi Dergisi*, 10, 24-46.
- Baran, B.H. (2019). Hegemonik erkeklik:Formülasyon,yeniden formülasyon ve genişleme. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 2(2), 295-303.

- (Barutçu, A. (2013). Türkiye'de erkeklik inşasının bedensel ve toplumsal aşamaları. Yayınlanmamış Doktora Tezi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Barutçu, A. (2015). Ucundan azıcıkla atılan sağlam temel: Türkiye'de sünnet ritüeli ve erkeklik ilişkisi. *Masculinities: A Journal of Identity and Culture*, 3, 129-155.
- Baughner, A. R. ve Gazmararian, J. A. (2015). Masculine gender role stress and violence: A literature review and future directions. *Aggression and Violent Behavior*, 24, 107-112.
- Bayar, Ö., Haskan-Avcı, Ö. ve Koç, M. (2018). Erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeği'nin (ETCRSÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fakültesi Dergisi*, 18(1), 57-76.
- Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 66-75.
- Berger, J. M., Levant, R., McMillan, K. K., Kelleher, W. ve Sellers, A. (2005). Impact of gender role conflict, traditional masculinity ideology, alexithymia, and age on men's attitudes toward psychological help seeking. *Psychology of Men ve Masculinity*, 6(1), 73.
- Blazina, C. ve Sttel, A.G. (2008). Gender role conflict and separation-individuation difficulties: Their impact on college men's loneliness. *The Journal of Men's Studies*, 16(1), 69- 81.
- Bozok, M. (2011). *Soru ve cevaplarla erkeklikler*. Sosyal Kalkınma ve cinsiyet Eşitliği Politikaları Merkezi Derneği, İstanbul.
- Bun, L. C. (2006). *A Meta-analytic Review of Male Gender Role Conflict and its Consequences*. Doktora Tezi. The Chinese University of Hong Kong, Hong Kong.
- Butler, J. (2005). *Cinsiyet Belası Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. Metis: İstanbul.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E. ve Demirel, Ş. K.(2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Connell, R. W. (2015). *Erkeklikler*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Connell, R. W. ve Connell, R. (2000). *The men and the boys*. California: University of California Press.
- Connell, R. W. ve Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & Society*, 19(6), 829-859.
- Cournoyer, R. J., ve Mahalik, J. R. (1995). Cross-sectional study of gender role conflict examining college-aged and middle-aged men. *Journal of counseling psychology*, 42(1), 11.
- Corrigan, P. (2004). How stigma interferes with mental health care. *American Psychologist*, 59(7), 614.
- Çamur, D., Üner, S., Çilingiroğlu, N. ve Özcebe, H. (2007). Bir üniversitenin bazı fakülte ve yüksekokullarında okuyan gençlerde bazı risk alma davranışları. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(3), 32-38.
- Demirel, G. (2016). *Toplumsal cinsiyet mağduriyetinde erkek*. 1st International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences, Madrid.
- Eftthim, P. W., Kenny, M. E. ve Mahalik, J. R. (2001). Gender role stress in relation to shame, guilt, and externalization. *Journal of Counseling & Development*, 79(4), 430-438.
- Eisler, R. M. ve Blalock, J. A. (1991). Masculine gender role stress: Implications for the assessment of men. *Clinical Psychology Review*, 11(1), 45-60.
- Eisler, R. M. ve Skidmore, J. R. (1987). Masculine gender role stress: Scale development and component factors in the appraisal of stressful situations. *Behavior Modification*, 11(2), 123-136.
- Eisler, R. M., Skidmore, J. R. ve Ward, C. H. (1988). Masculine gender-role stress: Predictor of anger, anxiety, and health-risk behaviors. *Journal of Personality Assessment*, 52(1), 133-141.

- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (Malatya örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Gallagher, K. E. ve Parrott, D. J. (2011). What accounts for men's hostile attitudes toward women? The influence of hegemonic male role norms and masculine gender role stress. *Violence Against Women*, 17(5), 568-583.
- Galligan, B.S., Barnett, V.R., Brennan, M.A. ve Israel, D.G. (2010). The effects of gender role conflict on adolescent and emerging adult male resiliency. *The Journal of Men's Studies*, 18 (1), 3-21.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update (10th ed.)*. Tamil Nadu: Pearson Education India.
- Goldberg, H. (1992). *Erkek olmanın tehlikeleri*. (Çev. S. Budak). İstanbul: Öteki Yayınevi.
- Goldberg, H. (2010). *Erkekler gerçekten ne ister?*. (Çev. S. Budak). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Good, G. E., ve Mintz, L. B. (1990). Gender role conflict and depression in college men: Evidence for compounded risk. *Journal of Counseling & Development*, 69(1), 17-21.
- Good, G. E. ve Wood, P. K. (1995). Male gender role conflict, depression, and help seeking: Do college men face double jeopardy?. *Journal of Counseling & Development*, 74(1), 70-75.
- Good, G. E., Dell, D. M. ve Mintz, L. B. (1989). Male role and gender role conflict: Relations to help seeking in men. *Journal of Counseling Psychology*, 36(3), 295.
- Gözütok, F. D., Toraman, Ç., ve Acar-Erdol, T. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeğinin (TCEÖ) geliştirilmesi. *Elementary Education Online*, 16(3).
- Gratch, A. (2002). *Erkekler dile gelse*. (Çev. A. Sakacı). İstanbul: Doğan Yayıncılık.
- Gutmann, M. C. (1997). Trafficking in men: The anthropology of masculinity. *Annual Review of Anthropology*, 26(1), 385-409.

- Güç, E. (2015). *Üniversite öğrencilerinin kendini damgalama, stresle başa çıkma tarzları ve psikolojik yardım arama tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürsoy, O. ve Gizir, C. A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım almaya yönelik tutumları: Sosyal damgalanma, kendini damgalama, öznel sıkıntıları açma, benlik saygısı ve cinsiyetin rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 137-155.
- Hacısoftaoğlu, İ. ve Elmas, S. (2015). "Kasların efendisi": Men's Health dergisinde fitness söylemi. *Fe Dergi*, 7(2), 20-34.
- Hajloo, N. ve Moghaddasi, K. (2015). Correlates of student's gender role conflict: Can gender role conflict predict psychological well-being?. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 18(1), 29-34.
- Harrison, J. (1978). Warning: The male sex role may be dangerous to your health. *Journal of Social Issues*, 34, 6586.
- Haskan-Avcı, Ö. (2020). Erkeklik çalışmaları. İçinde . Haskan-Avcı, Ö. (Ed.) *Toplumsal cinsiyet psikolojik danışma ve rehberlikte güncel konular*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Heppner, P. P. ve Heppner M. J. (2008). The gender role conflict literature: Fruits of sustained commitment. *The Counselling Psychologist*, 36(3), 455-461.
- Herdman, K. J., Choi, N., Fuqua, D. R. ve Newmann, J. L. (2012). Gender role conflict scale: Validation for a sample of gay men and lesbian women. *Psychological Reports*, 110(1), 227-232.
- Hobson, H. (2008). *The effects of mental health education on reducing stigma and increasing positive attitudes toward seeking therapy*. Doktora Tezi. Humboldt State University, California.
- Hooks, B. (2018). *Değişme isteği erkekler, erkeklik ve sevgi*. (Çev. Z. Kutluata) İstanbul: Bgst Yayınları.

- Horzum, Ş. (2018). Erkek ve erkeklik çalışmaları: sorunsaldan kuramsala. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 75-101.
- Kalkan, M. ve Odacı, H. (2005). Cinsiyet ve cinsiyet rolünün psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlarla ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 57-64.
- Kapıkıran, N. A. ve Kapıkıran, Ş. (2013). Psikolojik yardım aramada kendini damgalama ölçeği: geçerlik ve güvenirlik. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 131-141.
- Karaman, H. (2017). *Açımlayıcı faktör analizinde kullanılan faktör çıkartma yöntemlerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Kararlı Kuşçu, F. (2019). *Nihan Kaya'nın roman ve hikayelerinde kadın*. Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli.
- Kavasoğlu, İ., Rençbereli, M. ve Yenel, İ. F. (2017). Dans eden “erkek adamlar”: Erkek dansçıların deneyimlerine toplumsal cinsiyet analizi. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1768-1780.
- Kepekçi, E. (2012). (Hegemonik) erkeklik eleştirisi ve feminizm birlikteliği mümkün mü?. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2(11), 59-86.
- Kiecolt, K. J. ve Acock, A. C. (1988). The long-term effects of family structure on gender-role attitudes. *Journal of Marriage and the Family*, 50(3), 709-717.
- Kimmel, M. (2013). Homofobi olarak erkeklik: Toplumsal cinsiyet kimliğinin inşasında korku, utanç ve sessizlik (Çev. M. Bozok). *Fe Dergi*, 5 (2), 92-107.
- Kurt, A. (2013). “Hegemonik” erkeklikten “kadınsılaştırılmış” erkekliğe: Biscolata reklamlarında erkekliğin üretimi ve yeniden üretimi. (Ed. Prof. Dr. Muammer Tuna) Uluslararası Katılımlı 7. Ulusal Sosyoloji Kongresi Yeni Toplumsal Yapılanmalar: Geçişler, Kesişmeler, Sapmalar Bildiri Kitabı I, Muğla.

- Leong, F. T. ve Zachar, P. (1999). Gender and opinions about mental illness as predictors of attitudes toward seeking professional psychological help. *British Journal of Guidance ve Counselling*, 27(1), 123-132.
- Liu, C., Marchewka, J. T., Lu, J. ve Yu, C. S. (2005). Beyond concern—a privacy-trust-behavioral intention model of electronic commerce. *Information ve Management*, 42(2), 289-304.
- Liu, W. M., ve Iwamoto, D. K. (2006). Asian American men's gender role conflict: The role of Asian values, self-esteem, and psychological distress. *Psychology of Men & Masculinity*, 7(3), 153.
- Martin, E. (2017). Yumurta ve sperm: bilimin basmakalıp kadınlık ve erkeklik rollerine dayanarak oluşturduğu romantizm. (Çev. S. Saluk). *Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*, 31-32.
- Messerschmidt, J. W. (2019). *Hegemonik erkeklik: Formülasyon, yeniden formülasyon ve genişleme*. (Çev. Eleştirel Erkeklik İncelemeleri İnisiyatifi). İstanbul: Özyeğin Üniversitesi Yayınları.
- Newmann, S., Rocca, C., Zakaras, J., Ndunyu L., Gitome, S., Bukusi, E. ve Dworkin, S. (2018). Men's gender role conflict and contraceptive use: An examination in Kenya, *Contraception*, 98 (4), 358.
- O'Neil, J.M. (2008). Summarizing 25 years of research on men's gender role conflict using the gender role conflict scale. *The Counselling Psychologist*, 36 (3), 358-455.
- Oakley, A. (1972). *Sex, gender and society. revised edition*. Hampshire: Arena Gower Publishing.
- Okhakhume, A. S. (2012). Influence of psychological factors on self and perceived stigma and the efficacy of cognitive behaviour therapy in symptoms reduction among mentally ill patients. *IFE Psychologia: An International Journal*, 20(2), 39-50.
- O'Neil, J. M. (1981). Patterns of gender role conflict and strain: Sexism and fear of femininity in men's lives. *The Personnel and Guidance Journal*, 60(4), 203-210.

- Özbyay, C. (2013). Türkiye’de hegemonik erkekliği aramak. *Doğu Batı*, 63, 185-204.
- Özdemir, H. (2019). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinde Erkeklik ve Kadınlık Algısı: Bir Alan Araştırması. *Asya Studies-Academic Social Studies*, 10, 90-107.
- Özdemir, Y. D. (2015). Taciz anlatılarında cinsiyetçi söylemlerin yeniden inşası:# sendeanlat. *Moment Dergi*, 2(2), 80-103.
- Pederson, E. L. ve Vogel, D. L. (2007). Male gender role conflict and willingness to seek counseling: Testing a mediation model on college-aged men. *Journal of Counseling Psychology*, 54(4), 373.
- Reynders, A., Kerkhof, A. J. F. M., Molenberghs, G. ve Van Audenhove, C. (2014). Attitudes and stigma in relation to help-seeking intentions for psychological problems in low and high suicide rate regions. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 49(2), 231-239.
- Rustemeyer, R. (2001). Interrelations among gender-role conflict, typicality of occupations, and self-esteem. *Pxyhological Reporis*, 89,489-494.
- Sakallı, N. ve Türkoğlu, B. (2019). “Erkek” olmak ya da olmamak: Sosyal psikolojik açıdan erkeklik çalışmaları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22 (44), 52-76.
- Sarıgöl, H. (2015). Finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 200-218.
- Savaş, G. (2018). Türkiye’de yaşayan bireylerin toplumsal cinsiyet eşit (siz) liği algısı-gender (in) equality perception of individuals living in turkey. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 1(2), 101-121.
- Sayer, H. (2011). *Toplumsal cinsiyet eşitliğine erkeklerin katılımı*. Uzmanlık Tezi. Başbakanlık KSGM, Ankara.
- Schwartz, J. P., Waldo, M., ve Daniel, D. (2005). Gender-Role Conflict and Self-Esteem: Factors Associated With Partner Abuse in Court-Referred Men. *Psychology of Men & Masculinity*, 6(2), 109.
- Segal, L. (1992). *Ağır çekim: değişen erkeklikler değişen erkekler*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Selek, P. (2014). Sürüne sürüne erkek olmak. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Sezer, S. ve Gülleroğlu, D. (2016). Psikolojik yardım arama tutumlarını yordayan değişkenler: Kendini damgalama, özsaygı, psikolojik yardım almış olma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 75-93.
- Shidhaye, R., Lyngdoh, T., Murhar, V., Samudre, S. ve Krafft, T. (2017). Predictors, help-seeking behaviour and treatment coverage for depression in adults in Sehore district, India. *BJPsych Open*, 3(5), 212-222.
- Şanlı, A. S. (2019). Kültür çalışmaları ve feminizm bağlamında erkeklik çalışmalarına dair bir literatür analizi. *İmgelem*, 3(5), 287-304.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (Sixth edition)*. United States: Pearson Education.
- Tekke, A. ve Yıldız, S. (2020). Türk toplumundaki erkeklik yüklerinin lisansüstü tezler üzerinden analizi. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (6), 131-153.
- Türk Dil Kurumu (TDK, 2020). Erkek sözcüğünün anlamı. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 19.03.2020)
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 20018-2019). Cinsiyet ve Nedenine Göre İntihar İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr> adresinden erişilmiştir.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 20018-2019). Ölüm ve Cinsiyet İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr> adresinden erişilmiştir.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2018 2019). Gerçekleşme Şekline ve Cinsiyete göre İntihar İstatistikleri. <http://www.tuik.gov.tr> adresinden erişilmiştir.
- Türkoğlu, B. (2013). *Violence as a way of reconstrucing manhood: the role of threatened manhood and masculine ideology on violence against women*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Türkoğlu, B. ve Cingöz-Ulu, B. (2019). Masculinity ideology and threat to manhood as precursors of violence against women in Turkey. *Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 6(1), 183-207.

- Öngen, B., ve Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, (48), 1-18.
- Uçar, T., Derya, Y. A., Karaaslan, T. ve Tunç, Ö. A. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve şiddet davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 26(3), 96-103.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı. *Sosyoloji Konferansları*, (35), 29-56.
- Vogel, D. L., Wade, N. G. ve Haake, S. (2006). Measuring the self-stigma associated with seeking psychological help. *Journal of Counseling Psychology*, 53(3), 325–337.
- Vogel, D. L., Wade, N. G. ve Hackler, A. H. (2007). Perceived public stigma and the willingness to seek counseling: The mediating roles of self-stigma and attitudes toward counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 54, 40-50.
- Wade, J. C. (1995). Gender role perceptions and gender role conflicts of middle-class African American men. *Journal of African American Men*, 1(1), 103-120.
- Wahto, R. ve Swift, J. K. (2016). Labels, gender-role conflict, stigma, and attitudes toward seeking psychological help in men. *American Journal of Men's Health*, 10(3), 181-191.
- Wester, S. R. (2008). Male gender role conflict and multiculturalism: Implications for counseling psychology. *The Counseling Psychologist*, 36(2), 294-324.
- Wester, S. R. ve Lyubelsky, J. (2005). Supporting the thin blue line: gender-sensitive therapy with male police officers. *Professional Psychology: Research and Practice*, 36(1), 51.
- Yalçın, M. G. ve Tanrıverdi, V. (2018). “Kavanozu Açan” erkeklerle “Kafasını Kullanabilen” kadınlar: erkek üniversite öğrencilerinin erkeklik müzakereleri. *Erkeklikler: Kimlik ve Kültür Dergisi*, (9-10), 129-167.

- Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.
- Zamarripa, M. X., Wampold, B. E., ve Gregory, E. (2003). Male gender role conflict, depression, and anxiety: Clarification and generalizability to women. *Journal of Counseling Psychology*, 50(3), 333–338. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.50.3.333>
- Zara, A. ve Özdemir, B. (2013). Cinsiyet rolleri. içinde Yüksel, Ş., Gülseren, L. ve Başterzi, A. D. (Ed.), *Kadınların yaşamı ve kadınların ruh sağlığı*. Ankara: Türkiye Psikiyatri Derneği Yayınları.
- Zeyneloğlu, S. (2008). *Ankara’da hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Zeyneloğlu, S., ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.

Ek-A: Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız:

2. Sınıf Düzeyiniz:

- ☐ Hazırlık Sınıfı
- ☐ 1. Sınıf
- ☐ 2. Sınıf
- ☐ 3. Sınıf
- ☐ 4. Sınıf
- ☐ 5. Sınıf

3. Bölümünüz:

4. Aile tipiniz:

- ☐ Çekirdek aile (anne baba ve kardeşlerin birlikte yaşadığı aile)
- ☐ Geniş aile (anne, baba, kardeşler, büyükanne, büyükbaba ve diğer birinci derece akrabaların birlikte yaşadığı aile)
- ☐ Tek ebeveynli aile (sadece anne veya sadece baba ile yaşanılan aile)
- ☐ Diğer

1. Annenizin Öğrenim Durumu:

- ☐ Okur yazar değil
- ☐ Okuma yazma biliyor.
- ☐ İlkokul mezunu
- ☐ Ortaokul mezunu
- ☐ Lise mezunu
- ☐ Üniversite mezunu
- ☐ Lisansüstü mezunu

2. Babanızın Öğrenim Durumu:

- ☐ Okur yazar değil
- ☐ Okuma yazma biliyor.
- ☐ İlkokul mezunu
- ☐ Ortaokul mezunu
- ☐ Lise mezunu
- ☐ Üniversite mezunu
- ☐ Lisansüstü mezunu

3. Siz dahil kaç kardeşsiniz?

- ☐ Tek kardeş
- ☐ 2-3 kardeş

- () 4 ve daha fazla
4. **Size cinsiyetinizden ötürü belli meslekleri seçemeyeceğiniz söylendi mi?**
- () Evet
- () Hayır
5. **Evinizdeki işleri (bulaşık yıkama, çamaşır yıkama, ütü vb.) en çok kim/kimler yapar/dı?**
- () Sadece annem
- () Sadece babam
- () Annem ve babam birlikte
- () Daha çok annem
- () Daha çok babam
- () Diğer
6. **Evinizdeki tamir işlerini en çok kim/kimler yapar/dı?**
- () Sadece annem
- () Sadece babam
- () Annem ve babam birlikte
- () Daha çok annem
- () Daha çok babam
- () Diğer
7. **Sizin ve/veya kardeşlerinizin bakımıyla (yemeğinin hazırlanması, giysilerin yıkanması, ihtiyaçlarınızın karşılanması vb.) en çok kim / kimler ilgilenir/di?**
- () Sadece annem
- () Sadece babam
- () Annem ve babam birlikte
- () Daha çok annem
- () Daha çok babam
- () Diğer
8. **Daha önce bir psikolojik yardım hizmeti aldınız mı?**
- () Evet
- () Hayır
9. **Aldığınız psikolojik hizmetin türü nedir?**
- () Tek görüşmelik psikoterapi / psikolojik danışma
- () 4-5 seans veya daha fazla
- () Psikiyatrik muayene (ilaç desteği)

() Grupla psikolojik danışma yaşantısı

10. Aldığınız psikolojik yardım hizmetinin süresi nedir?

() 1 gün

() 2 gün – 4 hafta

() 5 hafta ve daha uzun

() Düzenli olmayan birkaç görüşme

Ek-B: Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği

Açıklama: İnsanlar yardım aramaya ilişkin sorunlarla karşılaşır. Bu yardım aramanın ne anlama geldiğini ilişkin tepkileri getirebilir. Bu durumlar ilgili nasıl davrandığınızı tanımlayan cümledeki düşünceye ne derece katıldığınızı belirtiniz

	1-Tamamen katılmıyorum	2-Katılmıyorum	3-Katılmam ve katılmamam eşit	4-Katılıyorum	5-Tamamen katılıyorum
1. Psikolojik yardım için bir terapistle gitseydim kendimi yetersiz hissederdim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Uzman yardımı ararsam kendime olan güvenim sarsılmaz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Psikolojik yardım aramak kendimi daha az zeki hissetmeme yol açar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Bir terapist ile konuşsaydım, kendime olan saygım artardı	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Bir terapisti görmeye karar verdiğim için, kendime ilişkin görüşüm değişmez.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Psikolojik yardım için bir terapist istemek kendimi yeteriz hissettirir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Uzman yardımı aramayı seçersem kendimi iyi hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Bir terapistle gidersem, kendimi daha az mutlu hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Çözemediğim bir problem için uzman yardımı ararsam, kendime olan güvenim değişmez.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Kendi problemlerimi çözemezsem, kendimi kötü hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek-C: Erkek Toplumsal cinsiyet Rolü Çatışması Ölçeği Örnek Maddeler

ETCRÇÖ Aşağıda yer alan ifadeleri size uygunluk derecesine göre işaretleyiniz.	(1) Kesinlikle katılmıyorum.	(2) Katılmıyorum.	(3) Kararsızım.	(4) Katılıyorum.	(5) Tamamen Katılıyorum.
1. Ailemin maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmeyi erkek olmamın bir gereği olarak düşünürüm.	1	2	3	4	5
2. Diğer erkeklerden fiziksel olarak daha güçlü olmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
3. "Erkek gibi" olmadığımı duymak benim için katlanılamaz bir şeydir.	1	2	3	4	5
4. Herhangi bir fiziksel etkinlikte canım yansa da mız mız görünmemek için renk vermem.	1	2	3	4	5
5. Bir kadından hoşlansam da bir erkek olarak reddedilme fikri hoşuma gitmediği için açılmadığım olur.	1	2	3	4	5
6. Ev işlerini (ütü, temizlik, bulaşık, çamaşır, yemek vb.) yaptığımda "light erkek" olarak görülmekten endişe ederim..	1	2	3	4	5
7. Partnerimin isteklerini yerine getirmeye çalıştığımda diğerlerinin beni "hanımcı" olarak etiketlemelerinden çekinirim.	1	2	3	4	5

Ek-Ç: Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği

Aşağıda yaşantınız boyunca kendinizi içinde bulabileceğiniz bazı durumlar sıralanmıştır. Bu durumlar tarafınızdan yaşanmış veya yaşanmamış olabilir. Lütfen belirtilen durumların size ne ölçüde rahatsızlık verebileceğini düşünüp, 1 den 7 ye kadar verilmiş ölçekte her bir madde için size uygun numarayı işaretleyiniz.

	Son derece rahatsız hissedirim.	Biraz rahatsız hissedirim.	Rahatsız hissedirim	Emin değilim.	Rahatsız hissetmem.	Biraz rahat hissedirim.	Son derece rahat hissedirim.
1. İşsiz olmak.	1	2	3	4	5	6	7
2. Eşinizin/ sevgilinizin sözünüzü dinlememesi	1	2	3	4	5	6	7
3. Arkadaşlarınızın duygusal olarak dayanıksız olduğunuzu düşünmesi.	1	2	3	4	5	6	7
4. Yanınızdaki kadına laf atılması	1	2	3	4	5	6	7
5. Başkalarının gücüne güvenerek hareket etmek	1	2	3	4	5	6	7
6. Eşinizin/sevgilinizin sizi terk ettiğini arkadaşlarınıza söylemek	1	2	3	4	5	6	7
7. Eşinizin/sevgilinizin size saygı göstermemesi	1	2	3	4	5	6	7
8. Eşinizin/sevgilinizin sizden daha iyi bir statü de çalışıyor olması	1	2	3	4	5	6	7
9. Eşinizin/sevgilinizin tanımadığınız kişilerle beraber dışarıda olması	1	2	3	4	5	6	7
10. Sevdiklerinize laf eden birisi ile kavgaya girememek	1	2	3	4	5	6	7
11. Eşinizin sevgilinizin sözünü dinlemek durumunda kalmak	1	2	3	4	5	6	7
12. Çocuklarınızın ve eşinizin ihtiyaçlarını karşılayamamak	1	2	3	4	5	6	7
13. Eşinizin/sevgilinizin karar verirken size danışmaması	1	2	3	4	5	6	7
14. Çalıştığınız yerde yöneticinizin kadın olması	1	2	3	4	5	6	7
15. Eşinizin/sevgilinizin dışarıdayken çok sarhoş olması	1	2	3	4	5	6	7
16. Başkaları tarafından güçsüz algılanmak	1	2	3	4	5	6	7
17. Başkalarının yanında sevecen duygularınızı açıkça göstermek	1	2	3	4	5	6	7
18. Yakın çevrenizin işsiz oluşunu hakkında konuşması	1	2	3	4	5	6	7
19. Eşinizin/sevgilinizin aldığı Kararlardan size bahsetmemesi	1	2	3	4	5	6	7
20. Eşinizin/sevgilinizin yanında kavgada yenilmek	1	2	3	4	5	6	7
21. Bir erkeğe sarılmak	1	2	3	4	5	6	7

22. Eşinizin/sevgilinizin çalışmıyor oluşunuzu sıklıkla gündeme getirmesi	1	2	3	4	5	6	7
23. Eşinizin sevgilinizin sizi terk etmesi	1	2	3	4	5	6	7
24. Eşinizin sevgilinizin geç saatte yalnız başına dışarıda olması	1	2	3	4	5	6	7
25. Fiziksel olarak güçlü görünmemek	1	2	3	4	5	6	7
26. Bir erkeğe karşı Sevginizi Dile getirmek	1	2	3	4	5	6	7
27. Annenizden veya babanızdan para alıyor olmak	1	2	3	4	5	6	7
28. Eşinizin/sevgilinizin verdiğiniz kararlara uymaması	1	2	3	4	5	6	7
29. Eşinizin/sevgilinizin sizden daha eğitilmiş olması	1	2	3	4	5	6	7
30. Eşinizin/sevgilinizin eve geç saatte dönmesi	1	2	3	4	5	6	7
31. Erkeklerle kazanç konusunda mukayese edilmek	1	2	3	4	5	6	7
32. Eşinize/sevgilinize sevginize karşı Sevginizi açıkça ifade etmek	1	2	3	4	5	6	7
33. Siz çalışmıyorken eşinizin çalışması	1	2	3	4	5	6	7
34. Eşinizden ve çocuklarından Görmemek	1	2	3	4	5	6	7
35. Eşinizin sevgilinizin size bağınası	1	2	3	4	5	6	7
36. Eşinizin sevgilinizin dikkat çekecek şekilde giyinmesi	1	2	3	4	5	6	7
37. Kendinizi tehlikelerden tek başına koruyacak güçte olmamak	1	2	3	4	5	6	7
38. Çocuklarınıza başkalarının yanında ilgi göstermek	1	2	3	4	5	6	7
39. Eşinizin ailesinden maddi destek alıyor olmak	1	2	3	4	5	6	7
40. Sizden uzun biriyle beraber olmak	1	2	3	4	5	6	7
41. Eşinizin/sevgilinizin kararlarınıza müdahale etmesi	1	2	3	4	5	6	7
42. Kavga edecek cesareti bulamamak	1	2	3	4	5	6	7
43. Eşinizi/sevgilinizi tanımadığınız bir adamın eve bırakması	1	2	3	4	5	6	7
44. Bir konuda basarisiz olunca yardım istemek	1	2	3	4	5	6	7
45. Evde yemekleri çoğunlukla sizin yapmanız	1	2	3	4	5	6	7
46. Eşinizin/sevgilinizin maddi isteklerini karşılayamamak	1	2	3	4	5	6	7
47. Yakın çevrenizden bir kadının sizden daha zeki olduğunu göstermesi	1	2	3	4	5	6	7
48. Eşinizin/sevgilinizin kararlarınıza saygı duymaması	1	2	3	4	5	6	7
49. Eşinizin geliri yeterli olduğu için çalışmamak	1	2	3	4	5	6	7
50. Eşinizin/sevgilinizin kararlarınıza başkalarının yanında karşı çıkması.	1	2	3	4	5	6	7
51. İş yerinde, bir kadının sizden daha başarılı olması	1	2	3	4	5	6	7
52. Maddi imkânınız yeterli olduğu için çalışmamak	1	2	3	4	5	6	7
53. Eşinizin/sevgilinizin tek başına karar alması	1	2	3	4	5	6	7
54. Hesabi eşinizin/sevgilinizin ödemesi	1	2	3	4	5	6	7
55. Ailede kararları genellikle eşinizin vermesi	1	2	3	4	5	6	7
56. Evliyken ıssız kalmak	1	2	3	4	5	6	7

57. Esinizin/sevgilinizin haber vermeden eğlenmeye gitmesi	1	2	3	4	5	6	7
58. Sizden daha başarılı biriyle beraber olmak	1	2	3	4	5	6	7
59. Çalışmıyorken evlenmiş olmak	1	2	3	4	5	6	7
60. Karşı cinsten birinin durumu kontrol altına almasına izin vermek	1	2	3	4	5	6	7
61. Başkalarının yanında esinize/sevgilinize fazla ilgi göstermek	1	2	3	4	5	6	7
62. Esinizden/sevgilinizden para alıyor olmak	1	2	3	4	5	6	7
63. Bir kadının zekânızı küçümsemesi	1	2	3	4	5	6	7
64. Esinizi/sevgilinizi kötü bir durumdan koruyamamak	1	2	3	4	5	6	7
65. Dikiş dikmek	1	2	3	4	5	6	7
66. Eve sizden sonra gelen esinize yemeği hazırlamak	1	2	3	4	5	6	7
67. Siz öğrenciyken esinizin çalışıyor olması	1	2	3	4	5	6	7
68. Oyunda bir kadına mağlup olmak	1	2	3	4	5	6	7
69. Bir erkeğin başkalarının yanında size yakın davranması	1	2	3	4	5	6	7
70. Başkalarının yanında kahkahalarla gülmek	1	2	3	4	5	6	7
71. Esinizin/sevgilinizin sizden fazla kazanıyor olması	1	2	3	4	5	6	7
72. Bir şeylerden korktuğunuzu dile getirmek durumunda kalmak	1	2	3	4	5	6	7
73. Kimse yokken ağlamak	1	2	3	4	5	6	7
74. Esinizin/sevgilinizin, tanımadığınız bir erkek arkadaşıyla sohbet etmesi.	1	2	3	4	5	6	7
75. Düzenli bir kazancınızın olmaması	1	2	3	4	5	6	7
76. Esinizin/sevgilinizin başkalarının yanında size fazla ilgi göstermesi.	1	2	3	4	5	6	7
77. Dayak yiyeceğinizi bildiğiniz bir tartışmadan uzaklaşmak	1	2	3	4	5	6	7
78. Ailenizi geçindirmek için esinizin de çalışmasına ihtiyaç duymak.	1	2	3	4	5	6	7
79. Bir arkadaşınızdan daha az atletik olmak	1	2	3	4	5	6	7
80. Başkalarının yanında ağlamak	1	2	3	4	5	6	7
81. Esiniz çalışırken çocuklara bakmak	1	2	3	4	5	6	7
82. Ev işlerini çoğunlukla sizin yapmanız	1	2	3	4	5	6	7

Ek-D: Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği İzni

Burcu YAPAR:

Necla ve Şahin hocam, merhabalar,

Ben Burcu Yapar. Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Özlem Haskan Avcı yönetiminde toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili bir tez çalışması yürütüyorum. Sizlerin " Psikolojik Yardım Aramada Kendini Damgalama Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirliği'ni yaptığınız çalışmanızı izniniz olursa tezimde kullanmak istiyorum.

iyi çalışmalar dilerim

Necla Acun KAPIKIRAN:

Merhaba Burcu,

Ölçek ekte.

İyi çalışmalar diliyorum

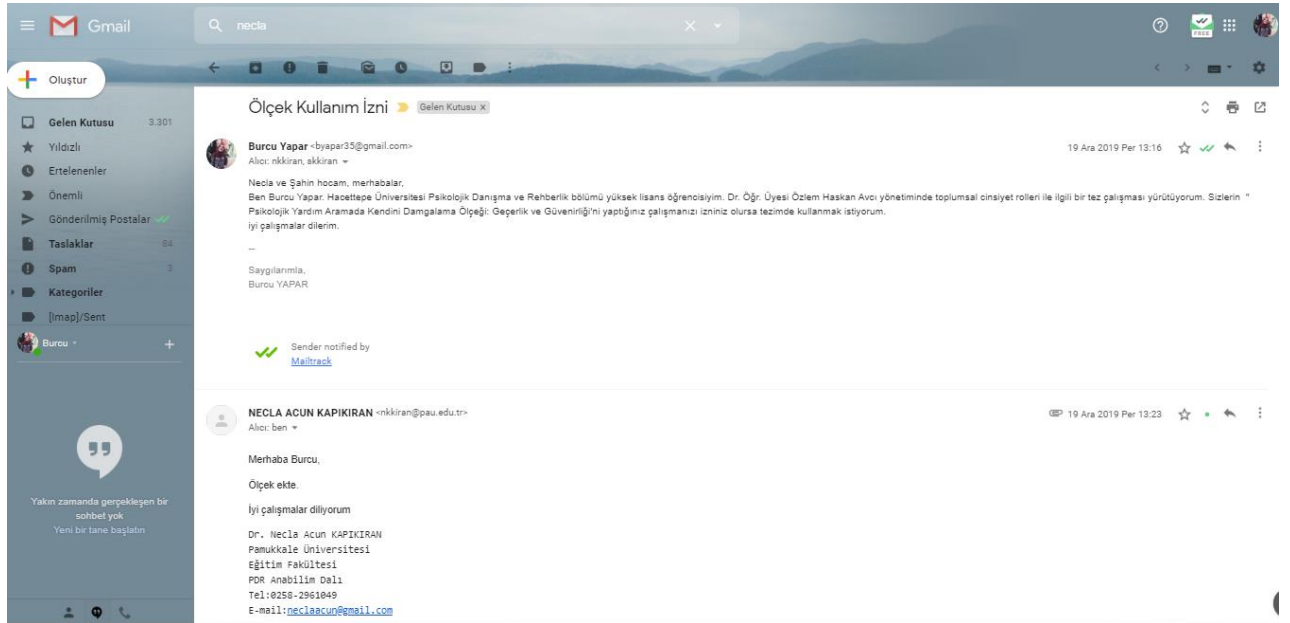
Dr. Necla Acun KAPIKIRAN

Pamukkale Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

PDR Anabilim Dalı

E-mail: neclaacun@gmail.com

Ek-E: Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği İzni

Burcu YAPAR:

Beril hocam merhabalar,

Ben Burcu Yapar. Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Özlem Haskan Avcı yönetiminde toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili bir tez çalışması yürütüyorum. Sizlerin geliştirmiş olduğu "Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit Ölçeği"nizi izniniz olursa tezimde kullanmak istiyorum.

iyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla...

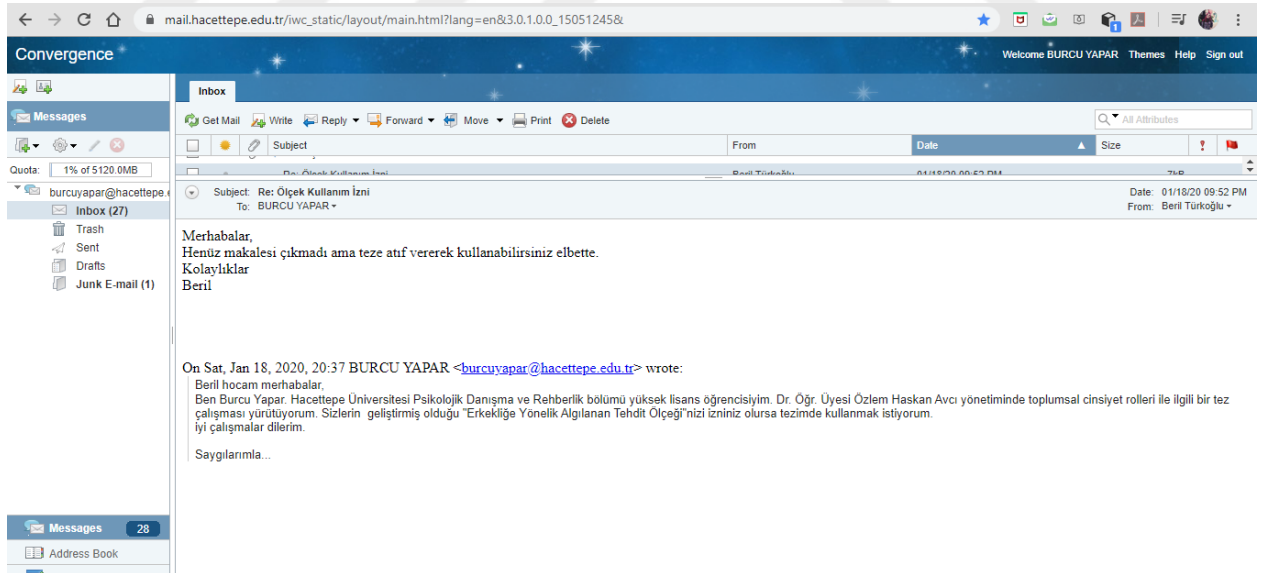
Beril TÜRKOĞLU:

Merhabalar,

Henüz makalesi çıkmadı ama teze atıf vererek kullanabilirsiniz elbette.

Kolaylıklar

Beril

Ek-F: Gönüllü Katılım Formu

Değerli katılımcı,

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans öğrencisiyim. Bu araştırma Hacettepe Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Öğretim Üyesi Özlem HASKAN-AVCI danışmanlığında yapılmakta olup Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Yüksek Lisans Programı'nda yüksek lisans tezi olarak yürütülmektedir.

Bu araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan gerekli izinler alınmıştır. Uygulama sırasında size özel sorular (politik görüş, cinsel yönelim, dini yönelim vb.) sorulmayacaktır.

Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırmadan istediğiniz zaman çekilebilirsiniz. Bu durum size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Uygulamadan elde edilen bilgiler çalışmada yer alan iki araştırmacı dışında kimseyle paylaşılmayacaktır. Araştırma sonuçları eğitim ve bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Araştırmanın tüm süreçlerinde kişisel bilgileriniz ihtimamla korunacaktır. Bu Gönüllü Katılım Formuna adınızı ve soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Bu gönüllü katılım formunu imzalamadan önce veya daha sonra aklınıza gelebilecek olan soruları istediğiniz zaman bize sorabilirsiniz. Telefon numaram ve adresim bu kâğıtta yazıyor. Bu görüşme ya da araştırma bittikten sonra da bana ulaşabilir ve araştırma ile ilgili soru sorabilirsiniz. Araştırmaya katılmayı tercih ediyorsanız, lütfen aşağıya imzanızı atınız. İmzaladıktan sonra size bu formun bir kopyasını vereceğim.

Katılımcının adı, soyadı:

İmzası:

Tarih:

Araştırmacı:

Adı Soyadı: Burcu YAPAR

Adres: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik A.B.D.,

Beytepe, Çankaya Ankara

Tel: 543 478 71 43

E-posta: byapar35@gmail.com

İmza:

Tarih:

Ek-G: Etik Komisyon Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Tarih: 16/07/2020
Sayı: 35853172-600-E.00001157668

0001157668

Sayı : 35853172-600
Konu : Burcu YAPAR (Etik Komisyon İzni)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 09.06.2020 tarihli ve 51944218-600/00001110394 sayılı yazı.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi **Burcu YAPAR**'ın **Dr. Öğr. Üyesi Özlem HASKAN AVCI** danışmanlığında yürüttüğü "**Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması, Psikolojik Yardım Arama Erkekliğe Yönelik Tehdit Algısı**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **23 Haziran 2020** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ahmet SERPER
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://belgedogrulama.hacettepe.edu.tr> adresinden 742647df-c805-4483-ab4f-789055c6ea91 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon:0 (312) 305 3001-3002 Faks:0 (312) 311 9992 E-posta:yazimd@hacettepe.edu.tr İnternet
Adresi: www.hacettepe.edu.tr

Sevda TOPAT

EK-Ğ: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

10/02/2021

BURCU YAPAR

EK-H: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu

09.02.2021

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı : Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Çatışması, Psikolojik Yardım Arama, Erkekliğe Yönelik Algılanan Tehdit

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
05.02.2021	119	181283	12/01/2021	%14	1502623652

Uygulanan filtreler:

1. Kaynaklar hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Burcu YAPAR
Öğrenci No.: N17231991
Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri
Programı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.

İmza

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.
(Dr. Öğr. Üyesi, Özlem HASKAN)

EK-I: Thesis/Dissertation Originality Report

09.02.2021

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Educational Sciences

Thesis Title: Male Gender Role Conflict, Seeking Psychological Help, Perception Of Threat To Masculinity

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
05.02.2021	119	181283	12/01/2021	%14	15026223652

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Burcu YAPAR

Student No.: N17231991

Department: Educational Sciences

Program: Guidance and Psychological Counselling

Status: ☒ Masters ☐ Ph.D. ☐ Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED

(Dr. Öğr. Üyesi, Özlem HASKAN AVCI)

EK-İ: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

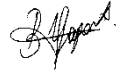
Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına ilişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

10/02/2021

Burcu YAPAR

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına ilişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü Üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü Üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sisteminde yüklenir

* Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.